

**UCHWAŁA Nr XXIV/176/2020
RADY MIEJSKIEJ W IŁŻY
z dnia 23 czerwca 2020 r.**

w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”.

Na podstawie art. 18 ust. 3 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506, z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2019 r. poz. 1396, z późn. zm.) - Rada Miejska w Iłży uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Iłży.

§ 3.

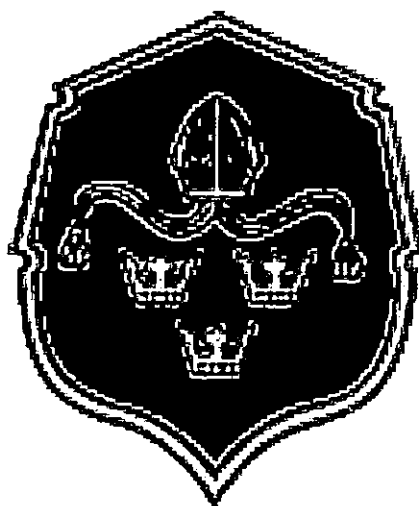
Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Agnieszka Okruta

Załącznik do
Uchwały Nr XXIV/176/2020
Rady Miejskiej w Iłży
z dnia 23 czerwca 2020r.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Iłża 2019

**„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”**

opracowany przez:

PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie ul. Polna 72

tel./fax: 41 372 49 75

e-mail: basz@post.pl

www.basz.pl

przy współpracy:

Urzędu Miejskiego w Iłży

Spis treści

Spis treści	3
Spis tabel	5
Spis wykresów	6
Spis rysunków	6
PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA	7
PODSTAWY I CEL OPRACOWANIA	8
METODYKA OPRACOWANIA PROGRAMU	9
I. GMINA IŁŻA	11
1.1. Ogólna charakterystyka	11
1.1.1. Dane administracyjne	11
1.1.2. Rzeźba terenu i geologia	13
1.1.3. Warunki klimatyczne	13
1.1.4. Hydrografia	13
1.2. Uwarunkowania społeczne i gospodarcze Gminy Iłża	14
1.2.1. Demografia	14
1.2.2. Mieszkalnictwo	16
1.2.3. Infrastruktura techniczna	17
1.2.4. Gospodarka	21
1.2.5. Rolnictwo	23
1.2.6. Energia odnawialna	23
II. DZIAŁANIA SAMORZĄDU W LATACH 2014-2018	27
2.1. Dochody i wydatki budżetu gminy	27
2.2. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska i ocena realizowanej polityki ekologicznej gminy	28
III. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH PRZYSZŁEJ INTERWENCJI	29
3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	29
3.1.1. Przepisy prawne	29
3.1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza	29
3.1.3. Pomiary zanieczyszczenia powietrza	30
3.1.4. Podsumowanie	33
3.2. Zagrożenia hałasem	33
3.2.1. Źródła hałasu	34
3.2.2. Pomiary hałasu	36
3.2.3. Podsumowanie	36
3.3. Pola elektromagnetyczne	37
3.4. Gospodarowanie wodami	37
3.4.1. Wody powierzchniowe	37
3.4.2. Wody podziemne	41
3.4.3. Gospodarka wodno – ściekowa	46
3.4.4. Główne źródła zanieczyszczeń	47
3.4.5. Podsumowanie	48
3.5. Surowce mineralne	48
3.5.1. Surowce naturalne gminy	48
3.6. Gleby	49
3.6.1. Typy gleb	49
3.6.2. Użytkowanie rolnicze gleb	51
3.6.3. Podsumowanie	51

3.7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	52
3.7.1. Odpady komunalne	53
3.7.2. Odpady niebezpieczne	55
3.7.3. Odpady z sektora gospodarczego.....	56
3.7.4. Podsumowanie.....	56
3.8. Zasoby przyrodnicze	56
3.8.1. Stan zasobów przyrody	56
3.8.2. Obszary chronione lub cenne przyrodniczo	57
3.8.3. Podsumowanie	59
3.9. Zagrożenia poważnymi awariami	60
IV. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	61
V. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	62
5.1. Zagrożenia pożarowe.....	62
5.2. Zagrożenia naturalne	62
5.3. Zagrożenie powodziami.....	62
5.4. Susze	62
5.5. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w poszczególnych obszarach interwencji	63
VI. DZIAŁANIA EDUKACYJNE.....	64
VII. MONITORING ŚRODOWISKA.....	65
XIII. ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM, WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYM	67
8.1. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym	67
8.2. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie wojewódzkim.....	71
8.3. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatowym	73
IX. ANALIZA SWOT	75
X. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	78
XI. ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA.....	84
11.1. Ogólne zasady zarządzania ochroną środowiska	84
11.2. Propozycje rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu POŚ.....	84
XII. WDRAŻANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY IŁŻA	87
12.1. Środki finansowe na realizację "Programu..."	87
XIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	92

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności gminy Iłża w latach 2014-2018	14
Tabela 2. Gęstość zaludnienia w latach 2014-2018	14
Tabela 3. Ludność gminy Iłża według ekonomicznych grup wiekowych w latach 2014-2018	15
Tabela 4. Wielkość zasobów mieszkaniowych w gminie Iłża w latach 2014-2018	17
Tabela 5. Budownictwo mieszkaniowe na terenie gminy w latach 2014-2018	17
Tabela 6. Standardy zaspokajania potrzeb w zakresie mieszkalnictwa – tabela porównawcza (dane z 2018r.)	17
Tabela 7. Stan sieci wodociągowej w gminie Iłża w latach 2014-2018	18
Tabela 8. Eksploatacja sieci wodociągowej w gminie Iłża w latach 2014-2018	18
Tabela 9. Stan sieci kanalizacyjnej w gminie Iłża w latach 2014-2018	18
Tabela 10. Dane o działalności oczyszczalni ścieków w gminie Iłża	19
Tabela 11. Sieć gazowa na terenie gminy Iłża	20
Tabela 12. Nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Iłża w latach 2012-2018	21
Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Iłża według sekcji w 2018r.	22
Tabela 14. Zestawienie podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Iłża w 2018 roku według wielkości, tj. zatrudnionych osób	22
Tabela 15. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych	23
Tabela 16. Dochody i wydatki budżetu gminy Iłża w latach 2014-2018	27
Tabela 17. Dochody i wydatki z budżetu gminy Iłża w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2014-2018	27
Tabela 18. Klasyfikacja zanieczyszczeń powietrza	30
Tabela 19. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk)	31
Tabela 20. Klasyfikacja strefy mazowieckiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin	31
Tabela 21. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku	34
Tabela 22. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych obejmujących teren gminy Iłża	40
Tabela 23. Ocena jednolitych części wód powierzchniowych badanych w 2018 roku	41
Tabela 24. Charakterystyka JCWPd obejmujących teren gminy Iłża	44
Tabela 25. Klasyfikacja stanu wód podziemnych	45
Tabela 26. Wyniki badań wód podziemnych przeprowadzonych w punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie gminy Iłża	46
Tabela 27. Sieć rozdzielcza wodociągowa i kanalizacyjna na 100 km ² w roku 2018	46
Tabela 28. Korzystający z instalacji (%) ogółu ludności gminy w roku 2018	47
Tabela 29. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Iłża w latach 2014-2018	47
Tabela 30. Zasoby kopalin w gminie Iłża	49
Tabela 31. Parametry jakościowe udokumentowanych złóż fosforytów na terenie gminy Iłża	49
Tabela 32. Użytkowanie gruntów (ha) w gminie Iłża w roku 2014	51
Tabela 33. Odpady komunalne zebrane selektywnie z terenu gminy Iłża w roku 2018	54
Tabela 34. Odpady komunalne zmieszane zebrane z terenu gminy Iłża w latach 2015-2018	54
Tabela 35. Ilość zebranych odpadów azbestowych w gminie Iłża w latach 2016-2018	56

Tabela 36. Lesistość gminy Iłża w latach 2014-2018.....	57
Tabela 37. Tereny zieleni w gminie Iłża w latach 2014-2018.....	57
Tabela 38. Działania nawiązujące do strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	61
Tabela 39. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w poszczególnych obszarach interwencji na terenie gminy Iłża	63
Tabela 40. Działania edukacyjne w poszczególnych obszarach interwencji na terenie gminy Iłża	64
Tabela 41. Harmonogram działań monitorujących "Program..."	65
Tabela 42. Wskaźniki monitorowania "Programu..."	66
Tabela 43. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w krajowych dokumentach strategicznych.....	67
Tabela 44. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w wojewódzkich dokumentach strategicznych	71
Tabela 45. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w powiatowych dokumentach strategicznych.....	73
Tabela 46. Analiza SWOT w poszczególnych obszarach interwencji	75
Tabela 47. Cele, kierunki interwencji oraz zadania	79
Tabela 48. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem planowanych do realizacji w latach 2020-2027	82

Spis wykresów

Wykres 1. Dynamika zmian liczby mieszkańców gminy Iłża w latach 2014-2018	15
Wykres 2. Ludność gminy Iłża według ekonomicznych grup wiekowych	15
Wykres 3. Wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji w liczbach naturalnych na terenie gminy Iłża w latach 2014-2018.....	16
Wykres 4. Dochody i wydatki budżetu gminy Iłża.....	27
Wykres 5. Stosunek długości sieci wodociągowej do długości sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Iłża w latach 2014-2018	47

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Iłża w powiecie radomskim	11
Rysunek 2. Mapa Gminy Iłża	12
Rysunek 3. Lokalizacja gminy Iłża w obrębie rzecznych jednolitych części wód powierzchniowych.....	39
Rysunek 4. Lokalizacja gminy Iłża w obrębie jednolitych części wód podziemnych	43

PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027.

Podstawą prawną opracowania Programu Ochrony Środowiska jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 ze zm.), a w szczególności:

- Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.
- Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy. 2. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Poprzedni „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023” przyjęty został Uchwałą Rady Miejskiej w Iłży Nr XXVII/154/16 z dnia 12 października 2016 r.

W programie uwzględnione zostały wymagania dokumentów strategicznych wyższego szczebla (powiatowych, wojewódzkich i krajowych), określono rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i źródła finansowania zadań.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża...” stanowi opracowanie, które ma za zadanie umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska. Ma on zapewnić niezbędną koordynację działań proekologicznych w gminie, przyczynić się do rozwiązania istniejących problemów w tym zakresie, a także ukierunkować podejmowane przeciwdziałania mogącym pojawić się w przyszłości zagrożeniom.

W „Programie...” uwzględniono zagadnienia z zakresu ochrony środowiska i dziedzin bezpośrednio powiązanych, co powinno dopomóc we właściwym ukierunkowaniu działań zmierzających do zrównoważonego rozwoju gminy.

PODSTAWY I CEL OPRACOWANIA

Powszechne zainteresowanie problematyką ochrony środowiska wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które zbierają informacje o stanie środowiska przyrodniczego oraz wyznaczają konkretne kierunki działań, prowadzące w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju obszaru. Bardzo ważne jest, aby prowadzić ciągłą aktualizację zamierzonych celów, dostosowywać je do aktualnej sytuacji i badać ich stopień wykonania.

Sporządzanie Programów Ochrony Środowiska dla kolejnych szczebli administracji samorządowej, umożliwi najbardziej efektywną ochronę środowiska przyrodniczego. Ochrona środowiska przyrodniczego jest jedną z głównych dróg do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, czyli osiągnięcia ładu ekologicznego, społecznego, ekonomicznego (gospodarczego) oraz przestrzennego.

Celem aktualizacji Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego gminy Iłża. Zawarte w nim rozwiązania organizacyjne oraz logistyczno-techniczne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi.

Najistotniejsze cele i kierunki działań w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego i ochrony środowiska określone dla gminy Iłża dotyczą:

- racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych (zmniejszenia zużycia energii, surowców i materiałów, wzrostu udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych),
- ochrony powietrza (zapewnienia wysokiej jakości powietrza, redukcji emisji gazów i pyłów),
- ochrony przed hałasem (zminimalizowania uciążliwego hałasu),
- ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- ochrony wód (zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacji zużycia wody, właściwej gospodarki wodno-ściekowej),
- ochrony gleb,
- ochrony zasobów przyrodniczych (zachowania zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem ich różnorodności oraz rozwoju zasobów leśnych, racjonalnej eksploatacji lasów),
- prowadzenia skutecznej akcji edukacyjno-informacyjnej, gwarantującej powodzenie realizacji wyżej wymienionych działań.

METODYKA OPRACOWANIA PROGRAMU

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz „Wytocznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” wydanymi przez Ministerstwo Środowiska w 2015 roku.

Program stanowi szczegółową diagnozę stanu środowiska przyrodniczego, określając szanse i zagrożenia, przedstawia konkretne działania zmierzające do poprawy jego stanu. Dokument ten ustala również harmonogram realizacji zaplanowanych działań oraz przedstawia prognozę dalszych zmian w środowisku przyrodniczym gminy w odniesieniu do regionu i kraju.

Przy opracowywaniu Programu korzystano z zapisów zawartych w niżej wymienionych dokumentach:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności;
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.);
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”;
- Strategia innowacyjności efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”;
- Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030);
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020;
- Strategia „Sprawne Państwo 2020”;
- Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022;
- Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie;
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020;
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020;
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku;
- Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.);
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2022;
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów;
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020;
- Program Ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, Plan działań na lata 2015-2020;
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (Uchwała nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.);
- Program ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2022 Warszawa, listopad 2016r.;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024, Warszawa, listopad 2018r.;

-
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Radomskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025, Radom 2018r.;
 - Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Iłża, 2015r.;
 - Strategia Rozwoju Gminy Iłża na lata 2018-2028;
 - Program Rewitalizacji Gminy Iłża na lata 2017-2023;
 - Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023, Iłża 2016.

Niniejszy Program opiera się na dostępnej bazie danych GUS, GDOŚ w Warszawie, WIOŚ w Warszawie, Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie, RZGW w Warszawie, Starostwa Powiatowego w Radomiu, Urzędu Miejskiego w Iłży. Przy opracowaniu Programu wykorzystano materiały i informacje uzyskane także od jednostek działających na omawianym terenie oraz na obszarze województwa mazowieckiego (zarządców dróg, eksploatorów sieci infrastruktury, przedsiębiorstw wodociągowo – kanalizacyjnych, zarządców instalacji).

I. GMINA IŁŻA

1.1. Ogólna charakterystyka

1.1.1. Dane administracyjne

Gmina Iłża położona jest w powiecie radomskim, w południowej części województwa mazowieckiego. Gmina graniczy:

- od północy z miastem i gminą Skaryszew (powiat radomski) oraz gminą Kazanów (powiat zwoleński),
- od wschodu z gminami: Ciepiałów i Rzecznów (powiat lipski),
- od południa z gminą Brody (powiat starachowicki),
- od zachodu z gminami: Wierzbica (powiat radomski) i Mirzec (powiat starachowicki).

W skład gminy wchodzi: Miasto Iłża, 31 sołectw i 4 miejscowości nie posiadające statusu sołectwa.

Rysunek 1. Położenie Gminy Iłża w powiecie radomskim

Źródło: www.gminy.pl

Gmina zajmuje powierzchnię 256 km², co stanowi 16,7 % powierzchni powiatu i 0,7 % powierzchni województwa. W 2018r. zamieszkała była przez 14 743 osoby, w tym 7 249 mężczyzn i 7 494 kobiet. Siedzibą władz gminy jest miasto Iłża.

Rysunek 2. Mapa Gminy Itża

1.1.2. Rzeźba terenu i geologia

Obszar Gminy Iłża położony jest na pograniczu dwóch mezoregionów: Wzniesień Południowomazowieckich oraz Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. Rzeźba terenu ma charakter denudacyjny – z północnego zachodu na południowy wschód przebiega ostaniec denudacyjny, podzielony na dwie części doliną rzeki Iłżanki. Najniżej położone są tereny w dolinie Iłżanki (około 165 m n.p.m.), najwyżej tereny w południowej i zachodniej części gminy (do 232 m n.p.m.).

Północno-wschodnia część gminy Iłża leży w zasięgu synklinorium brzeźnego, natomiast południowo-zachodnia część w obrębie antyklinorium świętokrzyskiego (obrzeże mezozoiczne Gór Świętokrzyskich). Granica między tymi jednostkami biegnie wzdłuż linii uskokuwej Mogielnica-Iłża.

Podłoże na południu uskoku budują osady triasu, jury dolnej, środkowej i górnej. Utwory te są silnie strzaskane tektonicznie, a zwłaszcza osady dolnej i środkowej jury.

W kierunku na północ od uskoku Mogielnica - Iłża podłoże budują utwory kredy dolnej i górnej zanurzające się w kierunku wschodnim pod osady paleogenu. Tektonika jest tutaj spokojna, typowo monoklinalna. Na obszarze rozpoznano utwory jurajskie, kredowe, trzeciorzędowe i najmłodsze, czwartorzędowe.

Gliny zwałowe są dość szeroko rozpowszechnionym osadem plejstoceniowym na terenie gminy, zwłaszcza w środkowej i południowej części jej obszaru. Zanieczyszczone są one w znacznym stopniu materiałem piaszczystym i glazami przeważnie wapienia i margla.

Mięgkość glin nie jest duża, przeciętnie wynosi kilka metrów. Występują one na powierzchni lub płytko pod powierzchnią terenu. Nigdzie obecnie nie są eksploatowane ze względu na słabą jakość. Znaczną powierzchnię omawianego obszaru pokrywają osady piaszczyste. Cała północna i północno - wschodnia część gminy pokryta jest utworami akumulacji wodnolodowcowej.

1.1.3. Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym obszar gminy Iłża położony jest w obrębie dzielnicy radomskiej, cieplejszej niż tereny położone na północ i wschód.

Charakterystyczne cechy klimatu:

- średnia temperatura roczna wynosi 7,2°C i jest zbliżona do przeciętnej w kraju,
- średnia temperatura lipca wynosi + 18 °C, stycznia – 4 °C,
- długość okresu wegetacyjnego wynosi około 220 dni,
- średnie roczne opady atmosferyczne wynoszą 590 mm, około 64% opadów przypada na okres wegetacyjny,
- najmniej opadów występuje w lutym i marcu, najwięcej w lipcu,
- pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio przez 62 dni w roku,
- przeważają wiatry zachodnie, dominują wiatry o prędkości nie przekraczającej 5 m/s.

1.1.4. Hydrografia

Obszar gminy Iłża leży w obrębie zlewni rzeki Iłżanki i jej dopływów: Małyszyniec, Modrzejowica i Struga. Rzeka Iłżanka jest lewobrzeżnym dopływem Wisły. Jest to rzeka IV rzędu, o długości 76,8 km i powierzchni dorzecza 1 127,4 km².

Na obszarze gminy Iłża wody podziemne występują w kilku zalegających nad sobą poziomach. Tuż pod powierzchnią zalegają wody zaskórne, głębiej wody gruntowe. Warunki

hydrograficzne na terenie gminy powiązane są ściśle z budową geologiczną. Główny poziom wodonośny występujący w wapieniach jury górnej stanowi zbiornik wód podziemnych Wierzbica- Ostrowiec GZWP 420. Zalega on prawie pod całym obszarem gminy z wyjątkiem jej północno - wschodniej części. W tej części znajduje się górnokredowy zbiornik wód podziemnych Niecka Radomska – GZWP 405. Z wodami podziemnymi związane jest występowanie źródeł. W dolinie Iłżanki występują źródła pulsujące w utworach aluwialnych, które charakteryzują się dużą wydajnością, nigdy nie zamarzają i nie wysychają.

1.2. Uwarunkowania społeczne i gospodarcze Gminy Iłża

1.2.1. Demografia

Wg stanu na koniec 2018 roku liczba ludności gminy wynosiła ogółem 14 743 osoby, w tym miasto: 4 775 osób. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 59 osób/km². Przyrost naturalny wyniósł w 2014r. -19 osób.

Tabela 1. Liczba ludności gminy Iłża w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba mieszkańców ogółem	15 216	15 056	14 957	14 860	14 743
Mężczyźni	7 457	7 418	7 366	7 315	7 249
Kobiety	7 759	7 638	7 591	7 545	7 494

Źródło – dane GUS

Analizując liczbę ludności gminy według płci, można zaobserwować, iż nieco ponad połowę mieszkańców stanowią kobiety (50,8%). Współczynnik feminizacji w 2018 roku w gminie wynosił 103, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadały 103 kobiety (w województwie mazowieckim współczynnik ten wynosił 109).

Wskaźnik średniej gęstości zaludnienia kształtuje się na poziomie około 58 osób/km².

Tabela 2. Gęstość zaludnienia w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
Ludność na 1 km ² powierzchni gminy Iłża	59	59	58	58	58

Źródło – dane GUS

Wykres 1. Dynamika zmian liczby mieszkańców gminy Iłża w latach 2014-2018

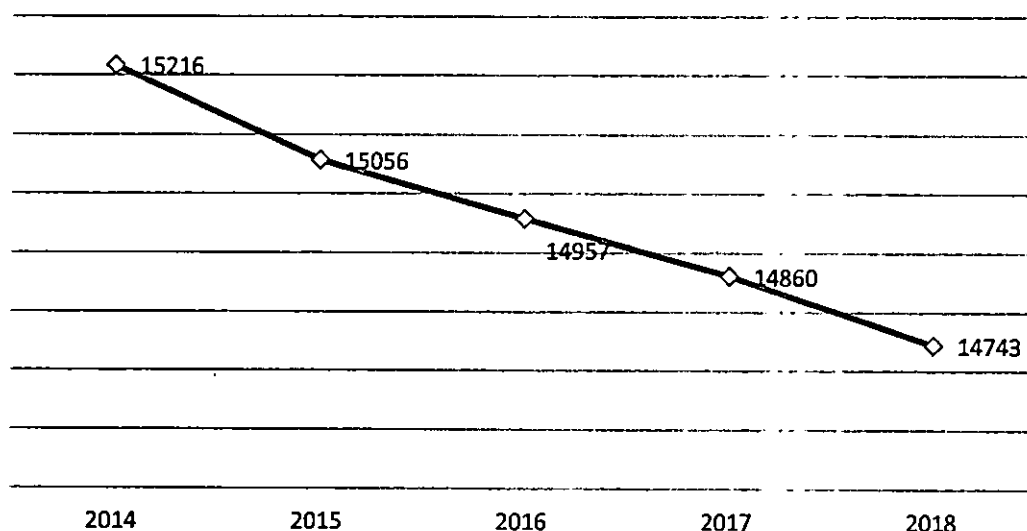
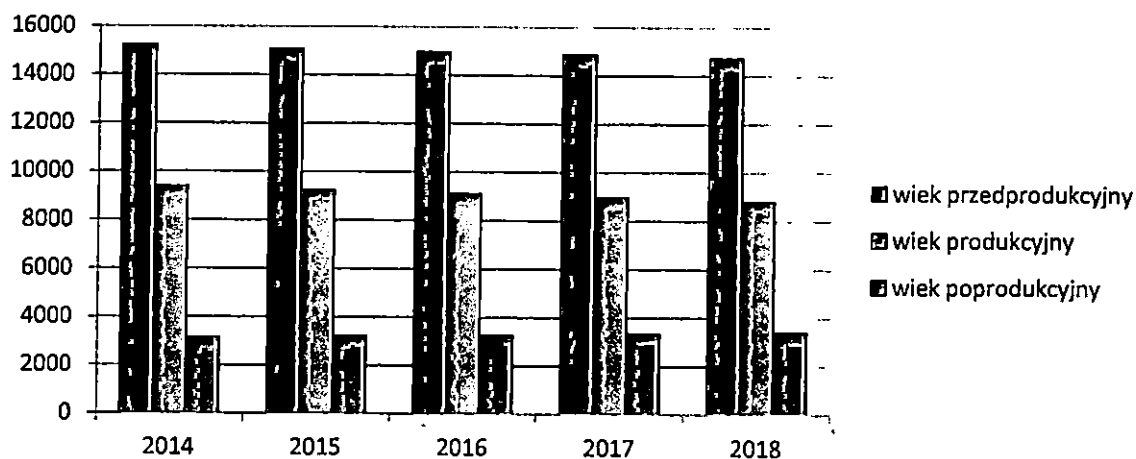

Tabela 3. Ludność gminy Iłża według ekonomicznych grup wiekowych w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	2014		2015		2016		2017		2018	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wiek przedprodukcyjny	15 216	17,8	15 056	17,5	14 957	17,4	14 860	17,3	14 743	17,2
Wiek produkcyjny	9 370	61,6	9 219	61,2	9 104	60,9	8 953	60,2	8 790	59,6
Wiek poprodukcyjny	3 136	20,6	3 206	21,3	3 257	21,8	3 336	22,4	3 413	23,1

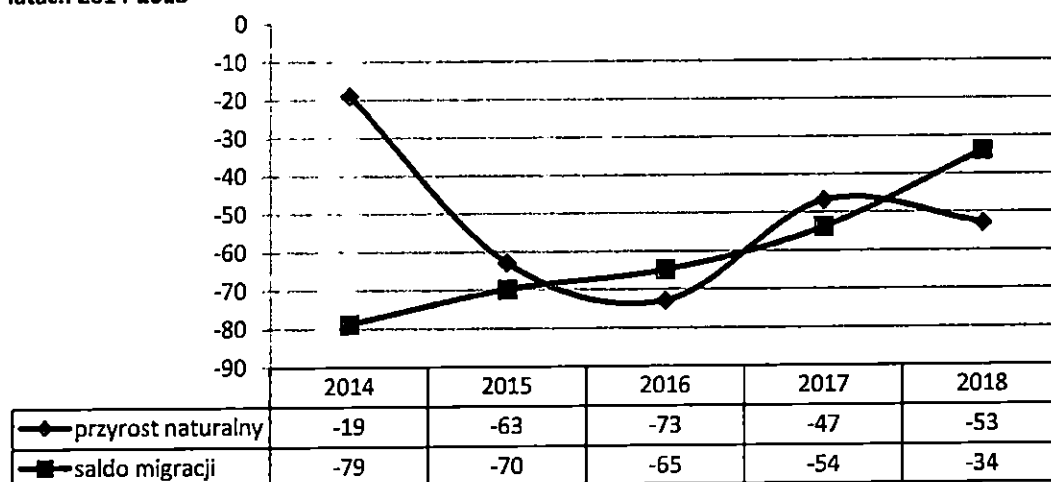
Źródło – dane GUS

Wykres 2. Ludność gminy Iłża według ekonomicznych grup wiekowych

Ludność w wieku produkcyjnym stanowi potencjalne zasoby pracy i w 2018 roku liczba osób pozostających w tej grupie wiekowej to prawie 60% ogółu mieszkańców gminy. W ostatnich latach w strukturze ludności gminy systematycznie zmniejsza się udział liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. W 2014r. udział ten wynosił 17,8%, w 2018r. obniżył się do 17,2%. Wzrósł natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym, w 2014r. wynosił 20,6%, a w roku 2018 wzrósł do 23,1%.

Wykres 3. Wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji w liczbach naturalnych na terenie gminy Iłża w latach 2014-2018

Wskaźniki demograficzne dla gminy Iłża wynoszą (wg GUS, 2018):

- wskaźnik obciążenia demograficznego:
 - ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym: 67,7 osoby
 - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym: 134,4 osoby
 - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym: 38,8 osoby
- wskaźniki modułu:
 - gęstość zaludnienia: 59 osób na 1 km²
 - kobiety na 100 mężczyzn: 103
 - przyrost naturalny: na 1000 ludności: -3,58; w liczbach naturalnych: -53 osoby
 - saldo migracji: na 1000 ludności -2,3; w liczbach naturalnych: -34 osoby
- inne wskaźniki:
 - małżeństwa na 1000 ludności: 5,8
 - urodzenia żywe na 1000 ludności: 9,32.

Mieszkańcy gminy Iłża stanowią ok. 9,7% ludności powiatu radomskiego. Dane demograficzne z ostatnich lat świadczą o malejącej liczbie ludności na terenie gminy, spowodowanej ujemnymi wskaźnikami przyrostu naturalnego i salda migracji.

1.2.2. Mieszkalnictwo

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, stan na koniec 2018r., na terenie gminy Iłża znajdowały się 4 862 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 388 147 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 79,8 m².

Tabela 4. Wielkość zasobów mieszkaniowych w gminie Iłża w latach 2014-2018

Wskaźnik	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba mieszkań (szt.)	4 765	4 790	4 815	4 836	4 862
Liczba izb (szt.)	18 127	18 270	18 415	18 537	18 683
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	374 908	378 448	381 722	384 783	388 147

Źródło – dane GUS

Tabela 5. Budownictwo mieszkaniowe na terenie gminy w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
Mieszkania oddane do użytkowania (szt.)	33	34	28	26	27
Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania (m ²)	4 705	4 961	3 714	3 679	3 462

Źródło – dane GUS

Tabela 6. Standardy zaspokajania potrzeb w zakresie mieszkalnictwa – tabela porównawcza (dane z 2018r.)

Wyszczególnienie	Przeciętna liczba			Przeciętna powierzchnia użytkowa	
	izb w 1 mieszkaniu	osób w 1 mieszkaniu	osób na 1 izbę	mieszkania [m ²]	na 1 osobę [m ²]
Gmina Iłża	3,84	3,03	0,79	79,8	26,3

Źródło – dane GUS

Sytuacja mieszkaniowa ludności gminy ulega systematycznej poprawie, jest to wynikiem przyrostu nowych mieszkań o wyższym standardzie w zabudowie prywatnej.

Na jedno mieszkanie o przeciętnej wielkości 79,8 m² przypadają średnio 3,03 osoby. W skład jednego mieszkania wchodzi przeciętnie 3,84 izby, co daje wartość 0,79 osoby na jedną izbę. Statystyczny mieszkaniec gminy ma do swojej dyspozycji 26,3 m² powierzchni mieszkaniowej.

Wskaźniki wyposażenia mieszkań w infrastrukturę dla gminy Iłża wynoszą:

- wodociąg: 95,7%,
- łazienka: 88,9%,
- centralne ogrzewanie: 81,8%.

1.2.3. Infrastruktura techniczna

Woda wykorzystywana jest dla potrzeb wodociągu komunalnego obejmującego swym zasięgiem miasto Iłża oraz miejscowości na terenie gminy Iłża.

W ramach komunalnego ujęcia wód podziemnych w miejscowości Iłża eksploatowane są 3 studnie wiercone:

- studnia nr VI – przy ul. Trakt Sieradzki, (wydajność eksploatacyjna Q=112 m³/h),
- studnia nr VII – przy ul. Trakt Sieradzki, (wydajność eksploatacyjna Q=130 m³/h),
- studnia nr IV (awaryjna) – przy ul. Zawady, (wydajność eksploatacyjna Q=110 m³/h).

Ujmowana woda ze względu na ponadnormatywną zawartość żelaza poddawana jest procesowi uzdatniania w Stacji Uzdatniania Wody w Iłży, ul. Jakubowskiego.

W ramach ujęcia wód podziemnych w miejscowości Jasieniec Iłżecki Górny eksploatowane są dwie studnie wiercone:

- studnia nr 1 – o wydajności eksploatacyjnej Q=147 m³/h
- studnia nr 2 (awaryjna) – o wydajności eksploatacyjnej Q=35 m³/h

Ujmowana woda ze względu na ponadnormatywną zawartość żelaza poddawana jest procesowi uzdatniania w Stacji Uzdatniania Wody w Jasieńcu Iłżeckim Górnym.

W ramach ujęcia wód podziemnych w miejscowości **Seredzice** eksploatowana jest jedna studnia wiercona o wydajności eksploatacyjnej $Q=84,6 \text{ m}^3/\text{h}$. Ujmowana woda ze względu na ponadnormatywną zawartość żelaza i manganu poddawana jest procesowi uzdatniania w Stacji Uzdatniania Wody w Seredzicach.

Ujęcie wód podziemnych w miejscowości **Kotlarka** stanowi jedna studnia wiercona o wydajności eksploatacyjnej $Q= 56 \text{ m}^3/\text{h}$. Ujmowana woda nie wymaga uzdatniania.

Łączna długość rozdzielczej sieci wodociągowej wynosi 189,5 km (dane GUS, stan na koniec 2018 roku), z przyłączami prowadzącymi do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w ilości 3 853 szt. Przeciętne zużycie wody przyjmuje wartość około $34,6 \text{ m}^3/\text{mieszkańca}/\text{rok}$. Wskaźnik zwodociągowania gminy wyrażony liczbą osób korzystających z instalacji do ogółu ludności wynosi 94,4% (dane GUS, stan na koniec 2018r.). Wskaźnik uzbrojenia w sieć wodociągową wynosi $74,0 \text{ km}/100\text{km}^2$ terenu.

Tabela 7. Stan sieci wodociągowej w gminie Iłża w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2014	2015	2016	2017	2018
Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej	km	181,7	182,9	184,5	187,1	189,5
Połączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3 689	3 718	3 765	3 795	3 853

Źródło – dane GUS

Tabela 8. Eksploatacja sieci wodociągowej w gminie Iłża w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2014	2015	2016	2017	2018
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	14 332	14 188	14 105	14 020	13 922
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	407,4	424,0	498,2	490,8	511,8
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³	26,7	28,0	33,3	32,9	34,6

Źródło – dane GUS

Wyjaśnienie: dam³ - jednostka objętości dekametr sześcienny, gdzie $1 \text{ dam}^3=1000 \text{ m}^3$

Gospodarka ściekowa

Wskaźnik skanalizowania kształtuje się na poziomie 25,6%, w odniesieniu do ludności korzystającej z instalacji (dane GUS, stan na koniec 2018 roku). Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi ogółem 19,6 km i obejmuje 609 odbiorców domowych (przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania).

Tabela 9. Stan sieci kanalizacyjnej w gminie Iłża w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2014	2015	2016	2017	2018
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	19,5	19,6	19,6	19,6	19,6
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	603	605	606	607	609
Ludność korzystająca z sieci ogółem	osoba	3 937	3 905	3 839	3 816	3 773

Źródło – dane GUS

Sieć kanalizacyjna uzupełniana jest przez indywidualne zbiorniki bezodpływowe (2 620 szt.) lub oczyszczalnie przydomowe (766 szt.) – dane GUS, stan na koniec 2018r.

Oczyszczalnie przydomowe są popularne na terenach, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej lub na terenach gdzie budowa sieci nie jest opłacalna ekonomicznie.

Na terenie gminy działa Miejska Oczyszczalnia Ścieków, która w latach 2015-2018 została rozbudowana. Realizacja przedsięwzięcia pozwoliła na osiągnięcie efektu ekologicznego:

- docelowa przepustowość (Q) projektowanej/modernizowanej oczyszczalni ścieków – 1150 m³/d;
- równoważna liczba mieszkańców wg projektu – 8 550 RLM;
- średniodobowa ilość ścieków oczyszczonych na dzień osiągnięcia efektu ekologicznego – 750 m³/d;
- stężenie zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych:

Wskaźniki zanieczyszczeń	Stężenie zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych po zrealizowaniu przedsięwzięcia (wg pozwolenia wodno-prawnego w mg/l)
BZT ₅	25,0 mg/dm ³
ChZT	125 mg/dm ³
Zawiesina	35,0 mg/dm ³

Tabela 10. Dane o działalności oczyszczalni ścieków w gminie Iłża

Wyszczególnienie	Jednostka	Rok				
		2014	2015	2016	2017	2018
Ścieki odprowadzane ogółem	dam ³	141,0	135,0	127,0	140,0	125,0
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu						
BZT ₅	kg/rok	2 383	1 193	2 117	2 126	1 548
ChZT	kg/rok	13 737	8 321	11 852	17 163	11 223
Zawiesina ogólna	kg/rok	5 905	3 657	4 803	7 177	4 138
Azot ogólny	kg/rok	3 212	3 578	10 665	10 784	9 526
Fosfor ogólny	kg/rok	151	201	173	152	351

Źródło – GUS

Wyjaśnienie: dam³ – jednostka objętości dekametr sześcienny, gdzie 1 dam³=1000 m³

Zaopatrzenie w gaz

Gmina Iłża zaopatrywana jest w wysokometanowy gaz ziemny GZ 50. Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokociśnieniowy Ø 300 relacji Lubienia – Sękocin. Miasto i część sołectw zaopatrywane są w gaz ziemny wysokometanowy, zaazotowany z gazociągu średnioprężnego. Za dostawę gazu odpowiada Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Warszawie.

Tabela 11. Sieć gazowa na terenie gminy Iłża

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2017	2018
Długość czynnej sieci gazowej	m	92 675	93 132
Długość czynnej sieci przesyłowej	m	23 882	23 897
Długość czynnej sieci rozdzielczej	m	68 793	69 235
Przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	1 082	1 105
Przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	1 072	1 084
Odbiorcy gazu	gosp.	1 757	1 771
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	4 760	4 736

Źródło – dane GUS

Energia elektryczna

Siecią elektroenergetyczną na terenie gminy Iłża zarządza Polska Grupa Energetyczna (PGE). Zapotrzebowanie gminy na energię elektryczną jest w pełni pokrywane przez istniejący Główny Punkt Zasilania (GPZ), który posiada rezerwy mocy na pokrycie zapotrzebowania bieżącego zużycia.

Dane dotyczące sieci energetycznej na terenie gminy Iłża:

- długość linii wysokiego napięcia 110 kV – 12,5 km,
- długość linii niskiego napięcia (napowietrzna) - 157,4 km,
- długość linii niskiego napięcia (kablowa) - 33,8 km,
- długość linii średniego napięcia (napowietrzna) - 98,7 km,
- długość linii średniego napięcia (kablowa) - 2,2 km.

Gospodarka ciepłą

W Iłży funkcjonuje sieć ciepłownicza należąca do Zakładu Energetyki Ciepłej (ul. Bodzentyńska 43), zasilająca w ciepło i ciepłą wodę użytkową część budynków na terenie miasta. Zakład eksploatuje dwie kotłownie i dwie sieci ciepłownicze:

1. Kotłownia zlokalizowana w Iłży, przy ul. Bodzentyńskiej 43 o łącznej mocy zainstalowanej 5,18 MW, wyposażonej w 5 kotłów wodnych VIESSMANN typu VITOCROSSAL CR3 zasilanych gazem ziemnym o mocy 978 KW każdy (rok produkcji 2010) oraz kolektory słoneczne o mocy zainstalowanej 0,3 MW.
2. Kotłownia zlokalizowana przy ul. Rynek 11 o łącznej mocy zainstalowanej 0,23 MW, wyposażona w jeden kocioł wodny VIESSMANN typ Paromat Triplex (rok produkcji 1996) zasilany gazem ziemnym.

Sieć nr 1 - zlokalizowana na terenie miasta Oś. Staszica i Oś. Zuchowiec, w której nośnikiem ciepła jest woda o temp. 80°C w rurociągu zasilającym, 60°C w rurociągu powrotnym. Długość sieci wynosi 1897 m. Sieć ta zasilana jest z kotłowni zlokalizowanej przy ul. Bodzentyńskiej 43. Do sieci przyłączonych jest 34 odbiorców, głównie są to budynki mieszkalne wielorodzinne, użyteczności publicznej, szkoły i przedszkole. Obecnie trwają prace polegające na modernizacji sieci ciepłowniczej nr 1 – wymiana sieci stalowej kanałowej na preizolowaną z polietylenu sieciowego. Wymieniany fragment sieci zlokalizowany jest na Osiedlu Zuchowiec.

Sieć nr 2 – zlokalizowana na terenie miasta ul. Rynek i ul. Warszawska, w której nośnikiem ciepła jest woda o temp. 92,5°C w rurociągu zasilającym, 67,5°C w rurociągu pierwotnym. Długość sieci wynosi 14 m. Sieć ta zasilana jest z kotłowni zlokalizowanej przy ul. Rynek 11. Do sieci przyłączone są dwa obiekty użyteczności publicznej.

System komunikacyjny

Głównymi ciągami komunikacyjnym gminy Iłża są:

- droga krajowa nr 9 (Radom - Rzeszów) o długości 33,2 km,
- droga wojewódzka nr 747 (Iłża - Lipsko) o długości 6,7 km,
- drogi powiatowe o łącznej długości 92,1 km:
 - 3536W Odechów – Sienno
 - 3544W Walentynów – Tomaszów
 - 3545W Wierzbica - Krzyżanowice
 - 3547W Iłża - Antoniów
 - 3548W Iłża – Wólka Gonciarska
 - 3549W Chwałowice - Ludwików
 - 3550W Iłża - Grabowiec
 - 3568W Maziarze Nowe – Podkońce
 - 3551W Błaziny Dolne – Piotrowe Pole
 - 3552W Jasieniec Górny – Jasieniec Dolny
 - 3553W Tychów – Pastwiska
 - 3554W Sieredzice - Iłża
 - 3555W Pakosław - Iłża
 - 3567W Kowalków – Małomierzycze
- drogi gminne o łącznej długości 107,1 km.

1.2.4. Gospodarka

W gminie przeważają zakłady małe, zatrudniające do kilku – kilkunastu pracowników.

Tabela 12. Nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Iłża w latach 2012-2018

Podmioty gospodarcze	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nowo zarejestrowane	103	77	89	77	78	79	93
Wyrejestrowane	78	92	91	77	54	72	78
Saldo	25	-15	-2	0	24	7	15

Źródło – dane GUS

Na terenie gminy w 2018 roku zarejestrowanych było 949 podmiotów gospodarczych (według klasyfikacji REGON), z czego ponad 95% z sektora prywatnego. Do największych grup branżowych należy działalność z kategorii handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, a następnie działalność związaną z budownictwem oraz przetwórstwem przemysłowym.

Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Iłża według sekcji w 2018r.

Sektor gospodarki		Liczba podmiotów gospodarczych
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	40
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	115
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7
Sekcja F	Budownictwo	131
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	261
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	46
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10
Sekcja J	Informacja i komunikacja	14
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	19
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	40
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	60
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14
Sekcja O	Administracja publiczna	16
Sekcja P	Edukacja	35
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	47
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
Sekcja S+T	Pozostała działalność usługowa	79
Ogółem:		949

Źródło – dane GUS

Liczba podmiotów gospodarczych sektora prywatnego świadczy o aktywności ekonomicznej mieszkańców gminy. Z grona przedsiębiorstw prywatnych 82% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, również na zasadzie mikro przedsiębiorstwa.

95% podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Iłża to mikro przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób.

Tabela 14. Zestawienie podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Iłża w 2018 roku według wielkości, tj. zatrudnionych osób

Liczba zatrudnionych osób			
0-9	10-49	50-249	250-999
902	35	11	1

Źródło – dane GUS

Bezrobocie w gminie kształtuje się na poziomie 12,3% i obejmuje 1082 osoby z terenu gminy, z czego 574 to mężczyźni, a 508 to kobiety (GUS, 2018).

1.2.5. Rolnictwo

Dominującym działem gospodarki gminy Iłża jest rolnictwo. Struktura wielkości gospodarstw rolnych w gminie Iłża (dane GUS, Powszechny Spis Rolny 2010):

Tabela 15. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych

Grupy obszarowe	Ilość gospodarstw rolnych
do 1 ha włącznie	207
od 1 ha do 5 ha	1 071
od 5 ha do 10 ha	489
od 10 ha do 15 ha	117
15 ha i więcej	87
Razem:	1 971

Źródło – dane GUS, Powszechny Spis Rolny 2010

Gospodarstwa gminy Iłża charakteryzuje dość duży stopień rozdrobnienia. Największą grupę gospodarstw stanowią te o powierzchni nie przekraczającej 5 ha.

Na terenie gminy Iłża występuje duże zróżnicowanie klas bonitacyjnych gleb. Największą powierzchnię zajmują grunty orne klasy V, następnie grunty orne klasy IIIb i IVa. Pozostałe klasy występujące na terenie gminy to - IIIa, IVb, VI, II, VIz. Grunty orne klasy I nie występują. Wśród użytków zielonych przeważają grunty klasy IV i V.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku użytki rolne zajmowały 10 238,45 ha czyli blisko 40% całkowitej powierzchni gminy. Wśród tych użytków rolnych 81% (8 339,33 ha) powierzchni przeznacza się pod zasiewy, a ok. 10% (989,42 ha) powierzchni zajmują łąki trwałe. 8% udział w ogólnej powierzchni gruntów stanowią lasy i grunty leśne – 811,33 ha. Liczba gospodarstw rolnych wynosi 1969. W gospodarstwach tych, ze względu na niesprzyjające warunki glebowo - przyrodnicze (przewaga gleb o niskiej klasie bonitacji), uprawia się głównie zboża, rzepak, kukurydzę oraz rośliny okopowe. Inwentarz stanowią: krowy, trzoda chlewna i drób.

1.2.6. Energia odnawialna

Perspektywa wyczerpania się zasobów paliw kopalnych, a także podejmowane działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego człowieka, przyczyniły się do wzrostu zainteresowania odnawialnymi źródłami energii, czego efektem jest duży wzrost ich stosowania. Odnawialne źródła energii są to źródła wykorzystujące w procesie przetwarzania energię występującą w rozmaitych postaciach, w szczególności promieniowanie słoneczne, wiatru, wody, a także biomasy i ciepła wnętrza ziemi. Obecny poziom cywilizacji technicznej stwarza możliwość uznania za odnawialne źródło energii również części odpadów komunalnych i przemysłowych, która nadaje się do energetycznego przetworzenia. Źródła energii odnawialnej są praktycznie niewyczerpalne, gdyż ich zasoby uzupełniane są nieustannie w procesach naturalnych. Najłatwiej dostępne są zasoby energii promieniowania słonecznego i biomasy, natomiast dostępność energii geotermalnej, wiatru czy wody jest ograniczona i zależna od położenia geograficznego. Dużą zaletą źródeł odnawialnych jest również ich minimalny wpływ na środowisko naturalne. Odnawialne źródła energii mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym kraju. Mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu, przede wszystkim zaś do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Potencjalnie

największym odbiorcą energii ze źródeł odnawialnych może być rolnictwo, jak również mieszkalnictwo i komunikacja.

„Polityka energetyczna Polski do 2030 roku” (dokument zatwierdzony 10.11.2009r. przez Radę Ministrów) zawiera pakiet działań, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, konkurencyjności gospodarki, jej efektywności energetycznej oraz ochrony środowiska. Wśród celów strategicznych polityki państwa jest wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii i uzyskanie 15% udziału energii, pochodzącej z tych źródeł, w bilansie energii pierwotnej do roku 2020 oraz osiągnięcie do tegoż roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych.

Na terenie gminy Iłża istnieją potencjalne możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Wzrost wykorzystania OZE niesie ze sobą korzyści ekologiczne w postaci zmniejszenie emisji gazów i pyłów do atmosfery, co prowadzi do zmniejszenia efektu cieplarnianego oraz powoduje ograniczenie zużycia paliw kopalnych. Rozwój OZE przynosi również korzyści gospodarcze polegające na zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego, czy dywersyfikacji źródeł produkcji energii.

Energia słoneczna

Podstawowym źródłem energii dla Ziemi jest Słońce. Ze wszystkich źródeł energii, energia słoneczna jest najbezpieczniejsza. Można ją wykorzystywać dla celów ogrzewania budynków oraz podgrzewania wody, jednak energetyka słoneczna jest praktycznie najmniej wykorzystywaną formą energii w Polsce. Praktyczną możliwość wykorzystania tego rodzaju energii ograniczają warunki klimatyczne oraz wciąż jeszcze wysokie nakłady inwestycyjne, związane z zainstalowaniem odbiorników o bardzo dużych powierzchniach.

Na terenie gminy Iłża obiektem wykorzystującym ten rodzaj energii jest Zakład Energetyki Ciepłej w Iłży i Dom Pomocy Społecznej w Krzyżanowicach, który posiada zainstalowane kolektory słoneczne. Kolektory montowane są także indywidualnie przez mieszkańców na domach jednorodzinnych.

Zakłada się, że wykorzystanie energii słonecznej do podgrzewania wody użytkowej na terenie gminy będzie miało charakter rozwojowy, co wynika z sytuacji ogólnokrajowej, gdzie pozyskiwanie energii słonecznej do celów energetycznych jest coraz bardziej rozpowszechniane.

Na terenie gminy w latach 2021-2027 planowany jest montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach: szkół, przedszkola samorządowego, Urzędu Miejskiego i Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej.

Energia wodna

Polska nie posiada zbyt dobrych warunków do rozwoju energetyki wodnej – przyjmuje się, że hydroenergetyczne zasoby techniczne wynoszą około 13,7 tys. GWh na rok, z czego ponad 45% przypada na rzekę Wisłę. Technologia małych elektrowni wodnych obejmuje pozyskiwanie energii z cieków wodnych, przy czym maksymalną moc zainstalowaną w pojedynczej lokalizacji określa się na około 5 MW.

Rozwój energetyki wodnej (wytworzenie energii elektrycznej pochodzącej z przetwarzania energii zawartej w przepływającej rzece) będzie miało mniejsze znaczenie ze względu na niezbyt korzystne warunki hydrologiczne.

Obecnie na terenie gminy brak jest małych elektrowni wodnych.

Energia wiatru

Średnie roczne prędkości powyżej 4 m/s, co uważane jest za wartość minimalną do efektywnej konwersji energii wiatrowej, występują na wysokości 25 i więcej metrów na 2/3 powierzchni naszego kraju. Uważa się, że na 1/3 powierzchni Polski istnieją odpowiednie warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Jak wynika z opracowań Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej znaczna część Polski posiada wystarczające warunki do wykorzystania energii wiatru do produkcji energii elektrycznej i do napędu urządzeń technologicznych.

Wiatr jest czystym źródłem energii, nie emitującym żadnych zanieczyszczeń. W korzystnych warunkach wiatrowych cena jednostkowa energii pochodzącej z tego źródła może być i często jest niższa od ceny energii z konwencjonalnych elektrowni ciepłych. Postępujący rozwój technologii elektrowni wiatrowych powoduje dalszy spadek kosztów energii i czyni sektor energetyki wiatrowej jeszcze bardziej atrakcyjnym dla inwestorów.

Koncepcje z zakresu budowy elektrowni wiatrowych w chwili obecnej mogą być interesujące dla potencjalnych inwestorów, ponieważ zgodnie z ustawą Prawo Energetyczne (art. 9 a) przedsiębiorstwa energetyczne są obowiązane do zakupu energii elektrycznej wytwarzanej w tego rodzaju urządzeniach (w odnawialnych źródłach energii).

W gminie Iłża znajduje się farma wiatrowa, w której skład wchodzi 27 turbin, każda o mocy 2 MW. W kolejnych latach planuje się budowę nowych turbin wiatrowych.

Biomasa

Do celów energetycznych można również wykorzystywać biomasę. Biomasa to głównie pozostałości i odpady. Różne rodzaje biomasy mają różne właściwości. Na cele energetyczne wykorzystuje się drewno i odpady z przerobu drewna, rośliny pochodzące z upraw energetycznych, produkty rolnicze oraz odpady organiczne z rolnictwa, niektóre odpady komunalne i przemysłowe.

Biomasa występuje w różnych stanach skupienia: stałej, gazowej i ciekłej. Przy oczyszczalniach ścieków i na składowiskach odpadów, tam gdzie rozkładają się odpady organiczne występuje biogaz będący mieszaniną głównie metanu i dwutlenku węgla. Biogaz powstaje podczas beztlenowej fermentacji substancji organicznych. Można go wykorzystywać na różne sposoby, m. in. do produkcji:

- energii elektrycznej w silnikach iskrowych lub turbinach,
- energii cieplnej w przystosowanych kotłach,
- energii elektrycznej i cieplnej w układach skojarzonych.

Biomasa jest paliwem nieszkodliwym dla środowiska: ilość dwutlenku węgla emitowana do atmosfery podczas jego spalania równoważona jest ilością CO₂ pochłanianego przez rośliny, które odtwarzają biomasę w procesie fotosyntezy. Ogrzewanie biomasą jest opłacalne - ceny biomasy są konkurencyjne na rynku paliw. Koszty ogrzewania takim paliwem są obecnie niższe od kosztów ogrzewania olejem opałowym. Ponadto wykorzystanie biomasy pozwala zagospodarować nieużytki i spożytkować odpady.

Potencjalne źródło energii w tej grupie biomasy stanowi przede wszystkim drewno pochodzące z czyszczenia lasu, drewno opałowe produkowane celowo oraz drewno z sadów (z corocznych wiosennych prześwietleń drzew oraz likwidacji starych zadrzewień). Oszacowanie potencjału zasobów energii możliwej do uzyskania z odpadów drzewnych jest trudne do oszacowania i obarczone znacznym błędem. Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej oraz ochrona istniejących zasobów leśnych ogranicza pozyskanie zasobów drewna i odpadów drzewnych, możliwych do wykorzystania na dużą skalę.

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to naturalne ciepło Ziemi nagromadzone w skałach oraz w wodach wypełniających pory i szczeliny w skałach. W skorupie ziemskiej występuje kilka rodzajów energii geotermalnej. Jest to energia magmy i energia geociśnień, energia gorących suchych skał i energia geotermalna nagromadzona w wodach podziemnych. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają sto kilkadziesiąt stopni.

Podstawowymi cechami zasobów geotermalnych decydującymi o atrakcyjności ich wykorzystania w kraju są: odnawialność, niezależność od zmiennych warunków klimatycznych i pogodowych, możliwość budowy instalacji osiągających znaczne moce cieplne (do kilkudziesięciu MWt z jednego otworu).

Należy podkreślić, że wykorzystanie energetyczne wód geotermalnych wiąże się z przeprowadzeniem badań geologicznych i wykonaniem odwiertu, co niesie ze sobą konieczność poniesienia dużych nakładów inwestycyjnych. To stanowi poważną barierę w wykorzystywaniu energii geotermalnej. Przedsięwzięcie takie jest opłacalne, gdy wody geotermalne stosuje się do różnych celów równocześnie jak np. produkcja energii elektrycznej, balneologia i lecznictwo oraz rekreacja.

Na terenie gminy Iłża nie występują udokumentowane zasoby złóż wód termalnych nadających się do wykorzystania jako nośnik energii dla celów energetyki cieplnej.

Wśród barier ograniczających wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii (OZE) występują:

- duże koszty inwestycyjne
- trudności w pełnym zabezpieczeniu potrzeb energetycznych z uwagi na małą wydajność
- brak gwarancji stabilnego poziomu produkcji energii, co zmusza często do współdziałania z systemami konwencjonalnymi.

II. DZIAŁANIA SAMORZĄDU W LATACH 2014-2018

2.1. Dochody i wydatki budżetu gminy

Tabela 16. Dochody i wydatki budżetu gminy Iłża w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
Dochody ogółem	41 184 470,77	45 585 709,86	59 096 669,71	58 301 466,85	64 051 786,23
W dochodach:					
dochody majątkowe	2 947 621,32	2 952 635,00	4 318 482,28	3 078 202,85	6 951 222,66
dochody własne	14 435 990,46	18 203 335,40	20 294 381,19	20 715 679,77	26 118 110,03
subwencja ogólna	16 818 252,00	17 401 573,00	20 675 260,00	19 019 747,00	19 766 924,00
dotacje	9 930 228,31	9 980 801,46	18 127 028,52	18 566 040,08	18 166 752,20
dochody od osób prawnych, fizycznych i innych jednostek	2 247,00	17 634,00	25 387,00	21 887,09	9 568,00
finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	2 908 536,06	2 657 924,00	3 040 358,98	785 678,81	127 776,00
Wydatki ogółem	40 825 912,08	43 862 107,92	56 417 288,26	63 875 973,46	62 855 386,76

Źródło – dane GUS

Wykres 4. Dochody i wydatki budżetu gminy Iłża

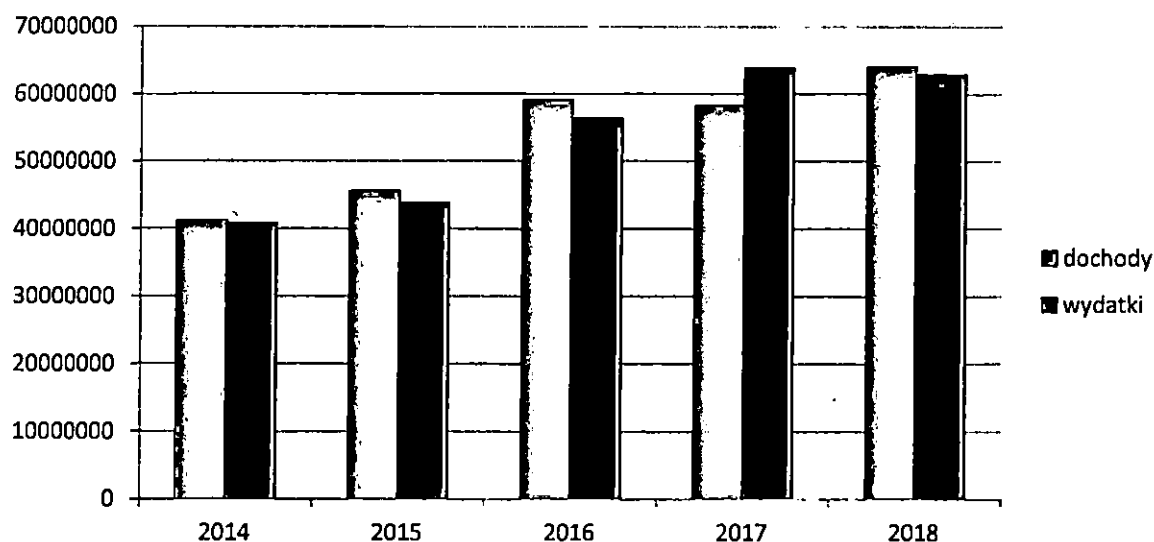

Tabela 17. Dochody i wydatki z budżetu gminy Iłża w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
Dochody na 1 mieszkańca	2 700,27	3 007,97	3 945,56	3 909,44	4 324,90
Wydatki na 1 mieszkańca	2 676,76	2 894,23	3 766,68	4 283,24	4 244,12

Źródło – dane GUS

2.2. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska i ocena realizowanej polityki ekologicznej gminy

Działania i przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska stale zmierzają w kierunku poprawy stanu środowiska, racjonalnego gospodarowania zasobami, w tym ograniczenia materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i emisji zanieczyszczeń. Szczególnym celem polityki ekologicznej jest ograniczanie szkodliwych czynników wpływających na zdrowie i zapobieganie zagrożeniom zdrowia poprzez poprawę stanu powietrza atmosferycznego, ochronę przed chemicznym zanieczyszczeniem gleb i wód, właściwą gospodarkę odpadami, ochronę przed hałasem oraz zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska.

Ważniejsze inwestycje w zakresie ochrony środowiska zrealizowane w ostatnich latach w gminie Iłża:

1. Budowa sieci wodociągowej na terenie gminy;
2. Rozbudowa, przebudowa oczyszczalni ścieków w Iłży;
3. Wymiana sieci ciepłowniczej (ZEC) na terenie miasta Iłża;
4. Remont budynku świetlicy w Płudnicy;
5. Realizacja programu eliminowania wyrobów zawierających azbest;
6. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków;
7. Termomodernizacja budynku starej szkoły w Pakosławiu;
8. Remont budynku socjalnego w Iłży przy ul. Bodzentyńskiej;
9. Rozbudowa i remont świetlico-strażnicy w Małomierzycach;
10. Remont świetlico-strażnicy w Błazinach Górnych;
11. Termomodernizacja budynku Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Iłży.

III. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH PRZYSZŁEJ INTERWENCJI

3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

3.1.1. Przepisy prawne

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska na mocy ustawy „Prawo ochrony środowiska” (t.j. Dz. U. 2019, poz. 1396 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2018, poz. 1119), dokonywał corocznej oceny jakości powietrza. Od 1 stycznia 2019 roku ocenę jakości powietrza przeprowadza Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

Roczną ocenę jakości powietrza dokonuje się w oparciu o przyjęte kryteria, tj. dopuszczalny poziom substancji w powietrzu, poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031).

3.1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są emisje wynikające bezpośrednio z działalności człowieka oraz warunków i zjawisk naturalnie zachodzących w środowisku. Źródła zanieczyszczeń powietrza związane z działalnością człowieka (emisja antropogeniczna) obejmują:

- *emisję liniową* – komunikacyjną pochodzącą głównie z transportu samochodowego, jak również kolejowego, wodnego i lotniczego,
- *emisję punktową* pochodzącą ze zorganizowanych źródeł w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych,
- *emisję powierzchniową*, w skład której wchodzi zanieczyszczenia komunalne z palenisk domowych, gromadzenia i utylizacji ścieków i odpadów.

Emisja liniowa (komunikacyjna)

Emisja komunikacyjna stwarza zagrożenie zwłaszcza w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego i ma niekorzystny wpływ na uprawy polowe. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego, a także wpływają na wzrost poziomu stężenia ozonu w troposferze.

Największa koncentracja ruchu kołowego w gminie występuje na drodze krajowej nr 9 relacji Radom-Rzeszów i drodze wojewódzkiej nr 747 relacji Iłża-Lipsko. Określenie wielkości stężeń zanieczyszczeń gazowych oraz zapylenia utrudnia brak punktów pomiaru jakości powietrza w obszarze wskazanych stref komunikacji, niemniej w przypadku odcinków dróg o zwiększonym natężeniu ruchu należy zakładać, że zanieczyszczenia te będą się kumulować.

Emisja punktową (ze źródeł przemysłowych)

Emisja zanieczyszczeń ze źródeł punktowych, tj. z zakładów przemysłowych, przedsiębiorstw energetyki ciepłej. Emisja z zakładów przemysłowych i przedsiębiorstw energetyki ciepłej jest objęta kontrolą i ewidencją, natomiast emisja z pozostałych źródeł, ze względu na charakter i rozproszenie jest trudna do zbilansowania. Na przedmiotowym terenie nie ma

dużych emitorów zanieczyszczeń do powietrza (instalacji technologicznych), funkcjonują tu głównie małe zakłady produkcyjno – usługowe, wykorzystujące lokalne, rozproszone źródła ciepła. Wpływ na jakość powietrza w gminie będą miały także zanieczyszczenia napływające wraz z masami powietrza z okolicznych terenów.

Zakłady powodujące największą emisję w gminie Iłża to:

- Zakłady Górniczo-Metalowe „Zębica” S.A. w Zębcu,
- Zakłady Energetyki Ciepłej w Iłży.

Emisja powierzchniowa (niska)

Emisja niska wynika z powszechności stosowania paliw stałych, szczególnie węgla kamiennego o niskiej jakości w domowych instalacjach grzewczych. Wzrost stężenia zanieczyszczeń powstałych w wyniku emisji powierzchniowej notuje się cyklicznie w okresie zimowym. Wyniki badań monitoringowych wskazują, że emisja niska z palenisk domowych ma ogromny udział w ogólnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, a jej wpływ uwidacznia się szczególnie w obszarach charakteryzujących się zwartą, gęstą zabudową, gdzie nie ma możliwości przewietrzenia. Największą grupę budynków na terenie gminy stanowią budynki mieszkalne jednorodzinne i to one w głównej mierze odpowiadają za niską emisję. Zanieczyszczenia emitowane są emitorami o wysokości około 10 m, co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy - zbyt niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury sprzyja kumulacji zanieczyszczeń. Indywidualne gospodarstwa domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza, wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową (związaną z okresem grzewczym).

3.1.3. Pomiary zanieczyszczenia powietrza

Oceny jakości powietrza dokonuje się oddzielnie uwzględniając kryteria ustanowione ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz kryteria ustanowione ze względu na ochronę roślin. Lista zanieczyszczeń jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia, obejmuje więc: benzen C_6H_6 , dwutlenek azotu NO_2 , dwutlenek siarki SO_2 , tlenek węgla CO , ozon O_3 , pył $PM_{2,5}$, pył PM_{10} , ołów Pb w pyłe PM_{10} , arsen As w pyłe PM_{10} , kadm Cd w pyłe PM_{10} , nikiel Ni w pyłe PM_{10} , benzo(a)piren w pyłe PM_{10} .

Tabela 18. Klasyfikacja zanieczyszczeń powietrza

Klasa	Rodzaj
A	poziomy stężenia substancji na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych; nie wymagane są działania naprawcze
C	poziomy stężenia substancji na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych; wymagane są działania naprawcze – określenie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych i opracowanie programu ochrony powietrza
D2	poziomy stężenia substancji przekraczający poziom celu długoterminowego.

Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z koniecznością podjęcia konkretnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub utrzymania jego jakości na niezmiennym poziomie.

W celu scharakteryzowania stanu aktualnego w zakresie jakości powietrza atmosferycznego odniesiono się do ogólnej oceny jakości powietrza prezentowanej przez WIOŚ w Warszawie dla obszaru strefy mazowieckiej PL 1404. Strefa badania jest rozległa i obejmuje m.in. przedmiotowy obszar gminy Iłża.

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dostępne dane za lata 2015-2017 pochodzące z opracowania WIOŚ w Warszawie pt.: „Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie mazowieckim”. Raporty za lata 2015, 2016, 2017.

Tabela 19. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk)

Kod strefy	Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy													
		SO ₂	NO ₂	PM10	Pb ³⁾	C ₆ H ₆	CO	As ³⁾	Cd ³⁾	Ni ³⁾	BaP ³⁾	PM2,5 ¹⁾	PM2,5 ²⁾	O ₃	O ₃
PL1404	2015	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C1	A	D2
	2016	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C1	C	D2
	2017	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C1	A	D2
	2018	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C1	A	D2

¹⁾wg poziomu dopuszczalnego faza I, ²⁾według poziomu dopuszczalnego faza II, ³⁾wg poziomu docelowego,
³⁾według poziomu celu długoterminowego

Tabela 20. Klasyfikacja strefy mazowieckiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin

Kod strefy	Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
		SO ₂	NO _x	O ₃ (według poziomu docelowego)	O ₃ (według poziomu długoterminowego)
PL1404	2015	A	A	A	D2
	2016	A	A	A	D2
	2017	A	A	A	D2
	2018	A	A	A	D2

Źródło – WIOŚ Warszawa i GIOŚ Warszawa

Wyniki klasyfikacji strefy mazowieckiej w 2018 roku przedstawiają się następująco:

- ze względu na ochronę zdrowia dla zanieczyszczeń takich jak dwutlenek azotu (NO₂), dwutlenek siarki (SO₂), benzen (C₆H₆), ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd), nikiel (Ni), tlenek węgla (CO) strefę zaliczono do klasy A. Oznacza to, że w obszarze strefy standardy imisyjne dla tych zanieczyszczeń zostały dotrzymane. Natomiast dla opadu pyłu PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu strefa mazowiecka zaliczana jest do klasy C, co oznacza niedotrzymanie unormowanych poziomów. Dla ozonu notuje się przekroczenia zarówno w zakresie poziom docelowego, jak również celu długoterminowego. Za prawdopodobne przyczyny tego zjawiska uznać należy przede wszystkim procesy spalania paliw w celach energetycznych i technologicznych oraz komunikacyjnych. Ze względu na ochronę roślin przekroczenia notuje się dla ozonu.

Przedstawione informacje dotyczą podstawowych zanieczyszczeń powietrza w skali całej strefy badania i stanowią wyłącznie punkt wyjścia do oceny jakości powietrza w obszarze gminy. Stan powietrza w ujęciu lokalnym zależy od charakteru zainwestowania terenu, wielkości i gęstości źródeł emisji, jak również od ilości ładunków napływających z terenów sąsiednich.

Na terenie gminy Iłża głównymi arteriami komunikacyjnymi, powodującymi zwiększoną emisję liniową są: droga krajowa Radom – Rzeszów, droga wojewódzka Iłża – Lipsko oraz drogi powiatowe i gminne.

Emisja niska - powierzchniowa - pochodzi z lokalnych kotłowni i pieców węglowych używanych w indywidualnych gospodarstwach domowych. W wielu gospodarstwach spala się różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Głównym paliwem w lokalnych kotłowniach jest węgiel o różnej jakości i różnym stopniu zasiażenia.

Zaopatrzenie w ciepło na terenie gminy Iłża realizowane jest za pomocą:

- systemu ciepłowniczego – źródła ciepła zasilające miejską sieć ciepłowniczą w Iłży, kotłowni lokalnych i przemysłowych również z sieciami niskoparametrowymi obsługującymi obszary lokalne lub pojedyncze obiekty,
- rozproszonych indywidualnych źródeł ciepła małych mocy w postaci wbudowanych kotłowni centralnego ogrzewania lub pieców – źródła te należą do indywidualnych mieszkańców i zaspokajają wyłącznie potrzeby własne.

Zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu (Uchwała nr 98/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 20 czerwca 2017 r.) gmina Iłża nie została wskazana jako obszar przekroczeń dopuszczalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu.

W Programie Ochrony Powietrza dla strefy mazowieckiej, do której należy gmina Iłża określono działania zmierzające do ograniczenia zanieczyszczeń powietrza, w tym następujące działania w zakresie ograniczania emisji powierzchniowej (niskiej, rozproszonej emisji komunalno-bytowej i technologicznej):

- rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą,
- zmiana paliwa na inne o mniejszej zawartości popiołu lub zastosowanie energii elektrycznej, względnie indywidualnych źródeł energii odnawialnej,
- zmniejszanie zapotrzebowania na energię ciepłą poprzez ograniczanie strat ciepła - termomodernizacja budynków,
- ograniczanie emisji z niskich rozproszonych źródeł technologicznych,
- zmiana technologii i surowców stosowanych w rzemiośle, usługach i drobnej wytwórczości wpływająca na ograniczanie emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5}.

Podstawowym narzędziem wspomagającym proces redukcji niskiej emisji może być gminna polityka finansowa wspomagająca właścicieli mieszkań i lokali użytkowych zdecydowanych do zamiany ogrzewania węglowego na ogrzewanie proekologiczne. Gmina opracowała i przystąpiła do realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Iłża (Uchwała Nr XXVIII/165/16 Rady Miejskiej w Iłży z dnia 23.11.2016 r.).

3.1.4. Podsumowanie

Największy wpływ na stan powietrza atmosferycznego w gminie ma komunikacja samochodowa oraz spalanie paliw w kotłowniach (lokalne kotłownie i paleniska domowe). O jakości powietrza na terenie gminy decydują nie tylko miejscowe emisje, ale i zanieczyszczenia pochodzące z zewnątrz, szczególnie z miasta Radom, Skarżysko-Kamienna i Ostrowiec Świętokrzyski.

Działania proekologiczne prowadzone przez gminę powinny ograniczyć tzw. niską emisję zanieczyszczeń do atmosfery. Należą do nich: modernizacja źródeł ciepła, korzystanie z paliw ekologicznych, itp.

Gmina posiada opracowany „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Iłża”, w którym przedstawiono plan działań mających na celu ograniczenie niskiej emisji oraz poprawę efektywności energetycznej.

3.2. Zagrożenia hałasem

Ustawa z 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 1 369 ze zm.) oraz ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085), regulują przepisy dotyczące klimatu akustycznego. Przepisy tych ustaw są wyrazem nowej, spójnej z ustawodawstwem Unii Europejskiej, polityki w zakresie ochrony środowiska.

W odniesieniu do zagadnień akustycznych, wspomniane akty prawne dostosowują przepisy polskie do regulacji UE, w szczególności znajdującej podstawę prawną w regulacjach zawartych w Dyrektywie w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku (2002/49/EC). Hałas - dźwięk określany jako szkodliwy, uciążliwy lub przeszkadzający w danych warunkach (zależy od fizycznych parametrów dźwięku, od nastawienia odbiorcy).

Ocena stanu środowiska w wyniku emisji hałasu dokonywana jest przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego w dB. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku z dnia 14 czerwca 2007r. (tj. Dz. U. 2014, poz. 112) określa: dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq,D}$ i $L_{Aeq,N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby.

Tabela 21. Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku

Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
	Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
a) strefa ochronna „A” uzdrowiska b) tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) tereny domów opieki społecznej d) tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) tereny zabudowy zagrodowej c) tereny rekreacyjno- wypoczynkowe ²⁾ d) tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r., (t.j. Dz. U. 2014, poz. 112)

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

3.2.1. Źródła hałasu

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia gminy, wielkości zajmowanego obszaru, zaludnienia, stopnia urbanizacji, uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych. Najbardziej uciążliwym hałasem dla człowieka jest hałas komunikacyjny (najbardziej odczuwalny) oraz przemysłowy.

Hałas komunikacyjny

Źródłem hałasu na terenie gminy Iłża jest przede wszystkim komunikacja samochodowa. Drogami o największej uciążliwości jest droga krajowa nr 9 (Radom-Rzeszów) i droga wojewódzka nr 747 (Iłża-Lipsko). Szlaki te krzyżują się w Iłży, w centralnej części miasta i stanowią jego główne ulice, czyniąc z niego ważny i bardzo przeciążony węzeł komunikacyjny. Do tego schematu dochodzą również drogi powiatowe i drogi gminne. Sąsiedztwo wymienionych arterii komunikacji drogowej z obszarami wymagającymi zapewnienia właściwych standardów jakości stanu akustycznego środowiska powoduje, że obszary te należy sklasyfikować jako miejsca potencjalnego zagrożenia hałasem komunikacyjnym drogowym.

Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników związanych z ruchem pojazdów i parametrami drogi. Do najważniejszych z nich należą:

- problemy komunikacyjne – nieprzystosowanie nawierzchni do występującego natężenia ruchu i obciążenia (duży udział pojazdów ciężarowych powoduje szybkie niszczenie nawierzchni),
- natężenie ruchu związane bezpośrednio ze znaczeniem drogi w układzie komunikacyjnym,
- struktura ruchu (udział pojazdów ciężkich i hałaśliwych),
- średnia prędkość pojazdów i ich stan techniczny,
- płynność ruchu,
- rodzaj i stan nawierzchni.

Hałas drogowy jest zjawiskiem o tendencjach wzrostowych, uzależnionym od takich czynników jak: wskaźnik presji motoryzacji, gęstość sieci dróg i odległość terenów stale zamieszkiwanych od dróg o dużym natężeniu. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, że na terenie gminy Iłża utrzymywać się będzie tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Należy jednak podkreślić, że wzrost natężenia hałasu nie jest wprost proporcjonalny do wzrostu natężenia ruchu samochodowego i rośnie wolniej. Wynika to głównie z poprawy jakości użytkowanych samochodów.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych oraz instalacje i wyposażenie zakładów produkcyjnych, rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne). Taki hałas ma charakter lokalny.

Obecnie systemy lokalizacji nowych inwestycji, a także potrzeba sporządzenia ocen oddziaływania na środowisko, kontrole i egzekucja nałożonych kar pozwalają na znaczne ograniczenie tych uciążliwości. Ponadto dla źródeł hałasu przemysłowego, ze względu na ich niewielkie rozmiary, istnieją różne możliwości techniczne ograniczenia emisji hałasu (np. stosowanie tłumików akustycznych, obudów poszczególnych urządzeń czy zwiększenie izolacyjności akustycznej ścian pomieszczeń, w których znajdują się maszyny wytwarzające hałas).

Źródłem hałasu są także linie przesyłowe wysokiego napięcia. Hałas powstaje również na terenie stacji elektroenergetycznych najwyższych napięć w związku ze stosowaniem sprzężarek do napędu łączników i transformatorów.

3.2.2. Pomiary hałasu

Ocena stanu akustycznego środowiska prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, a realizowana jest przez instrumenty planowania przestrzennego oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak pozwolenia, programy ochrony środowiska, w tym programy ochrony przed hałasem. Dokonywane pomiary i oceny mają umożliwiać wyznaczanie obszarów o ponad normatywnym poziomie hałasu, na których należy skoncentrować działania naprawcze.

Na terenie gminy Iłża głównymi źródłami hałasu kształtującymi klimat akustyczny są:

- komunikacja drogowa - głównie droga krajowa nr 9, droga wojewódzka nr 747 oraz drogi powiatowe i gminne,
- zakłady przemysłowe, rzemieślnicze i usługowe.

W ostatnich latach na drogach zlokalizowanych na terenie gminy Iłża nie prowadzono badań natężenia hałasu. Można przypuszczać, że wzdłuż drogi krajowej, wojewódzkiej i dróg powiatowych, poziom hałasu może chwilowo przekraczać dopuszczalne normy. Dopuszczalny poziom hałasu komunikacyjnego w porze dziennej dla terenów zabudowanych nie powinien przekraczać 65 dB, natomiast w porze nocnej 56 dB.

Uciążliwy jest również hałas przemysłowy (odgłosy maszyn, procesów technologicznych itp.). Na terenie gminy nie ma większych zakładów emitujących znaczny hałas uciążliwy dla mieszkańców.

3.2.3. Podsumowanie

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia gminy: wielkość zajmowanego obszaru, zaludnienie, stopień urbanizacji i uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych.

Największe zagrożenie hałasem występuje wzdłuż dróg wojewódzkich, obsługujących ruch ponadregionalny i regionalny. Drogi te przebiegają głównie przez tereny zabudowane, z których większość to tereny o funkcji mieszkaniowej, wymagającej zapewnienia komfortu akustycznego. Sąsiedztwo wymienionej arterii komunikacji drogowej z obszarami wymagającymi zapewnienia właściwych standardów jakości stanu akustycznego środowiska powoduje, że obszary te należy sklasyfikować jako miejsca potencjalnego zagrożenia hałasem komunikacyjnym drogowym.

Przeprowadzane modernizacje nawierzchni oraz poszerzenia szerokości jezdni (zwiększenie płynności ruchu), przyczyniły się do znacznego polepszenia klimatu akustycznego w obszarze gęstej zabudowy mieszkaniowej. Dalsze działania wyciszania hałasu komunikacyjnego powinny przebiegać w kierunku poprawy stanu technicznego dróg oraz oddzielania hałasu od siedzib ludzkich poprzez budowę ekranów dźwiękochłonnych lub nasadzenia pasów zieleni.

Hałas emitowany przez przemysł, jest uciążliwy dla mieszkańców, jednak nie przekracza dopuszczalnych norm. Możliwości izolowania oraz ograniczania (tylko do pory dziennej) tego

typu hałasu powinno przyczynić się do poprawy klimatu akustycznego terenów przemysłowych.

3.3. Pola elektromagnetyczne

Dopuszczalne poziomy PEM w środowisku określone są dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i dla miejsc dostępnych dla ludności. Promieniowanie elektromagnetyczne na terenie województwa mazowieckiego mierzone jest w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys., poniżej 50 tys. oraz na terenach wiejskich. Na terenie gminy Iłża nie były prowadzone pomiary promieniowania elektromagnetycznego, najbliższym położonym miejscem objętym pomiarami jest miasto Radom. W żadnym punkcie pomiarowym na terenie województwa nie odnotowano wartości przekraczającej dopuszczalną wartość składową elektryczną $E=7V/m$ określoną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 292 poz. 1883 z późn. zm.).

W stosunku do przesyłowych linii elektroenergetycznych oraz obiektów z nimi związanych przyjmuje się, że:

- szkodliwy wpływ linii energetycznych o napięciu 110, 220 i 400 kV obejmuje strefę o szerokości od 12 do 25m od osi linii w obie strony,
- uciążliwość stacji transformatorowych zamyka się w granicach obiektu.

Uciążliwość masztów telefonii komórkowej mieści się w ich strefach ochronnych.

3.4. Gospodarowanie wodami

Ustawa Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2018r. poz. 2268 ze zm.) określa cele służące zapewnieniu ochrony wód, poprzez zapobieganie dalszej ich degradacji, ochronę przed zanieczyszczeniem, poprawę stanu ekosystemów wodnych i ekosystemów lądowych zależnych od wody oraz promocje zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych.

3.4.1. Wody powierzchniowe

Charakterystyka wód powierzchniowych

Obszar gminy Iłża leży w obrębie zlewni rzeki Iłżanki, która jest lewobrzeżnym dopływem Wisły. Jest to rzeka IV rzędu, o długości 76,8 km i powierzchni dorzecza 1 127,4 km². Źródła Iłżanki znajdują się w Gąsawach Rządowych (gm. Mirów). Stąd rzeka płynie w kierunku wschodnim przecinając północne krańce Przedgórze Iłżeckiego. Od Iłży rzeka płynie w kierunku wschodnim przepływając przez południową część Równiny Radomskiej, aż do miejscowości Kazanów, gdzie łączy się z Modrzejowicą (swym największym lewostronnym dopływem). Dalej płynie w kierunku południowo - wschodnim ku dolinie Wisły. Długość Iłżanki na terenie gminy Iłża wynosi około 13 km, średnia szerokość rzeki wynosi 6-7 m. Na południe od miasta dolina Iłżanki rozszerza się tworząc przepływowe jezioro, którego średnia głębokość wynosi 4,5 m, a szerokość miejscami przekracza 50 m.

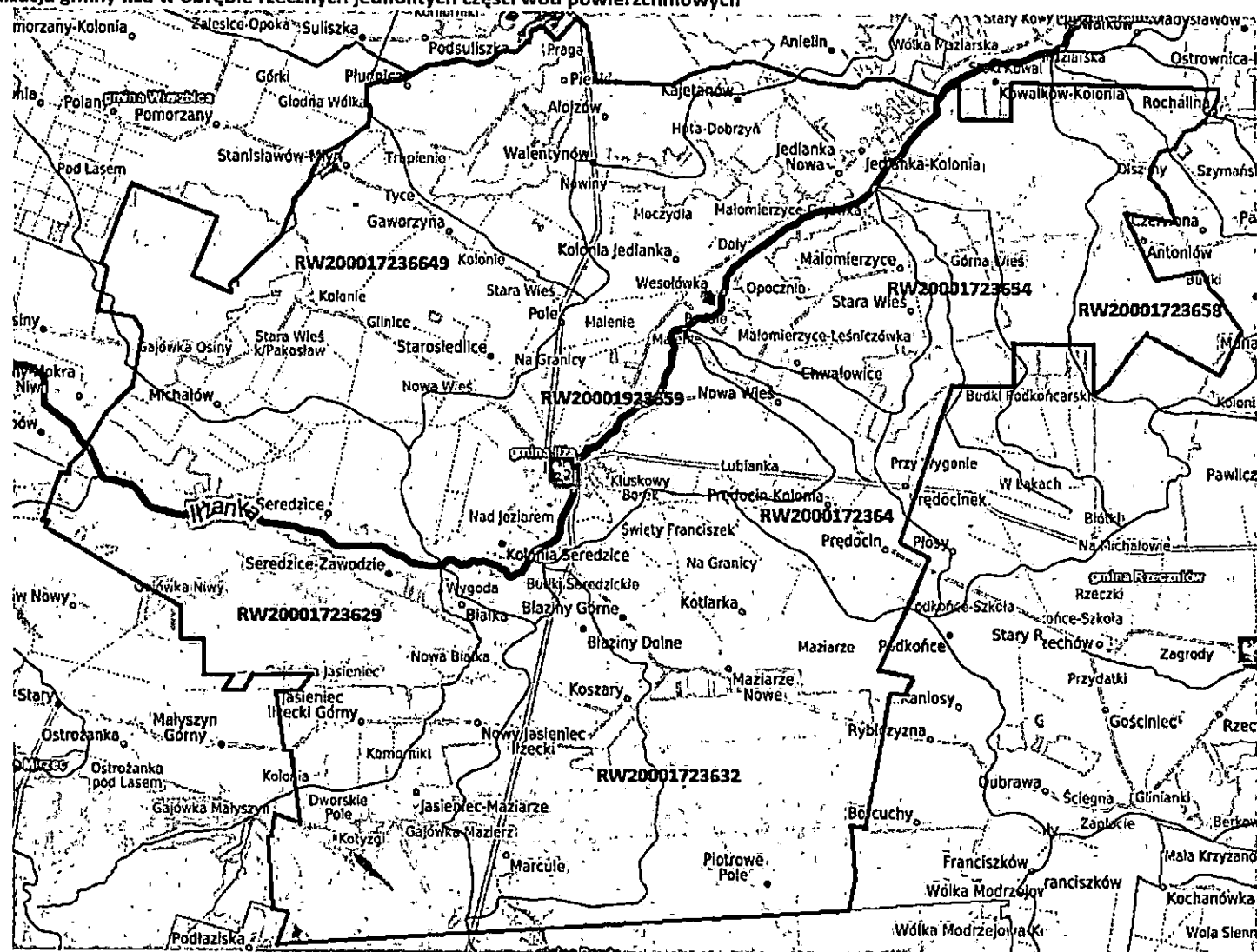
Przez Błaziny przepływa rzeka Błazinka, prawobrzeżny dopływ Iłżanki. Jej długość wynosi 26 km.

W Krzyżanowicach bierze początek ciek wodny, który stanowi lewy dopływ Iłżanki. Długość cieku 2,1 km.

W 2016 r. Rada Ministrów zatwierdziła **Aktualizację Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły** - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016 poz. 1911). Planowanie w gospodarowaniu wodami ma zapewnić osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów zależnych od wody, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji i energii mogących negatywnie oddziaływać na wody oraz poprawę ochrony przeciwpowodziowej.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Rysunek 3. Lokalizacja gminy Iłża w obrębie rzecznych jednolitych części wód powierzchniowych

Źródło: polska.e-mapa.net (opracowanie własne)

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Tabela 22. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych obejmujących teren gminy Iłża

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Lokalizacja			Stan potencjału ekologicznego	Stan chemiczny	Aktualny stan	Cel stanu		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Krajowy kod JCWP rzecznych	Nazwa JCWP rzecznych	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZGW				Ekologiczne-go	Chemiczne-go	
RW200017236649	Modrzejowianka do Kobylanki	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20001923659	Iłżanka od Małyszynca do Modrzejowianki	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	Poniżej stanu dobrego	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20001723654	Dopływ spod Kol. Pasztowa Wola	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20001723658	Dopływ z Czerwonej	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW2000172364	Dopływ spod Prędocinka	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20001723632	Dopływ w Błazinach	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
RW20001723629	Iłżanka do Małyszynca	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	poniżej dobrego	dobry	zły	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: polska.e-mapa.net (opracowanie własne)

Pomiary jakości wód powierzchniowych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268 ze zm.). Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. W zakresie obowiązków WIOŚ leży również prowadzenie obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego. Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód jest badany przez wykonawców zewnętrznych na zlecenie GIOŚ, a jego ocena jest przekazywana do WIOŚ. Badania substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie, są zlecane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Dla rzek przepływających przez gminę Iłża badania wód powierzchniowych prowadzone były w jednym punkcie pomiarowo-kontrolnym (Iłżanka – Chotcza (ujście do Wisły)). W 2018 roku w badanym punkcie nie określono stanu ekologicznego. Na podstawie badań monitoringowych realizowanych w 2018 roku stan chemiczny ustalono jako stan poniżej dobrego, stan jcwp określono jako zły.

Tabela 23. Ocena jednolitych części wód powierzchniowych badanych w 2018 roku

Nazwa punktu	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego	Klasa stanu chemicznego	Ocena jcwp
Iłżanka - Chotcza (ujście do Wisły)	PLRW 2000192369	Iłżanka od Modrzejowianki do ujścia	-	Stan poniżej dobrego	Zły stan wód

* Źródło: GIOŚ Warszawa – Klasyfikacja i ocena stanu jcwp rzecznych 2018 Mazowieckie

3.4.2. Wody podziemne

Na obszarze gminy Iłża wody podziemne występują w kilku zalegających nad sobą poziomach. Tuż pod powierzchnią zalegają wody zaskórne, głębiej wody gruntowe. Warunki hydrograficzne na terenie gminy powiązane są ściśle z budową geologiczną.

Na terenie gminy stwierdzono występowanie kilku poziomów warstw wodonośnych:

- czwartorzędowe
- trzeciorzędowe
- kredowe
- górnójurajskie

Główny poziom wodonośny występujący w wapieniach jury górnej stanowi zbiornik wód podziemnych Wierzbica- Ostrowiec GZWP 420. Zalega on prawie pod całym obszarem gminy z wyjątkiem jej północno - wschodniej części. W tej części znajduje się górnokredowy zbiornik wód podziemnych Niecka Radomska – GZWP 405.

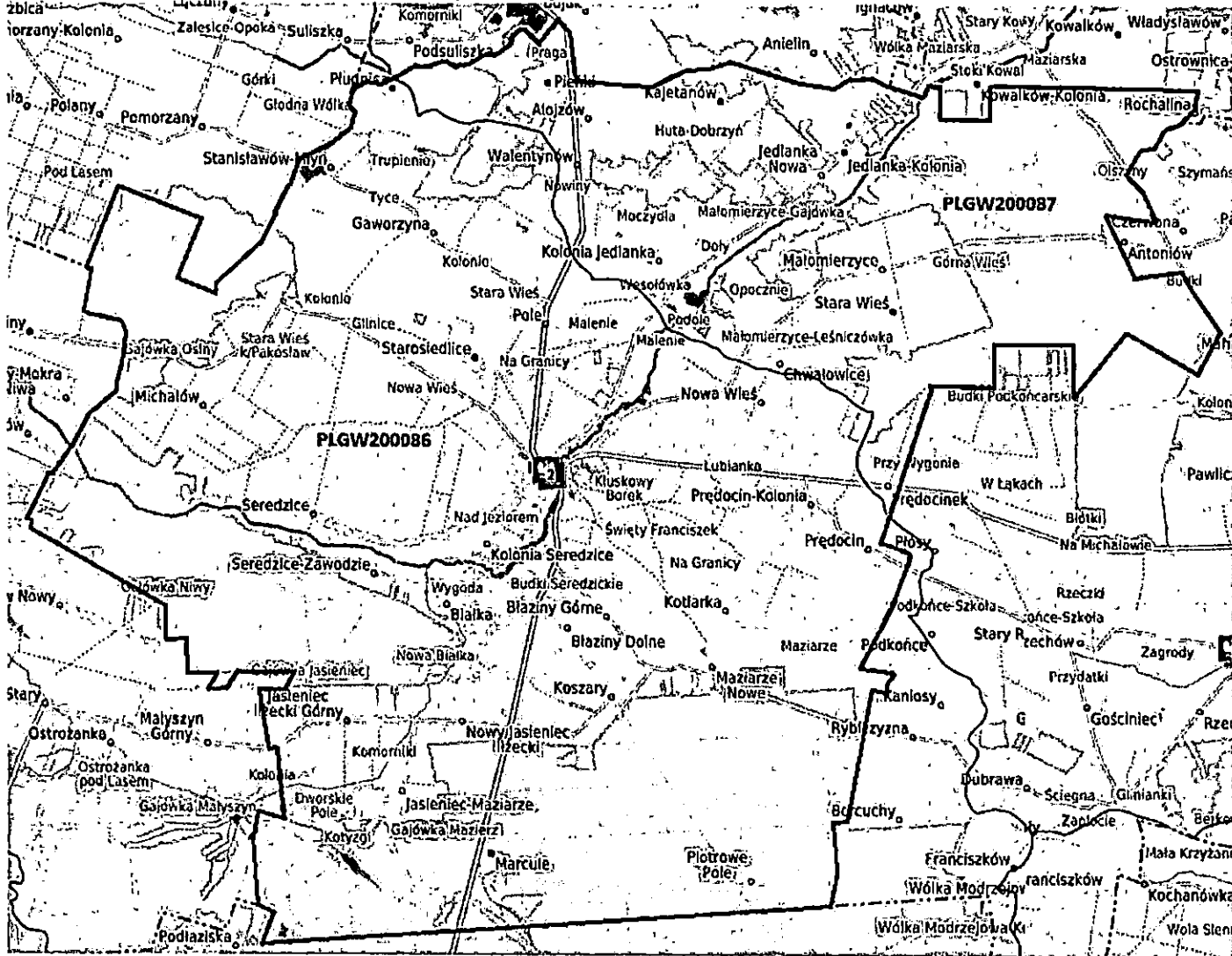
GZWP Nr 420 „Wierzbica Ostrowiec” zbudowany jest z utworów szczelinowo-krasowych (piaskowce jurajskie i margle) formacji górnójurajskiej i częściowo środkowojurajskiej. Zasobność zbiornika jest średnia, a moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 2,44 l/s/km².

GZWP Nr 405 „Niecka Radomska” - wodonoścem są skały wapienne i piaskowe (wody szczelinowo-porowe). Wody posiadają zwiększone zawartości związków żelaza i manganu, wymagają uzdatnienia. Zasobność zbiornika jest średnia, moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 2,95 l/s/km².

Według map obrazujących granice jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), mapy dostępne na stronie Geoportal Otwartych Danych Przestrzennych (polska.e-mapa.net) teren inwestycji położony jest w regionie wodnym Wisły, w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych PLGW200086 i PLGW200087.

na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Rysunek 4. Lokalizacja gminy Iłża w obrębie jednolitych części wód podziemnych

Źródło: polska.e-mapa.net (opracowanie własne)

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Tabela 24. Charakterystyka JCWPd obejmujących teren gminy Iłża

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)	Lokalizacja			Stan		Ocena stanu	Cel stanu		Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych
Europejski kod JCWPd	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZWGW	chemiczny	ilościowy		chemicznego	ilościowego	
PLGW200086	Środkowej Wisły	Wisła	Warszawa	dobry	słaby	słaby	dobry stan chemiczny	ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem	zagrożona
PLGW200087	Środkowej Wisły	Wisła	Warszawa	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona

Źródło: polska.e-mapa.net (opracowanie własne)

Monitoring wód podziemnych

Wody podziemne wymagają ochrony jakości przede wszystkim z uwagi na fakt wykorzystywania ich na szeroką skalę jako podstawowe źródło dla celów zaopatrzenia ludności w wodę oraz jako uzupełnienie wykorzystywanych wód powierzchniowych o niższej jakości. Ponadto stanowią rezerwę wody pitnej dla przyszłych pokoleń.

Tabela 25. Klasyfikacja stanu wód podziemnych

Klasa	Rodzaj
I	wody bardzo dobrej jakości; wartości wskaźników jakości wody są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i mieszczą się w zakresie tła hydrogeochemicznego; żaden ze wskaźników jakości wody nie przekracza wartości dopuszczalnych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
II	wody dobrej jakości; wartości niektórych wskaźników są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych; wskaźniki jakości wody nie przekraczają wartości dopuszczalnych jakości wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi
III	wody zadowalającej jakości; wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego oddziaływania antropogenicznego; mniejsza część wskaźników jakości wody przekracza wartości dopuszczalne jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi
IV	wody niezadowalającej jakości; wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego oddziaływania antropogenicznego; większość wskaźników jakości wody przekracza wartości dopuszczalne jakości wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
V	wody złej jakości; wartości wskaźników jakości wody potwierdzają znaczący wpływ oddziaływania antropogenicznego; wody nie spełniają wymagań określonych dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Klasy jakości wód podziemnych I – III oznaczają **dobry stan chemiczny**, a klasy jakości wód podziemnych IV i V oznaczają **słaby stan chemiczny**.

Według sprawozdania z monitoringu regionalnego zwykłych wód podziemnych na terenie województwa mazowieckiego w 2017 r. (GIOŚ Warszawa, 2018) w granicach Gminy Iłża w okresie sprawozdawczym znajdowały się 2 punkty pomiarowe wód podziemnych. Ocena jakości wód w punktach badawczych okazała się korzystna. Dla punktu pomiarowego w miejscowości Seredzice otrzymano wyniki typowe dla II klasy wód - wody dobrej jakości (wartości niektórych wskaźników są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych; wskaźniki jakości wody nie przekraczają wartości dopuszczalnych jakości wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi). Dla punktu w Iłży klasę wód oceniono nieznacznie gorzej (klasa III - wody zadowalającej jakości; wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego oddziaływania antropogenicznego; mniejsza część wskaźników jakości wody przekracza wartości dopuszczalne jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi).

Tabela 26. Wyniki badań wód podziemnych przeprowadzonych w punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie gminy Iłża

Miejscowość	Numer p-tu pomiarowego	Stratygrafia	Typ ośrodka	Zwierciadło wody	Numer JCWPd	Klasa jakości wody w punkcie w roku
Iłża	1131	jura	porowo-szczelinowy	napięte	86	II
Seredzice	1858	jura górna	jura górna	napięte	86	III

Źródło: Monitoring jakości wód podziemnych, mjwp.gios.gov.pl, dane za rok 2017

3.4.3. Gospodarka wodno – ściekowa

Gospodarka ściekowa regulowana jest:

- ustawą z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1437);
- rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. 2015 poz. 257);
- rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. poz. 1311).

Zgodnie z art. 3 ustawy „Prawo ochrony środowiska”, ścieki (wody zużyte na cele bytowe lub gospodarcze; ciekłe odchody zwierzęce; wody odciekowe ze składowisk odpadów oraz obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych; wody pochodzące z obiegów chłodzących elektrowni lub elektrociepłowni; wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych; wody wykorzystane, odprowadzane z obiektów chowu lub hodowli ryb w obiektach przepływowych, charakteryzujących się poborem zwrotnym; wody wykorzystane, odprowadzane z obiektów chowu lub hodowli ryb albo innych organizmów wodnych w stawach o wodzie stojącej).

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 189,5 km, liczba przyłączy 3 853 szt. Długość sieci kanalizacyjnej to 19,6 km, do której podłączonych jest 609 gospodarstw (dane GUS 2018).

Stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Iłża przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 27. Sieć rozdzielcza wodociągowa i kanalizacyjna na 100 km² w roku 2018

Wyszczególnienie	Wodociąg [na 100 km ²]	Kanalizacja [na 100 km ²]
Ogółem	74,0	7,7
Miasto	161,1	123,8
Wieś	68,3	0

Źródło – dane GUS

Tabela 28. Korzystający z instalacji (%) ogółu ludności gminy w roku 2018

Wyszczególnienie	Wodociąg [%]	Kanalizacja [%]
Ogółem	94,4	25,6
Miasto	95,6	79,0
Wieś	93,9	0

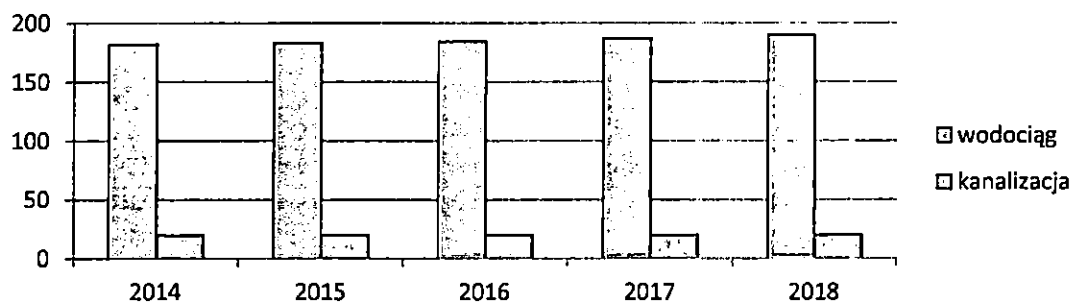
Źródło – dane GUS

Tabela 29. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Iłża w latach 2014-2018

ROK	Długość sieci wodociągowej [km]	Długość sieci kanalizacyjnej [km]
2014	181,7	19,5
2015	182,9	19,6
2016	184,5	19,6
2017	187,1	19,6
2018	189,5	19,6

Źródło – dane GUS

Wykres 5. Stosunek długości sieci wodociągowej do długości sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Iłża w latach 2014-2018

3.4.4. Główne źródła zanieczyszczeń

Do głównych źródeł zanieczyszczeń istniejących na terenie gminy Iłża należą:

- brak sieci kanalizacyjnej na znacznym obszarze, a przy tym nieszczelne szamba lub wykorzystywanie nieczynnych studni kopanych jako miejsc do odprowadzania ścieków komunalnych lub odprowadzanie ścieków do rowów przydrożnych, cieków wodnych, na pola itp.,
- stosowanie nawozów chemicznych na terenach dolinnych w miejscach, gdzie wody gruntowe zalegają płytko pod powierzchnią terenu oraz gruntach o większych spadkach w kierunku cieków wodnych,
- niekorzystny wpływ ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych,
- odprowadzanie do wód i do ziemi ścieków z obiektów prowadzących działalność produkcyjną, zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, m.in.: oczyszczalni ścieków.

3.4.5. Podsumowanie

Główną przyczyną zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie gminy jest niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej (znacząca dysproporcja w stosunku do długości sieci wodociągowej) i związane z tym nielegalne odprowadzanie ścieków socjalno-bytowych bezpośrednio do gruntu. Efektem może być pogorszenie stanu wód powierzchniowych. Praktyki te mogą zaszkodzić nie tylko wodom powierzchniowym ale także wodom podziemnym.

Aby poprawić stan wód na terenie gminy należy dążyć do rozwoju sieci wodociągowej (oszczędność zasobów wody) i kanalizacyjnej (zmniejszenie zanieczyszczeń przenikających do gleby i do wód), budować nowe oczyszczalnie ścieków oraz propagować oczyszczalnie przydomowe w rejonach o rozproszonej zabudowie.

3.5. Surowce mineralne

Kopalinami występującymi na terenie województwa mazowieckiego są głównie czwartorzędowe utwory okruchowe oraz trzeciorzędowe i czwartorzędowe surowce ilaste. Związane jest to czwartorzędowymi formami działalności lodowców bądź akumulacyjnej działalności rzecznej i procesów eolicznych.

3.5.1. Surowce naturalne gminy

Surowce naturalne występujące na terenie gminy Iłża:

Piaski i żwiry - występowanie kruszywa naturalnego obserwuje się w północnej i środkowej części gminy. Kruszywo to stanowią piaski i pospółki (piaski ze żwirem).

Na obszarze gminy istnieje jedno udokumentowane w kat. A+B+Ci - złoża piasków budowlanych „Walentynów”. Złoże jest jednak nie zagospodarowane i nieeksploatowane. Stanowi ono złożo rezerwowe.

Gliny zwałowe - na obszarze gminy Iłża powszechnie występują gliny zwałowe. Jest to materiał pochodzenia lodowcowego odznaczający się dużym zapiaszczeniem oraz znaczną ilością zanieczyszczeń w postaci głazików i otoczków wapieni i margli. Wartość glin obniża niewielka ich miąższość, toteż obecnie nigdzie nie prowadzi się ich eksploatacji.

Jedynie zarejestrowane złożo glin „Chwałowice” w znacznym stopniu wyeksploatowane, jest już nieczynne. Obszar wyrobiska został zrekultywowany (sady).

Torfy - na obszarze gminy Iłża prowadzono szereg prac zmierzających do udokumentowania złóż torfu. Badania określiły jakość i ilość torfów w złożach „Pakośław” i „Prędocin”. Rozpoznane zasoby torfu i miejscami gytii glonowo-wapiennej mimo, że dość znaczne, nie są eksploatowane. Złóża posiadają przydatność rolniczą, a złoża „Prędocin” również opałową. Tereny złóż zajmują łąki.

Piaski żelaziste - poza opisanymi surowcami mineralnymi na południu obszaru gminy Iłża w Zębcu występują piaskowce, utwory wezulu i batonu (jura środkowa), w których udokumentowano złożo piasków żelazistych.

Na terenie gminy Iłża eksploatacja kopalni na skalę przemysłową prowadzona jest jedynie w kopalni „Iłża-1”, gdzie eksploatuje się wapienie.

W centralnej części gminy znajduje się udokumentowane złożo jurajskich wapieni i margli „Iłża - Krzyżanowice” z przeznaczeniem dla przemysłu cementowego. Kopalina nie jest eksploatowana, a zasoby mogą mieć znaczenie perspektywiczne.

Udokumentowane złoża fosforytów „Iłża - Łączany” , „Iłża - Walentynów”, „Iłża - Krzyżanowice”, „Iłża - Chwałowice”, wymagają dokładniejszego rozpoznania.

Udokumentowane złoża piasków budowlanych „Walentynów” nie jest dotychczas eksploatowane.

Tabela 30. Zasoby kopalin w gminie Iłża

Rodzaj surowca	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby kopalin w tys. ton		Wydobycie w tys. ton
			Geologicznie bilansowe	Przemysłowe	
Piaski i żwiry	Walentynów	P	9 822	-	-
Wapienie i margle dla przemysłu cementowego	Iłża-Krzyżanowice	R	396 632	-	-
Wapienie i margle dla przemysłu wapienniczego	Iłża	Z	4 954	-	-
	Iłża 1	E	5 626	1 867	12
Piaski formierskie	Zębiec	Z	5 781	-	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII 2018 r., Warszawa 2019

Objaśnienia: E – złoża eksploatowane; P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie; R – złoża, o zasobach rozpoznanych szczegółowo; Z- złoża, którego wydobycie zostało zaniechane,

Tabela 31. Parametry jakościowe udokumentowanych złóż fosforytów na terenie gminy Iłża

Nazwa złoża	Średnia koncentracja fosforytowych (w mm)	Zawartość P ₂ O ₅ w koncentracjach fosforytowych w profilu złoża	Zasobność koncentracji fosforytowych (kg/m ²)	Zasobność w stosunku do wymogów parametrów definiujących złoża (w %)
Iłża - Krzyżanowice	>2	18,6	791	44
Iłża - Chwałowice	>2	22,3	891	50
Iłża - Łączany	>2	18,6	654	36
Iłża - Walentynów	>2	19,9	470	26

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII 2018 r., Warszawa 2019

3.6. Gleby

3.6.1. Typy gleb

W gminie Iłża występują gleby:

- wytworzone z piasków - głównie na północy i na południu gminy
- gleby pyłowe - w środkowej części gminy
- gliniaste - na północnym zachodzie gminy
- lessy - na wschód od Iłży po Rzecznów
- rędziny lokalnie - w rejonie Seredzic, Kolonii Seredzic i Iłży
- w typie czarnych ziem - głównie we wschodniej części terenu w rejonie wsi Małomierzycy – Stara Wieś oraz na zachodzie w rejonie Gaworzyny- Krzyżanowic – Starosiedlic
- hydrogeniczne - w dolinach rzek i cieków oraz w bezodpływowych obniżeniach terenu.

Gleby wytworzone z piasków zajmujące znaczne powierzchnie, mają bardzo różną wartość rolniczą od IIIb do VI klasy gruntów ornych. Najliczniej występują gleby piaszczyste V - VI klasy. Występują w północnej części dość szerokim pasem ciągnącym się od wsi Płudnica, na północnym zachodzie poprzez wsie Walentynów, Jedlanka Nowa i Stara, Podjedlanka, Małomierzyce, na północnym wschodzie oraz na południowym zachodzie w rejonie wsi Seredzice, Białka Stara i Nowa, Jasieniec Iłżecki Górny i Nowy, Koszary. Są to gleby słabe, ubogie w składniki pokarmowe, o dużej przepuszczalności i przewiewności. Cechują się małą pojemnością wodną. Gleby te nie warunkują większych możliwości dla rozwoju rolnictwa i nie powinny być użytkowane rolniczo, lecz przeznaczone do zalesienia.

Do najbardziej wartościowych gleb piaszkowych należy zaliczyć gleby klasy IIIb w składzie mechanicznym piasków gliniastych. Są to gleby zasobne w składniki pokarmowe, posiadają prawidłowe stosunki wodno-powietrzne. Występują w rejonie Krzyżanowic, Iłży, Piłatki.

Gleby wytworzone z glin zwałowych - występują na niewielkich obszarach w rejonie Krzyżanowic. Są to wartościowe użytki orne IIIa- IIIb klasy.

Gleby wytworzone z pyłów - zajmują znaczne obszary środkowej części gminy. Ciągą się szerokim pasem z zachodu od wsi Pakosław i Michałów poprzez Seredzice, Iłżę, Błaziny, Kotlarkę. Są to gleby o różnej przydatności dla rolnictwa.

Gleby wytworzone z lessów - występują pasem ciągnącym się z zachodu na wschód w rejonie miejscowości Iłża - Piłatka, Prędocin. Są to gleby lessowe całkowite i niecałkowite o różnej wartości rolniczej II- IIIa- IIIb i IVa klasa gruntów ornych.

Gleby lessowe całkowite zaliczone do IIIb - IVa klasy gruntów ornych zajmują niewielkie powierzchnie na wschód od Iłży, występują na stromych zboczach i narażone są na procesy erozyjne. Z uwagi na niekorzystne położenie przydatność tych gleb jest ograniczona, wpływa na to zagrożenie przez procesy erozyjne i często występujące niedobory wilgoci.

Rędziny - występują na niewielkich powierzchniach w obrębie obszarów krawędziowych głównie na północ od Seredzic oraz lokalnie na północ i południe od Iłży. Są to rędziny brunatne wytworzone z wapieni głównie płytkie lub średnio głębokie IVa- IVb klasy gruntów ornych oraz miejscami średnio głębokie i głębokie IIIb- IIIa klasy gruntów ornych.

Gleby hydrogeniczne - są to gleby położone w dolinach rzek i bezodpływowych obniżeniach terenu. Są to głównie gleby bagienne torfowe i mułowo - torfowe oraz murszowe. Miejscami przeważnie w dnach małych dolinek występują gleby mineralne w typie czarnych ziem. Jakość użytków zielonych zależy głównie od wysokości poziomu wody gruntowej i stopnia rozkładu torfu. Przeważnie są to użytki zielone średniej jakości III - IV klasa, które posiadają średnie warunki wodno - powietrzne dla użytków zielonych. Miejscami natomiast występują użytki zielone V - VI klasy o wadliwych stosunkach wodno - powietrznych.

Na obszarze gminy Iłża jak i na terenie całego województwa mazowieckiego dominują gleby o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym, pH od 5,5 do pH 7,2. 58 % gleb w gminie to gleby bardzo kwaśne i kwaśne (w subregionie radomskim 75 %) (pH 4,5 -f- 5,5).

Niskie pH obniża przyswajalność związków fosforowych, magnezu, powoduje nadmierną rozpuszczalność metali ciężkich oraz glinu.

Zakwaszenie gleb wpływa nie tylko na zmniejszenie plonów, lecz także sprzyja przyswajaniu przez rośliny metali ciężkich, co wymusza zwiększenie nakładów na zabiegi agrotechniczne gleb - wapnowanie i nawożenie.

3.6.2. Użytkowanie rolnicze gleb

Powierzchnia użytków rolnych w gminie Iłża wynosi 13 507 ha, w tym grunty orne – 11 489, sady – 209 ha, łąki trwałe – 840 ha, pastwiska trwałe – 315 ha, grunty rolne zabudowane – 582 ha, grunty pod stawami – 44 ha, grunty pod rowami 28 ha (dane GUS za 2014r.).

Na terenie gminy jest 1 582 gospodarstw rolnych, w tym największy udział mają gospodarstwa o powierzchni do 5 ha – 1 406 gospodarstw (Powszechny Spis Rolny 2010).

Tabela 32. Użytkowanie gruntów (ha) w gminie Iłża w roku 2014

Gmina	Użytki rolne razem [ha]	w tym:						
		Grunty orne	Sady	łąki trwałe	Pastwiska trwałe	Grunty rolne zabudowane	Grunty pod stawami	Grunty pod rowami
Iłża	13 507	11 489	209	840	315	582	44	28

Źródło – GUS

3.6.3. Podsumowanie

Gleby gminy Iłża narażone są na degradację w związku z rozwojem rolnictwa i sieci osadniczej oraz prowadzonej eksploatacji kopalin. Ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej. Stan i jakość gleb są uzależnione od kompleksowego oddziaływania czynników naturalnych i antropogenicznych. Do najważniejszych obszarów problemowych związanych z ochroną gleb na terenie gminy można zaliczyć:

- odcinki dróg o dużym natężeniu ruchu,
- obszary położone w sąsiedztwie stacji paliw,
- obszary związane z eksploatacją kopalin,
- obszary użytkowane rolniczo,
- obszary zajmowane pod zabudowę.

Naturalna odporność gleb na chemiczne czynniki niszczące związana jest ściśle z typem gleb. Najmniejszą odporność na tego typu zagrożenia wykazują gleby luźne i słabo gliniaste, ubogie w składniki pokarmowe, a więc głównie gleby bielcowe. Gleby brunatne, zasobne w składniki pokarmowe i wodę, są bardziej odporne na zagrożenia chemiczne. Działania antropogeniczne powodują przechodzenie związków biogennych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Do zwiększenia degradacji przyczyniają się także rzeźba terenu oraz warunki atmosferyczne. Jednym z głównych czynników zmian z strukturze chemicznej gleb jest rolnicze użytkowanie, które może powodować nadmierne przechodzenie składników pokarmowych, takich jak azot, fosfor, potas i magnez do gleby, a tym samym dalej do wód powierzchniowych i podziemnych powodując eutrofizację. Niewłaściwe używanie nawozów naturalnych i mineralnych może spowodować poważne straty w środowisku. Biorąc pod uwagę rolniczy charakter gminy oraz funkcjonujące liczne gospodarstwa rolne należy mieć na uwadze możliwość stosowania nawozów organicznych, takich jak gnojowica pochodząca z gospodarstw o profilu produkcji zwierzęcej. W przypadku rolnictwa erozja i degradacja gleb najczęściej powiązana jest z niewłaściwym nawożeniem mineralnym i organicznym, nieprawidłową uprawą, likwidacją

zakrzewień i zadrzewień śródpolnych. Dla gleb gminy Iłża problemem są również zanieczyszczenia pyłowe, których źródłem jest głównie rozwijający się transport drogowy. Z komunikacją samochodową związane są takie zanieczyszczenia jak: substancje ropopochodne, metale ciężkie, związki azotu, węglowodory WWA i inne, takie jak sól stosowana w czasie zimy, detergenty, itp.

3.7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Obowiązek planowania gospodarki odpadami został sformułowany w uchwalonej przez Sejm RP ustawie z dnia 14 grudnia 2012r. o odpadach (t.j. Dz. U. 2019 poz. 701 ze zm.). Powszechna zasada gospodarowania odpadami (Rozdział 2 art. 18 Ustawy o odpadach) brzmi „Każdy, kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić przy użyciu takich sposobów produkcji lub form usług oraz surowców i materiałów, aby w pierwszej kolejności zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi oraz na środowisko, w tym przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użycia”.

Zgodnie z art. 9e ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (t.j. Dz. U. 2018 poz. 1454 ze zm.) podmiot odbierający odpady komunalne na podstawie umowy z właścicielem nieruchomości jest obowiązany do przekazywania odebranych od właścicieli nieruchomości:

- selektywnie zebranych odpadów komunalnych bezpośrednio lub za pośrednictwem innego zbierającego odpady do instalacji odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, o której mowa w art. 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach;
- niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych bezpośrednio do instalacji komunalnej.

W myśl art. 38b ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2019 r. poz. 701, ze zm.), w związku z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579), marszałek województwa, prowadzi w Biuletynie Informacji Publicznej, listę:

1. funkcjonujących instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje pozwalające na przetwarzanie odpadów, o których mowa w art. 35 ust. 6 ustawy o odpadach;
2. instalacji komunalnych planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji.

Dotychczasowe regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (tzw. instalacje RIPOK), funkcjonujące na terenie województwa mazowieckiego, zapewniające mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku lub składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego

przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych – stały się instalacjami komunalnymi.

Na terenie gminy Iłża zlokalizowane jest składowisko odpadów w m. Jedlanka Stara, – pojemność pozostała do wypełnienia 27 075 m³. Zgodnie z zapisami „Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024” składowisko to przewidziane jest do zamknięcia. Planowany termin wydania decyzji na zamknięcie to lata 2019-2020. Planowany termin rekultywacji to lata 2020-2021 lub 2021-2022.

3.7.1. Odpady komunalne

Gmina Iłża przejęła obowiązek odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, zabudowanych domami wielo-i jednorodzinными, lub wielolokalowymi (blokami).

Odpady komunalne z terenu gminy Iłża w latach 2015-2018 odbierane były przez firmy:

- 2015 r. – PPUH Radkom Sp. z o.o.
- 2016 r. - PPUH Radkom Sp. z o.o. i EKOM Maciejczyk Sp. J., ul. Zakładowa 29, 26-052 Nowiny
- 2017 r. - EKOM Maciejczyk Sp. J., ul. Zakładowa 29, 26-052 Nowiny
- 2018 r. - EKOM Maciejczyk Sp. J., ul. Zakładowa 29, 26-052 Nowiny.

Odpady komunalne z terenu gminy Iłża odbierane są w postaci zmieszanej i selektywnej. Przy zbiórce odpadów segregowanych uwzględnia się następujące frakcje:

- Odpady z papieru, w tym tektury, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury;
- Odpady metali, w tym odpady opakowaniowe z metalu, odpady tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe;
- Odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła;
- Meble i inne odpady wielkogabarytowe;
- Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, świetlówki i inne źródła światła;
- Przeterminowane leki i chemikalia;
- Zużyte baterie i akumulatory;
- Zużyte opony;
- Odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów;
- Odpady budowlane i rozbiórkowe (z wyjątkiem wyrobów zawierających azbest);
- Popiół i żużel paleniskowy z gospodarstw domowych;
- Pozostałe zmieszane odpady komunalne dalej zwane komunalnymi.

Zmieszane odpady komunalne odbierane są w systemie pojemnikowym. Odpady komunalne zbierane w sposób selektywny, gromadzone są w pojemnikach (zabudowa wielorodzinna) i w workach (zabudowa jednorodzinna), z podziałem na:

- Papier (odpady z papieru, w tym tektury, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury) – pojemniki i worki w kolorze niebieskim;
- Metale, tworzywa sztuczne (odpady metali, w tym odpady opakowaniowe z metali, odpady tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe) – pojemniki i worki w kolorze żółtym;

- Szkło opakowaniowe (odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła) – pojemniki i worki w kolorze zielonym;
- Odpady ulegające biodegradacji (odpady ulegające, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów) – pojemniki i worki w kolorze brązowym;
- Popiół i żużel paleniskowy z gospodarstw domowych – pojemniki i worki w kolorze szarym.

Tabela 33. Odpady komunalne zebrane selektywnie z terenu gminy Iłża w roku 2018

Kod odpadów	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
10 01 01	Żużle, popioły i pyły z kotłów	136,950
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	45,025
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	178,590
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	127,240
15 01 07	Opakowania ze szkła	305,430
16 01 03	Zużyte opony	16,190
16 02 14	Zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13	3,130
16 02 16	Elementy usunięte z zużytych urządzeń inne niż wymienione w 16 02 15	5,500
17 01 01	Odpady z betonu oraz gruzu z rozbiórek i remontów	6,300
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,081
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	22,070
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	86,360
20 03 02	Inne odpady nieulegające biodegradacji	131,720
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	101,870
Razem:		1 166,456

Źródło - Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Iłża za 2018 rok

Tabela 34. Odpady komunalne zmieszane zebrane z terenu gminy Iłża w latach 2015-2018

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych w poszczególnych latach [Mg]			
			2015	2016	2017	2018
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	R12	1763,3	1787,33	1866,71	1013,22

Źródło - Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Iłża – analiza za lata 2015, 2016, 2017, 2018

Zebrane odpady zmieszane przekazane były do PPUH RADKOM Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych, 26-600 Radom, ul. Witosa 94, Linia segregacji zmieszanych odpadów komunalnych.

Odbiór wszystkich odpadów komunalnych, zarówno zmieszanych jak i selektywnie zebranych odbywa się zgodnie z ustalonym harmonogramem.

Na terenie gminy organizowana jest również mobilna zbiórka odpadów, w ramach której zbierano:

- Chemikalia, zużyte baterie i akumulatory;
- Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- Meble i odpady wielkogabarytowe;
- Odpady budowlane i rozbiórkowe (z wyjątkiem wyrobów zawierających azbest);
- Zużyte opony.

W gminie Iłża zorganizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Jedlance Starej. Dopuszcza się oddawanie do PSZOK następujących odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych:

- Odpady z papieru i tektury;
- Odpady metali;
- Odpady tworzyw sztucznych;
- Odpady opakowaniowe wielomateriałowe;
- Odpady ze szkła;
- Meble i inne odpady wielkogabarytowe;
- Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, świetlówki i inne źródła światła;
- Przeterminowane leki i chemikalia;
- Zużyte baterie i akumulatory;
- Zużyte opony;
- Odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów;
- Odpady budowlane i rozbiórkowe (z wyjątkiem zawierających azbest);
- Popiół i żużel paleniskowy z gospodarstw domowych.

3.7.2. Odpady niebezpieczne

Podstawowym źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych jest działalność przemysłowa i usługowa. Odpady niebezpieczne powstają również w gospodarstwach domowych, służbie zdrowia i szkolnictwie.

Do odpadów niebezpiecznych znajdujących się w strumieniu odpadów komunalnych zalicza się: lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć, baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami ołowiowymi, niklowo-kadmowymi lub bateriami zawierającymi rtęć oraz niesortowane baterie i akumulatory, detergenty zawierające substancje niebezpieczne, środki ochrony roślin (np. insektycydy, fungicydy, herbicydy), kwasy i alkalia, rozpuszczalniki, odczynniki fotograficzne, leki cytotoksyczne i cytostatyczne, urządzenia zawierające freony, oleje i tłuszcze inne niż jadalne, farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcza i żywice zawierające substancje niebezpieczne, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne.

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych czynnych składowisk odpadów niebezpiecznych, mogilnika, składowisk przyjmujących azbest oraz obiektów umożliwiających neutralizację odpadów medycznych.

Zorganizowane zbieranie odpadów niebezpiecznych występuje w niektórych placówkach:

- zużyty sprzęt RTV i AGD w sklepach sprzedających takie produkty;

- baterie - pojemniki na baterie znajdują się w sklepach, obiektach administracyjnych, w tym: w szkołach;
- przeterminowane leki - w aptekach;
- opony, zużyte akumulatory i inne - w punktach wulkanizacji, naprawy lub demontażu samochodów.

Gmina posiada opracowany „Program usuwania wyrobów zawierających azbest...”. Realizacja programu odbywa się na zgłoszenie właściciela nieruchomości z wnioskiem o sfinansowanie wywozu i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

Tabela 35. Ilość zebranych odpadów azbestowych w gminie Iłża w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Ilość zebranych odpadów azbestowych [m ³]	89,536	168,215	76,854

Źródło – dane UM Iłża

3.7.3. Odpady z sektora gospodarczego

Na terenie gminy Iłża zlokalizowane jest jedno składowisko odpadów przemysłowych: Składowisko Zakładów Górniczo-Metalowych „Zębica” w Zębcu.

Odpady z sektora gospodarczego są odbierane – na podstawie indywidualnych umów z wytwórcami – przez specjalistyczne firmy, posiadające odpowiednie zezwolenia w tym zakresie, unieszkodliwiane (odpady niebezpieczne) lub wykorzystane gospodarczo. Wytwórcy tych odpadów gospodarczych organizują ich wywóz we własnym zakresie.

3.7.4. Podsumowanie

W roku 2018 w gminie zebrano 1013,22 Mg odpadów zmieszanych, 1 166,456 Mg odpadów segregowanych i 76,854 Mg odpadów zawierających azbest.

Każdy z wytwórców odpadów niebezpiecznych - przemysłowych organizuje ich wywóz we własnym zakresie.

Na terenie gminy znajduje się przewidziane do zamknięcia składowisko odpadów komunalnych zlokalizowane w Jedlance Starej.

3.8. Zasoby przyrodnicze

3.8.1. Stan zasobów przyrody

Lasy w gminie Iłża należą do VI krainy przyrodniczo – leśnej Wyżyn Środkowo – Polskich w dzielnicy Wzniesienia Łódzko – Radomskiego. Wskaźnik lesistości dla gminy Iłża wynosi 41,3% i jest dużo wyższy niż wskaźnik dla kraju (29,6%), dla województwa mazowieckiego (23,3%) oraz dla powiatu radomskiego (26,9%). Pod względem własności ponad 86% stanowią lasy publiczne.

Lasy Skarbu Państwa nadzorowane są przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Warszawie (Nadleśnictwo Marcule). Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa (las prywatne), nadzorowane są przez Starostę Radomskiego. Dominującym typem siedlisk w nadleśnictwie są siedliska: lasów mieszanych świeżych oraz borów mieszanych świeżych. W drzewostanie dominuje sosna.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Tabela 36. Lesistość gminy Iłża w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
Powierzchnia gruntów leśnych ogółem [ha]	10 854,85	10 847,61	10 873,74	10 844,42	10 844,42
Lesistość [%]	41,4	41,3	41,5	41,3	41,3
Lasy ogółem [ha]	10 591,33	10 584,30	10 612,38	10 583,26	10 583,26
Grunty leśne publiczne ogółem [ha]	9 384,95	9 377,71	9 403,84	9 403,42	9 403,42
Lasy publiczne ogółem [ha]	9 121,43	9 114,40	9 142,48	9 142,26	9 142,26
Grunty leśne prywatne [ha]	1 469,90	1 469,90	1 469,90	1 441,00	1 441,00
Lasy prywatne ogółem [ha]	1 469,90	1 469,90	1 469,90	1 441,00	1 441,00

Źródło – dane GUS

Na obszarze gminy Iłża występuje zieleń miejska w postaci: zieleńców, zieleni osiedlowej i ulicznej.

Tabela 37. Tereny zieleni w gminie Iłża w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
powierzchnia zieleńców - 6 obiektów [ha]	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
powierzchnia zieleni ulicznej [ha]	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
powierzchnia terenów zieleni osiedlowej [ha]	4,0	7,8	8,49	8,49	21,14
powierzchnia cmentarzy - 12 obiektów [ha]	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8

Źródło – dane GUS 3.8.2. Obszary chronione lub cenne przyrodniczo

Na terenie gminy Iłża znajdują się obszary objęte ochroną:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Iłża-Makowiec;
- Rezerваты przyrody: „Dąbrowa Polańska” i „Piotrowe Pole”;
- Obszary Natura 2000: „Pakośław” PLH140015 i „Uroczyska Lasów Starachowickich” PLH260038;
- 2 użytki ekologiczne;
- 10 pomników przyrody.

Obszar Chronionego Krajobrazu

Nazwa obszaru	Charakterystyka
Obszar Chronionego Krajobrazu Iłża-Makowiec (ustanowiony uchwałą Nr XV/69/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Radomiu z dnia 28 czerwca 1983 r. zmieniająca uchwałę Nr VI/27/77 w sprawie planu przestrzennego zagospodarowania województwa radomskiego do 1990 roku oraz planu społeczno-gospodarczego rozwoju województwa w latach 1976-1980 i kierunków rozwoju do roku 1985 (DU WRN w Radomiu.1983.9.51).	Obszar ten jest charakteryzowany rozporządzeniem Nr 41 Wojewody Mazowieckiego z dnia 05 maja 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Iłża – Makowiec (DUWM.2005.105.2948) uchwałą Nr 34/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 18 lutego 2013 r. zmieniająca niektóre rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego dotyczące obszarów chronionych krajobrazu (DUWM.2013.2486). Powierzchnia OChK Iłża Makowiec, położona w granicach administracyjnych gminy Iłża wynosi 7 142 ha. Tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Rezerваты

Nazwa obszaru	Charakterystyka
Dąbrowa Polańska w gminie Iłża o powierzchni 28,55 ha	Rezerwat utworzony został w 2000r. Położony jest na terenie Nadleśnictwa Marcule. Celem ochrony jest zachowanie zanikającego w Polsce zespołu świetlistej dąbrowy z licznym udziałem roślin chronionych i rzadkich. Stwierdzono tu kilkanaście gatunków roślin naczyniowych objętych ochroną całkowitą i częściową np. orlik pospolity, parzydło leśne, pomocnik baldaszkowaty, naparstnica zwyczajna, lilija złotogłów, podkolan biały.
Piotrowe Pole w gminie Iłża o powierzchni 1,9 ha	Rezerwat utworzony został w 2000r. Położony jest na terenie Nadleśnictwa Marcule. Celem ochrony jest zachowanie fragmentu grądu wysokiego ze starodrzewem modrzewia polskiego (<i>Larix polonica</i>) i europejskiego (<i>Larix decidua</i>). W rezerwacie stwierdzono występowanie 46 gatunków roślin naczyniowych w tym 17 drzew i krzewów oraz 1 gatunek mchu. Rezerwat jest jednym z nielicznych stanowisk tak starego drzewostanu modrzewiowego.

Obszary Natura 2000

Nazwa obszaru	Charakterystyka
Pakosław (PLH140015)	Obszar torfowiska „Pakosław” zajmuje niewielkie obniżenie terenu w Krainie Gór Świętokrzyskich, położone u źródeł rzeki Modrzejowicy, stanowiącej dopływ Modrzejowianki, która z kolei jest dopływem, Iłżanki. Obszar Natura 2000 Pakosław, znajduje się w odległości ok. 30 km na południe od Radomia, pomiędzy miejscowościami Wierzbica i Iłża, w powiecie radomskim, w województwie mazowieckim. Obejmuje on pozostałości torfowisk przejściowych i niskich z występującymi nań łożowiskami wierzby rokity z brzozą niską, ale też łożowisk wierzby szarej, pod którymi zalegają duże pokłady torfu o grubości od 1,5 do 3,1 m. W obrębie torfowiska „Pakosław” występuje najliczniejsze w Polsce i dobrze rozwijające się reliktowe stanowisko języczki syberyjskiej <i>Ligularia sibirica</i> , gatunku z grupy roślin syberyjsko-boreoeuropejskich. Ze względu na niewielką liczbę stanowisk tego gatunku w centralnej i zachodniej Europie jest on uznawany za cenny. Został umieszczony w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG tzw. Dyrektywie Siedliskowej, wskazującej typy siedlisk przyrodniczych oraz gatunki fauny i flory, których obszar występowania należy objąć ochroną w ramach programu Natura 2000. Języczka syberyjska jako gatunek krytycznie zagrożony w Polsce (kategoria CR według klasyfikacji IUCN) wpisany został do czerwonej księgi roślin i umieszczony na Czerwonej liście roślin i grzybów Polski.
Uroczyska Lasów Starachowickich (PLH260038)	Ostoja jest częścią rozległego kompleksu leśnego na Przedgórzu Iłżeckim tzw. Puszczy Iłżeckiej nazywanej też Lasami Starachowickimi. Zlokalizowana jest jej w północno-wschodniej części. Poprzecinana jest licznymi strumieniami. Ostoja obejmuje także obszar źródłiskowy rzeki Małaszyniec. Dominują tu siedliska borowe z sosną oraz domieszką jodły, dęba, modrzewia i buka. W runie spotkać można wiele gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych. Uroczyska Lasów Starachowickich zabezpieczają duże kompleksy wyżynnego jodłowego boru mieszanego <i>Abietetum polonicum</i> , uznawanego za zbiorowisko endemiczne Polski, występujące jedynie w Górach Świętokrzyskich i na Rostoczu. Ponadto znajdują się tutaj rozległe płaty fitocenozy grądowej <i>Tilio-Carpinetum</i> nawiązującej do ciepłych grądów na glebach lessowych. Mimo, iż ostoja ta położona jest na przedpolu Gór Świętokrzyskich to znajduje się tutaj wiele gatunków górskich.

Użytki ekologiczne

Nazwa obszaru	Charakterystyka
Użytek 134 - Pakosław	Obszar o łącznej powierzchni 207,13 ha, obejmuje kompleks nieużytków, łąk, pastwisk, lasów i wód stanowiących fragment torfowiska "Pakosław". Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych torfowiska przejściowego o bardzo zróżnicowanej i cennej przyrodniczo florze i faunie. Stwierdzono tu gniazdowanie 35 gatunków ptaków, w tym błotniaka stawowego, przepiórki, kszyska, świergotka łąkowego, pokrzewki jarzębatej i dziwonii. Ważną rolą tego terenu jest także naturalna możliwość retencjonowania wód gruntowych.
Użytek 135	Obszar stanowią należące wcześniej do ZGM "Zębiec" zalewane okresowo wodą nieużytki, o powierzchni 24,18 ha, na którym występują m.in. liczne gatunki mchów, bagno zwyczajne, welniarki czy żurawina błotna. Jest to także miejsce bytowania licznych owadów, płazów i ptaków wodno-błotnych.

Pomniki przyrody

Lokalizacja	Pomnik przyrody	Opis
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, pododz. nr 103 c	Dąb szypułkowy	obwód 345 cm, wysokość 25 m
Pakosław, park zabytkowy działka nr ewid. 369/2	Dąb szypułkowy	obwód 450 cm, wysokość 26 m
Pakosław, park zabytkowy działka nr ewid. 369/2	Modrzew polski	obwód 325 cm, wysokość 27 m
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, oddz. nr 104 g	Modrzew europejski	obwód 350 cm, wysokość 24 m
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, oddz. nr 104 g	Modrzew europejski	obwód 300 cm, wysokość 23 m
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, oddz. nr 104 g	Dąb szypułkowy	obwód 280 cm, wysokość 22 m
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, oddz. nr 82 b	Modrzew polski	obwód 265 cm, wysokość 28 m
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, oddz. nr 82 b	Modrzew polski	obwód 275 cm, wysokość 28 m
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, oddz. nr 82 b	Modrzew polski	obwód 270 cm, wysokość 26 m
Drzewo zlokalizowane na terenie Arboretum (ogrodu dendrologicznego) przy Nadleśnictwie Marcule	Dąb szypułkowy „Marcel”	obwód 470 cm,

Na terenie gminy Iłża występuje pięć parków zabytkowych wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- Park w Iłży
- Dwór i Park w Krzyżanowicach
- Dwór i Park w Starosiedlicach
- Park w Pakosławiu
- Dwór i Park w Prędocinie

3.8.3. Podsumowanie

Gmina położona jest w obszarze atrakcyjnym pod względem ukształtowania terenu i walorów krajobrazowych. Lesistość gminy wynosi 41,3%. Lasy chronią gleby przed

zmywaniem i wyjąłowieniem przez wody opadowe, regulują stosunki wodne w zakresie retencjonowania wód podziemnych i powierzchniowych, a także zmniejszają ich spływ powierzchniowy. Stwarzają również korzystne warunki rekreacyjne i topoklimatyczne.

Realizacja strategicznych planów gminy musi uwzględniać uwarunkowania środowiskowe.

3.9. Zagrożenia poważnymi awariami

Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR), albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR). Zasady zaliczania zakładów do kategorii zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku określił Minister Rozwoju w drodze rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2016r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2016 poz. 138).

Według rejestru prowadzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie na terenie gminy Iłża nie ma zakładów o dużym bądź zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Zagrożeniem dla środowiska mogą być awarie w mniejszych zakładach przemysłowych produkujących z materiałów niebezpiecznych lub też na stacjach paliw rozprowadzających materiały pędne dla potrzeb motoryzacji takie jak etyliny, oleje napędowe i gazy płynne.

Zagrożenie pożarowe mogą stwarzać zakłady drzewne zlokalizowane na terenie gminy Iłża.

IV. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Zadania wyznaczone przez Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 wyznaczają kluczowe działania o charakterze horyzontalnym:

- Edukacja w zakresie zmian klimatu i ograniczenia ich skutków,
- Monitoring zmian gospodarki i społeczeństwa,
- Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji,
- Rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów,
- Ograniczenie skutków zagrożeń w rolnictwie, lasach i ekosystemach wynikających z pojawiania się inwazyjnych gatunków i chorób, a także uwzględnienie przystosowania gatunkowego lasów do oczekiwanego wzrostu temperatury w procesie zalesień,
- Promocja właściwego gospodarowania na obszarach rolnych, wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych,
- Uwzględnienie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.

W gminie Iłża adaptacja do zmian klimatu realizowana jest głównie poprzez działania przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 38. Działania nawiązujące do strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Działania	Jednostki odpowiedzialne
Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Gmina Iłża
Stworzenie lokalnych systemów monitorowania i wczesnego ostrzegania o możliwych skutkach zmian klimatycznych dla produkcji roślinnej i zwierzęcej	WIOŚ, MRiRW, Gmina Iłża

V. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Zagrożenia dla środowiska naturalnego mogą stanowić awarie lub katastrofy. Potencjalne zagrożenie na terenie miasta i gminy Iłża stwarzają:

- zagrożenia pożarowe
- przemysł, np. awarie
- transport drogowy materiałów niebezpiecznych (droga krajowa, wojewódzka, drogi powiatowe oraz pozostałe drogi lokalne)
- magazynowanie i stosowanie w instalacjach technologicznych substancji niebezpiecznych
- magazynowanie i dystrybucja produktów ropopochodnych
- niewłaściwe postępowanie z odpadami zawierającymi substancje niebezpieczne
- zagrożenia naturalne: powódzie, susze.

Na obszarze gminy realizacja zadań z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej należy do zadań własnych gminy. Wykonywanie ich należy do Burmistrza, jako organu wykonawczego gminy, przy wsparciu instytucji wyspecjalizowanych w zapewnianiu bezpieczeństwa, jak np. Policja, Straż Pożarna, Siły Zbrojne oraz inne służby i inspekcje.

5.1. Zagrożenia pożarowe

Obszary najbardziej zagrożone na wystąpienie pożaru w gminie Iłża to tereny leśne oraz obszary zwartej zabudowy mieszkaniowej w miejscowościach. Tereny leśne w gminie narażone są na zaprószenie ognia, mogące się szybko rozprzestrzeniać.

5.2. Zagrożenia naturalne

Duży wpływ na stan środowiska i możliwości jego ochrony, oprócz czynników antropogenicznych, mają także zagrożenia naturalne. Ich skala, a także ryzyko i skutki ich wystąpienia uzależnione są w dużej mierze od naturalnych uwarunkowań regionu wynikających głównie z ukształtowania terenu i budowy geologicznej oraz warunków występowania wód podziemnych i wód powierzchniowych, a także szaty roślinnej. Warunki naturalne mogą być sztucznie przekształcane pod kątem zapewnienia ochrony przed takimi zagrożeniami.

5.3. Zagrożenie powodzią

Na terenie gminy mogą wystąpić lokalne podtopienia, spowodowane gwałtownym wzrostem poziomu wód w rzekach wywołanym przez ulewne deszcze, roztopy czy zatory lodowe. Na małych rzekach (zlewniach) podczas gwałtownych opadów lub roztopów następuje szybkie wezbranie, co może stanowić zagrożenie dla terenów zamieszkałych przez ludzi.

5.4. Susze

Występowanie suszy nie jest regularne, o jej wystąpieniu decydują ogółem warunki meteorologiczne i glebowe. Wystąpienie suszy zależy od czynników, które decydują o regularności cyklu hydrologicznego, tzn. o wielkości i częstotliwości opadów atmosferycznych, reżimu odpływu, zdolności retencyjnych podłoża. Znaczenie ma również

stan infrastruktury melioracyjnej. Niestety na gruntach ornych i przeznaczonych pod uprawę – czyli tam gdzie skutki suszy są najdotkliwsze – nie ma wystarczającej ilości rowów i urządzeń melioracyjnych.

5.5. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w poszczególnych obszarach interwencji

W gminie Iłża nadzwyczajne zagrożenia środowiska skupiają się w trzech obszarach interwencji: zagrożenia hałasem, gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa. Konkretnie zagrożenia zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 39. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w poszczególnych obszarach interwencji na terenie gminy Iłża

Obszar Interwencji	Nadzwyczajne zagrożenia środowiska
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Brak zagrożeń
Zagrożenia hałasem	Duże natężenie ruchu pojazdów, szczególnie przy drodze krajowej nr 9 i drodze wojewódzkiej nr 747
Pola elektromagnetyczne	Brak zagrożeń
Gospodarowanie wodami	Zagrożenie podtopieniami terenów zlokalizowanych przy rzece Iłżance
Gospodarka wodno-ściekowa	Zagrożenie spowodowane awarią oczyszczalni ścieków
Zasoby geologiczne	Brak zagrożeń
Gleby	Brak zagrożeń
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Brak zagrożeń
Zasoby przyrodnicze	Brak zagrożeń
Zagrożenia poważnymi awariami	Brak zagrożeń

VI. DZIAŁANIA EDUKACYJNE

W gminie Iłża działania edukacyjne skupiają się w poszczególnych obszarach interwencji:

Tabela 40. Działania edukacyjne w poszczególnych obszarach interwencji na terenie gminy Iłża

Obszar interwencji	Działania edukacyjne
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Organizowanie konkursów ekologicznych, rajdów ekologicznych w placówkach oświatowych w gminie. Przekazywanie przez gminę do wiadomości mieszkańców okresowo ważnych informacji o możliwości dofinansowania do wymiany pieców c.o. w gospodarstwach domowych, zainstalowania OZE itp. Działanie realizowane poprzez: stronę internetową gminy, obwieszczenia do sołtysów, tablice informacyjne, lokalną prasę.
Zagrożenia hałasem	Brak działań
Pola elektromagnetyczne	Brak działań
Gospodarowanie wodami	Przekazywanie przez gminę do wiadomości mieszkańców okresowo ważnych informacji o konieczności oszczędnego gospodarowania wodami podziemnymi, zagrożeniu powodziowemu, itp. Działanie realizowane poprzez: stronę internetową gminy, obwieszczenia do sołtysów, tablice informacyjne, lokalną prasę.
Gospodarka wodno-ściekowa	Przekazywanie przez gminę do wiadomości mieszkańców okresowo ważnych informacji o: obowiązku podłączenia kanalizacji sanitarnej, wywozie nieczystości płynnych, pracach modernizacyjnych lub budowlanych w zakresie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, itp. Działanie realizowane poprzez: stronę internetową gminy, obwieszczenia do sołtysów, tablice informacyjne, lokalną prasę.
Zasoby geologiczne	Brak działań
Gleby	Przekazywanie przez gminę do wiadomości mieszkańców okresowo ważnych informacji o obowiązkach w zakresie nawożenia gleby, stosowania środków ochrony roślin, zakazu wypalania traw, itp. Działanie realizowane poprzez: stronę internetową gminy, obwieszczenia do sołtysów, tablice informacyjne, lokalną prasę.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Prowadzenie zajęć z ekologii w szkołach, na których omawiane są głównie zalety selektywnej zbiórki i segregacji odpadów oraz aspekty ekologiczne i ekonomiczne wtórnego wykorzystanie odpadów. Informowanie mieszkańców o prowadzonym systemie selektywnej zbiórki odpadów w gminie i możliwościach odbioru odpadów niebezpiecznych, w tym azbestu. Działanie realizowane poprzez: edukację ekologiczną w szkołach, informacje na stronie internetowej gminy, obwieszczenia do sołtysów, tablice informacyjne, lokalną prasę.
Zasoby przyrodnicze	Organizowanie konkursów ekologicznych, rajdów ekologicznych w placówkach oświatowych w gminie.
Zagrożenia poważnymi awariami	Brak działań

VII. MONITORING ŚRODOWISKA

Osiągnięcie celów, wyznaczonych w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027” wymaga prowadzenia bieżącego monitoringu przebiegu jego realizacji. Stały monitoring umożliwia ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzanie – w razie wystąpienia takiej konieczności – odpowiednich korekt.

Tabela 41. Harmonogram działań monitorujących "Program..."

Działanie	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Monitoring stanu środowiska								
Raporty z realizacji programu								
Aktualizacja programu								

Dla oceny realizacji "Programu..." konieczne jest ustalenie systemu wskaźników, określających skuteczność poszczególnych działań. Wskaźniki te można podzielić na grupy:

- wskaźniki ekologiczne – pozwolą określić efekt ekologiczny podejmowanych działań (jakość wód powierzchniowych i podziemnych, wskaźniki zanieczyszczenia powietrza, długość sieci infrastruktury, wskaźniki lesistości, stopień odzysku surowców wtórnych itp.)
- wskaźniki ekonomiczne – koszt jednostkowy osiągnięcia określonego efektu ekologicznego
- wskaźniki społeczne – zaangażowanie mieszkańców w działania związane z ochroną środowiska, udział w realizacji sieci infrastruktury technicznej, skuteczność selektywnej zbiórki odpadów itp.

Ocena skuteczności wdrażania programu będzie prowadzona m.in. przez porównanie wskaźników charakteryzujących stan środowiska oraz stan infrastruktury technicznej, wpływającej na stan środowiska:

- jakość wód powierzchniowych,
- jakość wód podziemnych,
- stężenie zanieczyszczeń powietrza gazowych i pyłowych,
- wskaźnik lesistości,
- powierzchnia terenów objętych ochroną prawną,
- udział komunalnych ścieków nieoczyszczonych w ściekach ogółem,
- długość sieci kanalizacyjnej,
- stosunek długości sieci wodociągowej do sieci kanalizacyjnej,
- ilość odpadów komunalnych wytworzonych przez 1 mieszkańca,
- udział odpadów posegregowanych w ogólnej ilości odpadów,
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska,

oraz wskaźniki społeczne:

- udział społeczeństwa w realizacji działań z zakresu ochrony środowiska,
- uspołecznienie procesów decyzyjnych,
- lokalne inicjatywy proekologiczne,
- ilość działań prawnych związanych z redukcją zanieczyszczenia środowiska.

Informacje niezbędne do analizy stanu środowiska i monitoringu realizacji "Programu..." powinny być na bieżąco gromadzone i przetwarzane przez odpowiednie wydziały Urzędu Miejskiego w Iłży.

Wdrażanie Programu będzie podlegało regularnej ocenie poprzez sporządzenie Raportu z realizacji Programu co 2 lata. W ramach raportu nastąpi:

- określenie stopnia wykonania przedsięwzięć/działań,
- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocena rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analiza przyczyn tych rozbieżności.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono listę wskaźników do wykorzystania w Raportach.

Tabela 42. Wskaźniki monitorowania "Programu..."

Wskaźnik	Jednostka	Wartość
Ilość instalacji solarnych na budynkach prywatnych/budynkach użyteczności publicznej	szt.	
Ilość ogniw fotowoltaicznych na budynkach prywatnych/ budynkach użyteczności publicznej	szt.	
Ilość poddanych termomodernizacji budynków użyteczności publicznej	szt.	
Długość nowo zbudowanych dróg gminnych	km	
Długość przebudowanych dróg gminnych	km	
Wykonanie modernizacji oświetlenia ulicznego	tak/nie	
Ilość zbiorników retencyjnych	szt.	
Przepustowość oczyszczalni	m ³ /d	
Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	Mg	
Ilość zebranych selektywnie odpadów	Mg	
Długość szlaków turystyki pieszej, rowerowej i konnej oraz ścieżek dydaktycznych	km	

XIII. ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM, WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYM

8.1. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym

Tabela 43. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w krajowych dokumentach strategicznych

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020r.	
<p>Cel główny Strategii realizowany będzie poprzez cele szczegółowe i kierunki interwencji:</p> <p>Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią <p>Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii 2.2. Poprawa efektywności energetycznej 2.3. Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych 2.4. Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzania energetyki jądrowej 2.5. Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii 2.7. Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne <p>Cel 3. Poprawa stanu środowiska</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa kanalizacji sanitarnej • Oczyszczanie jeziora • Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach: szkół, przedszkola samorządowego, Urzędu Miejskiego i Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej • Wymiana oświetlenia ulicznego na LED • Wymiana urządzeń grzewczych w indywidualnych gospodarstwach domowych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku	
<p>Kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej • wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii • wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła • rozwój wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, • ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach: szkół, przedszkola samorządowego, Urzędu Miejskiego i Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej • Wymiana urządzeń grzewczych w indywidualnych gospodarstwach domowych
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	
Celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski, szczególnie ochrony ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju	Jak wyżej
Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły	
<p>Dla naturalnych części wód celem jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.</p> <p>Dla wód podziemnych określono następujące główne cele środowiskowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych • Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych • Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych • Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego na skutek działalności człowieka • Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa kanalizacji sanitarnej • Oczyszczanie jeziora w Iłży
Program wodno-środowiskowy kraju	
<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niepogarszanie stanu części wód • Osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych, • Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie • Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji 	Jak wyżej

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji	
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	
Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.	<ul style="list-style-type: none"> Budowa kanalizacji sanitarnej
Master Plan dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG	
Master Plan dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG przygotowany na podstawie ustaleń z Komisją Europejską, który przedstawia sposób osiągnięcia celu wskazanego w dyrektywie Rady 91/271/EWG uwzględniając zmiany w prawodawstwie polskim oraz nową perspektywę finansową na lata 2016 – 2020. Master Plan zakłada inwestycje planowane po roku 2015 zgodnie, z którymi przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców, którzy skorzystają z usług kanalizacyjnych w wyniku wybudowania sieci powinien wynosić: 72 367 osób, a długość sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy ogółem to: 734,8 km.	Jak wyżej
Master Plan dla obszaru dorzecza Wisły	
<p>Nadrzędne cele strategiczne polityki wodnej Unii Europejskiej, które uwzględniono w dokumencie, skupiają się przede wszystkim na:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osiągnięciu i utrzymaniu dobrego stanu oraz potencjału wód, a także związanych z nimi ekosystemów, Zapewnieniu dostępu do zasobów wodnych dla zaspokojenia potrzeb ludności, środowiska naturalnego oraz społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki Ograniczeniu negatywnych skutków powodzi i suszy oraz minimalizowaniu ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych Wdrożeniu systemu zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami 	Jak wyżej
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022	
<p>W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele:</p> <ol style="list-style-type: none"> zmniejszenie ilości powstających odpadów zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji; doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r., zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych; zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia; zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych; utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi; monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów 	<ul style="list-style-type: none"> Kontynuacja systemu zbiórki odpadów zmieszanych i segregowanych na terenie gminy

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

<p>komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12);</p> <p>11) zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.</p>	
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	
<p>W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest • Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju • Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja programu usuwania azbestu w terenie gminy
Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	
<p>Celem głównym jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.</p> <p>Celami szczegółowymi są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niskoemisyjne wytwarzanie energii, • Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami, • Rozwój zrównoważonej produkcji – obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo • Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności 	<ul style="list-style-type: none"> • Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach: szkół, przedszkola samorządowego, Urzędu Miejskiego i Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej • Wymiana urządzeń grzewczych w indywidualnych gospodarstwach domowych
Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej	
<p>Podstawowe cele zdefiniowane w NSEE to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek człowieka, czyli objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Polski, • Wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej • Tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, a ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty, realizujące projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności, • Promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej 	<p>Cele te będą realizowane przez działania opisane w punkcie Edukacja ekologiczna</p>
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności	
<p>Wśród celów Strategia wymienia, m.in. zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochronę i poprawę stanu środowiska, wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego i wzrost społecznego kapitału rozwoju. Wśród wskaźników Strategia wymienia m.in. energochłonność gospodarki, udział energii ze źródeł odnawialnych w finalnym zużyciu energii, emisję CO₂, wskaźnik czystości wód, wskaźnik odpadów nierecyklingowanych.</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.</p>

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Itża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020	
<p>Strategia ta wyznacza m.in. następujące priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich, • Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich • Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich, • Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich, • Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego • Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom • Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich, • Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich 	<p>Priorytety te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.</p>

8.2. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie wojewódzkim

Tabela 44. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w wojewódzkich dokumentach strategicznych

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
Strategia rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku	
<p>Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie; ➤ Modernizacja i rozbudowa lokalnych sieci energetycznych oraz poprawa infrastruktury przesyłowej. 	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, gospodarka wodno – ściekowa, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze.</p>
Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020	
<p>Osie priorytetowe wyznaczone w ramach RPO WM 2014-2020:</p> <p>Osł priorytetowa I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce</p> <p>Osł priorytetowa II – Wzrost e-potencjału Mazowsza</p> <p>Osł priorytetowa III – Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości</p> <p>Osł Priorytetowa IV – Przejście na gospodarkę niskoemisyjną</p> <p>Osł priorytetowa V – Gospodarka przyjazna środowisku</p> <p>Osł priorytetowa VI – Jakość życia</p> <p>Osł Priorytetowa VII – Rozwój regionalnego systemu transportowego</p> <p>Osł Priorytetowa VIII – Rozwój rynku pracy</p> <p>Osł Priorytetowa IX – Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem</p> <p>Osł Priorytetowa X - Edukacja dla rozwoju regionu</p> <p>Osł Priorytetowa XI – Pomoc Techniczna</p>	<p>Niektóre zadania przewidziane w Programie będą finansowane z RPOWM, co świadczy o zgodności zaplanowanych zadań z celami w poszczególnych osiach priorytetowych</p>

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024	
<p>W PGO wyznaczono szereg celów dotyczących poszczególnych rodzajów odpadów:</p> <p>1. Odpady komunalne, w tym odpady żywności i inne odpady ulegające biodegradacji</p> <p>2. Odpady powstające z produktów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Oleje odpadowe – Zużyte baterie i zużyte akumulatory – Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny – Pojazdy wycofane z eksploatacji – Zużyte opony – Opakowania i odpady opakowaniowe <p>3. Odpady niebezpieczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Odpady medyczne i weterynaryjne – Odpady zawierające PCB – Odpady zawierające azbest <p>4. Odpady pozostałe</p> <ul style="list-style-type: none"> – Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej – Komunalne osady ściekowe – Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne – Odpady z wybranych gałęzi gospodarki, których zagospodarowanie stwarza problemy 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja systemu zbiórki odpadów zmieszanych i segregowanych na terenie gminy • Kontynuacja programu usuwania azbestu
Programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej	
<p>1. Cel szczegółowy: przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w aglomeracji;</p> <p>a) Kierunek interwencji: wdrażanie instalacji OZE, jako alternatywnych źródeł energii</p>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza.</p>
Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego do roku 2022	
<p>Cele dla każdego obszaru interwencji:</p> <p>Ochrona klimatu i jakości powietrza</p> <p>I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu,</p> <p>II. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu;</p> <p>Zagrożenia hałasem</p> <p>I. Ochrona przed hałasem;</p> <p>Pola elektromagnetyczne</p> <p>I. Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym;</p> <p>Gospodarowanie wodami</p> <p>I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych,</p> <p>II. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą;</p> <p>Gospodarka wodno-ściekowa</p> <p>I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej;</p>	<p>Wszystkie zadania zaplanowane w ramach programu wpisują się w cele strategiczne omawianego dokumentu</p>

<p>Zasoby geologiczne</p> <p>I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi;</p> <p>Gleby</p> <p>I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu;</p> <p>Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów</p> <p>I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa mazowieckiego;</p> <p>Zasoby przyrodnicze</p> <p>I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej,</p> <p>II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,</p> <p>III. Zwiększanie lesistości;</p> <p>Zagrożenia poważnymi awariami</p> <p>I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.</p>	
--	--

8.3. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatowym

Tabela 45. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w powiatowych dokumentach strategicznych

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie powiązane z celami, i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
Strategia Rozwoju Powiatu Radomskiego do 2020 roku	
<p>MISJA ROZWOJU POWIATU RADOMSKIEGO:</p> <p>Powiat radomski to obszar zrównoważonego rozwoju, zapewniający stałą poprawę jakości życia mieszkańców, chroniący zasoby środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, wspierający dalszy rozwój funkcji osadniczej, gospodarczej i turystyczno-rekreacyjnej</p> <p>Strategiczne cele rozwoju:</p> <p>Cel strategiczny</p> <p>1. Wzrost konkurencyjności gospodarki, zatrudnienia i przedsiębiorczości mieszkańców</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>1.1. Likwidacja niedoborów w sferze infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska przyrodniczego</p> <p>1.2. Poprawa efektywności i specjalizacja sektora rolnego</p> <p>1.3. Rozwój aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu</p> <p>1.4. Rozwój infrastruktury turystycznej</p> <p>1.5. Promocja walorów i zasobów oraz rozwój współpracy międzynarodowej powiatu</p> <p>Cel strategiczny</p> <p>2. Rozwój usług społecznych oraz tworzenie społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>2.1. Podniesienie poziomu wykształcenia, wiedzy i umiejętności praktycznych mieszkańców</p>	<p>Wszystkie zadania zaplanowane w ramach programu wpisują się w cele strategiczne omawianego dokumentu</p>

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

<p>2.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz opieki społecznej</p> <p>2.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego</p> <p>2.4. Wspieranie działań na rzecz integracji i aktywizacji prospołecznej mieszkańców</p> <p>2.5. Edukacja ekologiczna i promocja proekologicznego stylu życia mieszkańców</p> <p>2.6. Upowszechnienie technologii informacyjnych i komunikacyjnych</p>	
<p style="text-align: center;">Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Radomskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025</p>	
<p>Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza</p> <p>Cel: Poprawa jakości powietrza</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa energooszczędnych obiektów ➤ Poprawa efektywności energetycznej obiektów na terenie powiatu ➤ Wdrażanie odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu ➤ Minimalizacja negatywnych skutków oddziaływania ruchu drogowego na środowisko ➤ Edukacja ekologiczna <p>Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa</p> <p>Cel: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozbudowa sieci kanalizacyjnej ➤ Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej ➤ Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków <p>Cel: Zapewnienie dostępu do czystej wody dla mieszkańców powiatu</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozbudowa sieci wodociągowej ➤ Rozbudowa infrastruktury wodociągowej <p>Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów</p> <p>Cel: Minimalizacja składowanych odpadów</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tworzenie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych <p>Cel: Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest 	<p>Wszystkie zadania zaplanowane w ramach programu wpisują się w cele strategiczne omawianego dokumentu</p>

IX. ANALIZA SWOT

Podsumowanie diagnozy stanowi niżej przeprowadzona analiza SWOT, która przeprowadzona została w podziale na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S (Strengths)** – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- **W (Weaknesses)** – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- **O (Opportunities)** – szanse: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- **T (Threats)** – zagrożenia: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Tabela 46. Analiza SWOT w poszczególnych obszarach interwencji

OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
<ul style="list-style-type: none"> – Klasyfikacja powietrza strefy mazowieckiej pod względem ochrony zdrowia: klasa A dla dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, arsenu, kadmu, niklu, ołowiu, ozonu dla poziomu dopuszczalnego i docelowego – Klasyfikacja powietrza strefy mazowieckiej pod względem ochrony roślin: klasa A dla NO_x, dwutlenku siarki oraz ozonu dla poziomu docelowego – Niski stopień uprzemysłowienia gminy przekłada się na dobrą jakość powietrza 	
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
<ul style="list-style-type: none"> – Klasyfikacja powietrza strefy mazowieckiej pod względem ochrony zdrowia: klasa C dla PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu oraz przekroczony poziom docelowy i cel długoterminowy dla O₃ – Klasyfikacja powietrza strefy mazowieckiej pod względem ochrony roślin dla ozonu powyżej poziomu celu długoterminowego 	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
<ul style="list-style-type: none"> – Możliwość pozyskania środków unijnych (czynniki zewnętrzne) na inwestycje związane z tym obszarem interwencji – Opracowany „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Iłża” – Opracowane „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Iłża” 	
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
<ul style="list-style-type: none"> – Napływ zanieczyszczeń z sąsiednich gmin 	
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIA HAŁASEM	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
<ul style="list-style-type: none"> – Zmodernizowane odcinki dróg 	
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
<ul style="list-style-type: none"> – Duże natężenie ruchu w związku z przebiegającymi przez teren gminy drogi krajowej nr 9 i wojewódzkiej nr 747 	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
<ul style="list-style-type: none"> – Możliwość pozyskania środków unijnych na inwestycje związane z tym obszarem interwencji – Rozwój transportu publicznego – Rozwój ścieżek rowerowych 	
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększająca się liczba pojazdów – Pogorszenie jakości dróg wskutek ich eksploatacji przez zwiększającą się ilość pojazdów – Nieuzyskanie środków finansowych na budowę i przebudowę dróg oraz ich remont 	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

OBSZAR INTERWENCJI: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
– Brak przekroczeń norm pola elektromagnetycznego na obszarze gminy	
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
– Brak edukacji ekologicznej nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
– Stopniowe zastępowanie systemów GSM/UMTS nowymi rodzajami nadajników LTE (Long Term Evolution), które emitują jeszcze mniej promieniowania elektromagnetycznego	
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
– Zwiększenie ilości stacji bazowych telefonii komórkowych	
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
– Dobry stan chemiczny wód podziemnych	
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
– Zanieczyszczone wody powierzchniowe na terenie gminy	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
– Wdrożenie ekologicznych metod oczyszczania wód powierzchniowych	
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
– Zagrożenie podtopieniami – rzeka Iłżanka	
– Infiltracja zanieczyszczeń z rolnictwa	
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
– Zwodociągowanie gminy na poziomie 94,4%	
– Skanalizowanie gminy na poziomie 25,6%	
– 1 oczyszczalnia ścieków komunalnych, 766 oczyszczalni przydomowych	
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
– Dysproporcja między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
– Rozwój przydomowych oczyszczalni ścieków, gdzie budowa kanalizacji jest technicznie i ekonomicznie nieuzasadniona	
– Możliwość pozyskania środków unijnych na inwestycje związane z tym obszarem inwestycji	
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
– Zrzut zanieczyszczonej wody w gminach ościennych	
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY GEOLOGICZNE	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
– Występowanie złóż surowców mineralnych na potrzeby lokalne	
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
– Brak złóż kruszyw grubych o wartości przemysłowej	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
– Wzrost budownictwa drogowego i mieszkaniowego	
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
– Wzmoczona antropopresja powierzchni ziemi	
OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY	
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	
– Rekultywacja terenów i użytków rolnych zdegradowanych i zdewastowanych	
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)	
– Gleby o niskiej wartości produkcyjnej	
– Wysokie zakwaszenie gleb	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	
– Kompleksowa wiedza na temat potrzeb glebowych oparta na aktualnych badaniach gleb	
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)	
– Możliwość skażenia gleb	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – Zorganizowany system odbioru odpadów – Wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie – Sukcesywny odbiór odpadów azbestowych
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – Niska świadomość ekologiczna mieszkańców
Szanse (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – Kupowanie produktów bez zbędnych opakowań jako działanie proekologiczne
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – Przywóz odpadów komunalnych lub niebezpiecznych z innych województw
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – Duże walory krajobrazowe gminy – Liczne formy ochrony przyrody – Lesistość na poziomie 41,3%
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców – Niski poziom wykorzystania OZE
Szanse (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – Propagowanie rolnictwa i przetwórstwa ekologicznego – Popyt na OZE
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – Zagrożenia naturalne: pożary, powódzie, gradobicia, huragany – Niewystarczające środki finansowe przeznaczone na ochronę środowiska – Wysoki koszt inwestycji w OZE
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – Brak zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – Brak
Szanse (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – Stosowane nowoczesne zabezpieczenia w zakładach
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – Możliwość wystąpienia awarii w gminach ościennych

X. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

Propozycje celów, kierunków interwencji oraz zadań wynikają m.in. ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji (analiza SWOT). Planowane zadania przyczyniają się do osiągnięcia celów zapisanych w dokumentach strategicznych i programowych poziomu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego.

"Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027" jest dokumentem, który przedstawia priorytety i cele działań kompatybilne z programami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu. Ponadto, założenia niniejszego "Programu..." wynikają z obecnego stanu środowiska gminy, jej aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz planów rozwojowych.

Wyboru priorytetów dla "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027" dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy, uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, a także innych wymagań w zakresie jakości środowiska.

Priorytety:

POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY W POSZCZEGÓLNYCH JEGO OBSZARACH INTERWENCJI

ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY PRZYJAZNY ŚRODOWISKU NATURALNEMU

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Tabela 47. Cele, kierunki interwencji oraz zadania

Obszar interwencji	Cel długoterminowy do 2027 roku	Kierunek interwencji	Zadania przewidziane do realizacji w latach 2020-2027	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza	Wymiana urządzeń grzewczych w indywidualnych gospodarstwach domowych	Gmina Iłża	Brak środków finansowych
			Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach: szkół, przedszkola samorządowego, Urzędu Miejskiego i Gminnego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej		
			Wymian oświetlenia ulicznego na LED		
			Sukcesywna kontrola uciążliwości źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ w Warszawie	
Ochrona przed hałasem	Podniesienie komfortu akustycznego mieszkańców gminy	Zwiększenie komfortu jazdy i usprawnienie ruchu Ograniczenie hałasu komunikacyjnego Ograniczenie poziomu hałasu wewnątrz obiektów	Przebudowa drogi Prędocin-Prędocinek o dł. 1 239 mb	Gmina Iłża	Brak środków finansowych
			Dostosowanie przedsiębiorstw do obowiązujących standardów emisji hałasu do środowiska	Przedsiębiorstwa	Brak wystarczających środków prawnych i finansowych na ograniczenia nadmiernego hałasu
			Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe poziomów hałasu określonych w decyzjach administracyjnych	WIOŚ w Warszawie	
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego	Kontrola źródeł PEM, ochrona zdrowia mieszkańców	Prowadzenie cyklicznych kontrolnych badań poziomów promieniowania na obszarach o zwiększonym stopniu ryzyka	WIOŚ w Warszawie	Brak monitoringu w niektórych lokalizacjach
Gospodarowanie wodami	Poprawa jakości wód powierzchniowych	Przywrócenie funkcji rekreacyjnych zbiorników wodnych	Oczyszczanie jeziora w Iłży	Gmina Iłża	Brak dofinansowania

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Obszar interwencji	Cel długoterminowy do 2027 roku	Kierunek interwencji	Zadania przewidziane do realizacji w latach 2020-2027	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Gospodarka wodno-ściekowa	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	Ochrona wód, utrzymanie dobrego stanu jakości wód	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy	Gmina Iłża	Brak środków finansowych
Gleby	Ochrona gleb	Poprawa jakości gleb na terenie gminy	Realizacja programu rolnośrodowiskowego	ARiMR ARR Województwo Mazowieckie, rolnicy indywidualni	Brak zainteresowania rolników udziałem w programie
			Upowszechnienie dobrych praktyk rolniczych	ARiMR, ŚODR	Brak zainteresowania rolników udziałem w programie
			Ochrona przed erozją wietrzną m.in. poprzez prowadzenie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych i wprowadzenie zalesień na glebach o niższych klasach bonitacyjnych	Właściciele terenów	Brak zainteresowania rolników udziałem w programie
			Promocja rolnictwa ekologicznego i agroturystyki poprzez działania edukacyjno-szkoleniowe, a także promocyjne	Gmina Iłża	Brak zainteresowania rolników udziałem w programie
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zwiększenie ilości odpadów zbieranych selektywnie	Zwiększenie ilości odpadów zbieranych selektywnie	Kontynuacja systemu zbiórki odpadów zmieszanych i segregowanych na terenie gminy	Gmina Iłża	Brak środków finansowych
	Usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	Zmniejszenie ilości wyrobów zawierających azbest	Kontynuacja programu usuwania azbestu		

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Obszar interwencji	Cel długoterminowy do 2027 roku	Kierunek interwencji	Zadania przewidziane do realizacji w latach 2020-2027	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyko
Zasoby przyrodnicze	Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych	Ochrona zasobów przyrodniczych gminy	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Iłża	Brak środków finansowych
			Wykonywanie zabiegów ochrony czynnej wybranych gatunków fauny, flory, zbiorowisk roślinnych; idea włączenia szkół, jako społecznych opiekunów nad pomnikami przyrody		
			Utrzymanie walorów i funkcji obszarów oraz obiektów objętych ochroną prawną		

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Tabela 48. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem planowanych do realizacji w latach 2020-2027

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Lata realizacji	Szacunkowe koszty zadania	Źródła środków
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA				
Wymiana urządzeń grzewczych w indywidualnych gospodarstwach domowych	Gmina Iłża	2020-2027	20 000 000	Środki własne, Fundusze UE
Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach: szkół, przedszkola samorządowego, Urzędu Miejskiego i Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej	Gmina Iłża	2021-2027	3 500 000	Środki własne, Fundusze UE
Wymian oświetlenia ulicznego na LED	Gmina Iłża	2020-2027	10 000 000	Środki własne, Fundusze UE
Sukcesywna kontrola uciążliwości źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ w Warszawie	2020-2027	-	Budżet Państwa
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA PRZED HAŁASEM				
Przebudowa drogi Prędocin-Prędocinek o dł. 1 239 mb	Gmina Iłża	2020-2021	700 000	Środki własne, Fundusze UE
Dostosowanie przedsiębiorstw do obowiązujących standardów emisji hałasu do środowiska	Przedsiębiorstwa	Według potrzeb	-	Budżet przedsiębiorstw środki WFOŚiGW, RPO WM
Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe poziomów hałasu określonych w decyzjach administracyjnych	WIOŚ w Warszawie	Według potrzeb	-	Budżet Państwa
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM				
Prowadzenie cyklicznych kontrolnych badań poziomów promieniowania na obszarach o zwiększonym stopniu ryzyka	WIOŚ w Warszawie	Według potrzeb	Koszty administracyjne	Budżet Państwa
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI				
Oczyszczanie jeziora	Gmina Iłża	2021-2027	6 000 000	Środki własne, Fundusze UE
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA				
Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy	Gmina Iłża	2021-2027	3 500 000	Środki własne, Fundusze UE
OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY				
Realizacja programu rolnośrodowiskowego	ARiMR ARR Województwo Mazowieckie, rolnicy	2020 – 2027	-	ARiMR ARR rolników indywidualnych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Lata realizacji	Szacunkowe koszty zadania	Źródła środków
	indywidualni			
Upowszechnienie dobrych praktyk rolniczych	ARIMR, ŚODR	2020 - 2027	-	ARIMR, ŚODR
Ochrona przed erozją wietrzną m.in. Poprzez prowadzenie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych i wprowadzenie zalesień na glebach o niższych klasach bonitacyjnych	Właściciele terenów	W zależności od zainteresowania właścicieli gruntów porolnych	-	Budżet właścicieli terenów
Promocja rolnictwa ekologicznego i agroturystyki poprzez działania edukacyjno-szkoleniowe, a także promocyjne	Gmina Iłża	Według potrzeb	-	Budżet Gminy, WFOŚiGW, budżet Państwa, środki UE
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW				
Kontynuacja systemu zbiórki odpadów zmieszanych i segregowanych na terenie gminy	Gmina Iłża	2020 - 2027	Brak danych	Środki własne Środki krajowe
Kontynuacja programu usuwania azbestu	Gmina Iłża	2020 -2027	Koszty są zależne od zgłoszeń mieszkańców i ilości zebranego azbestu rocznie	Środki własne Fundusze UE WFOŚiGW
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE				
Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Iłża	2020 – 2027	-	Środki własne WFOŚiGW Budżet Państwa Środki UE
Wykonywanie zabiegów ochrony czynnej wybranych gatunków fauny, flory, zbiorowisk roślinnych; idea włączenia szkół, jako społecznych opiekunów nad pomnikami przyrody	Gmina Iłża Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie	2020 - 2027	-	Środki własne WFOŚiGW
Utrzymanie walorów i funkcji obszarów oraz obiektów objętych ochroną prawną	Gmina Iłża	2020 – 2027	-	Środki własne WFOŚiGW Budżet Państwa Środki UE

XI. ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA

11.1. Ogólne zasady zarządzania ochroną środowiska

Zarządzanie ochroną środowiska powinno opierać się na następujących zasadach, wynikających z polityki ekologicznej Polski i Unii Europejskiej: przezorności, integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, równego dostępu do środowiska przyrodniczego, regionalizacji, uspołecznienia, „zanieczyszczający płaci”, prewencji, stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT), subsydiarności, skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

Zarządzanie środowiskiem opiera się na wykorzystaniu:

- instrumentów prawnych – ustaw i rozporządzeń, dających odpowiednie kompetencje organom administracji rządowej i samorządowej oraz organom administracji specjalnej
- instrumentów finansowych – opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjnych kar pieniężnych, funduszy celowych,
- instrumentów społecznych – współdziałania i partnerstwa, edukacji ekologicznej, komunikacji społecznej,
- instrumentów strukturalnych – strategii i programów wdrożeniowych.

Zarządzanie ochroną środowiska na szczeblu gminy dotyczy zadań własnych oraz koordynacji zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne, podmioty gospodarcze – uznanych za ważne dla stanu środowiska naturalnego. W realizacji programu uczestniczą:

- podmioty prowadzące działania organizacyjne i zarządzające programem,
- podmioty uczestniczące w realizacji poszczególnych zadań,
- jednostki kontrolujące realizację programu oraz efekty,
- mieszkańcy, jako końcowy beneficjent programu.

Organem odpowiedzialnym za realizację programu jest Burmistrz Gminy, który jest zobowiązany do składania cyklicznych raportów Radzie Miejskiej. Realizacja programu wymaga współdziałania z organami administracji rządowej i samorządowej oraz administracji specjalnej, w kompetencjach której znajdują się sprawy kontroli stanu środowiska.

11.2. Propozycje rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu POŚ

DZIAŁANIA ŁAGODZĄCE

Są to środki zmierzające do zmniejszenia lub nawet eliminacji negatywnego oddziaływania na element środowiska społecznego lub przyrodniczego.

DZIAŁANIA KOMPENSUJĄCE

Są to działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia.

Zgodnie z art. 41 ustawy Prawo ochrony środowiska, projekt kompensacji przyrodniczej może być zawarty w prognozie oddziaływania na środowisko planów, programów i strategii.

Natomiast zgodnie z art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska kompensacja przyrodnicza może być realizowana tylko wówczas, gdy „ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa”.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027", które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim na etapie budowy inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej, np. inwestycje kanalizacyjne i drogowe. Zadania te wykonywane są głównie przez gminę. Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Do rozwiązań zapobiegających lub ograniczających ewentualne negatywne oddziaływania na środowisko należą:

- zminimalizowanie konieczności wycinki drzew związanych z nowymi inwestycjami – lokalizacja inwestycji powinna w jak najmniejszym stopniu odbywać się kosztem istniejącego drzewostanu,
- zaplanowanie miejsc do nasadzeń drzew, niekolidujących z planami zagospodarowania przestrzennego,
- zapobieganie powstawaniu oraz niewłaściwemu postępowaniu z powstałymi odpadami w trakcie prowadzenia prac inwestycyjnych oraz w fazie eksploatacji,
- zapobieganie zwiększonej emisji hałasu w związku z prowadzeniem prac – korzystanie z nowoczesnych maszyn w dobrym stanie technicznym, ograniczenie działań do pory dziennej,
- wprowadzania nasadzeń w obszarach o zwieszonym ruchu kołowym, w celu ochrony przed hałasem komunikacyjnym, związanym np. ze zwiększeniem presji turystycznej
- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- prowadzenie kontroli zakładów przemysłowych w zakresie emisji zanieczyszczeń powietrza, ścieków,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

W stosunku do konkretnych inwestycji realizowanych przez gminę należy przewidzieć odrębne działania zapobiegające naruszeniom zasobów środowiskowych. Urząd Miejski prowadzi nadzór nad tymi działaniami. I tak:

- realizacja zadań rozbudowy infrastruktury sieciowej –kanalizacyjnej- (opracowanie koncepcji budowy zgodnej z warunkami ukształtowania terenu i rzeczywistymi potrzebami długoterminowymi, odpowiednie zabezpieczenie terenu prac ziemnych, właściwe postępowanie ze sprzętem, powstałymi odpadami, przestrzeganie dziennej pory prowadzenia prac, odtworzenie szaty roślinnej naruszonej w czasie budowy),
- realizacja zadań termomodernizacji obiektów i wymiany źródeł ciepła (opracowanie technologii, dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt, korzystanie z nowoczesnych technologii i urządzeń niskoemisyjnych). Działaniem wskazanym przed przystąpieniem do prac termomodernizacyjnych jest ekspertyza ornitologa

i chiropterologa stwierdzająca obecność ptaków i nietoperzy lub ich brak w danym obiekcie. W sytuacji stwierdzenia obecności ptaków czy nietoperzy, należy dostosować terminy i sposób wykonywania prac do okresów lęgu, rozrodu lub hibernacji ptaków i nietoperzy, zabezpieczając z wyprzedzeniem szczeliny przed zajęciem ich przez ptaki i nietoperze. Podczas prowadzenia prac inwestycyjnych w takich budynkach należy uzyskać (przed rozpoczęciem prac) zezwolenie, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2018, poz. 1614 ze zm.). Po zakończeniu prac należy umożliwić im dalsze gniazdowanie lub zapewnić siedliska zastępcze.

W zależności od rodzaju realizowanej inwestycji może wystąpić konieczność uzgodnień z właściwymi organami ochrony środowiska.

XII. WDRAŻANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY IŁŻA

12.1. Środki finansowe na realizację "Programu..."

Na wdrażanie programu ochrony środowiska mogą być przeznaczone:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów,
- obligacje,
- dotacje z funduszy krajowych i zagranicznych.

Podstawowymi źródłami środków zewnętrznych, z których mogą korzystać samorządy dla realizacji programów ochrony środowiska to:

- Budżet Państwa,
- Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Narodowy, Wojewódzki),
- Fundusze UE,
- Fundacje i fundusze wspierające ochronę środowiska.

ŚRODKI WŁASNE SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Do uzyskania niektórych dotacji konieczne jest zainwestowanie w przedsięwzięcie własnych środków na wymaganym poziomie.

NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W WARSZAWIE

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Narodowy Fundusz prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, działając na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska i zgodnie z unijną zasadą „zanieczyszczający płaci”. Czerpie przychody głównie z opłat i kar za korzystanie ze środowiska, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, opłat sektora energetycznego, opłat wynikających z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych.

Narodowy Fundusz zapewnia wykorzystanie funduszy zagranicznych, przeznaczonych na ochronę środowiska, m.in. z Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Programu LIFE+, Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Wpływy uzyskane przez Polskę w międzynarodowych transakcjach sprzedaży uprawnień do emisji dwutlenku węgla w ramach Protokołu z Kioto, zasilają System zielonych inwestycji (GIS - Green Investment Scheme), który wspiera inwestycje z zakresu ochrony klimatu i redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Dofinansowanie przedsięwzięć odbywa się przez udzielanie:

- zwrotnych oprocentowanych pożyczek,
- bezzwrotnych dotacji, w tym:
 - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
 - dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych,

- dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji,
- dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Główną formą dofinansowania działań przez NFOŚiGW są oprocentowane pożyczki i dotacje. Planowanie i realizacja dofinansowania przedsięwzięć odbywa się, zgodnie z preferencjami, wg listy programów priorytetowych. Jako priorytetowe traktuje się w szczególności te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej.

Szczegółowe informacje można uzyskać pod adresem: nfosigw.gov.pl.

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W WARSZAWIE

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowuje przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska na poziomie lokalnym i regionalnym, a także ponadregionalnym. Dotychczasowa praktyka wskazuje, że gwarantuje on stabilność finansową w realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska, które są kapitałochłonne i wieloletnie. Wojewódzki Fundusz udziela pożyczek i dotacji a także może zlecać bankom udzielanie kredytów oraz dokonywać dopłat do kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki ze środków własnych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. W perspektywie strategicznej do 2020r. WFOŚiGW jak i cały system Funduszy współpracujących wzajemnie oraz z wszystkimi instytucjami, podmiotami i osobami zaangażowanymi w problematykę ochrony środowiska, ma nadal skutecznie i elastycznie wspierać swoich beneficjentów w realizacji przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska i zrównoważonemu gospodarowaniu jego zasobami, mając na uwadze stałe podnoszenie efektywności.

WFOŚiGW w Warszawie wspiera przedsięwzięcia środowiskowe w zakresie obejmującym głównie:

- gospodarkę wodną,
- ochronę wód,
- ochronę ziemi,
- ochronę atmosfery,
- ochronę przyrody,
- edukację ekologiczną,
- zapobieganie zagrożeniom środowiska i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków.

Pomoc udzielana jest w formie pożyczek na preferencyjnym oprocentowaniu do 100% kosztów, dotacji od 50 do 100% kosztów, przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym, dopłat do oprocentowania kredytów bankowych, częściowej spłaty kapitału kredytów bankowych oraz dopłat do oprocentowania lub ceny obligacji.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2014-2020

W ramach RPO WM na lata 2014-2020 promowane będą projekty wspierające tzw. inteligentne specjalizacje regionu, czyli obszary o największym potencjale rozwojowym, do których zaliczono: wysoką jakość życia, bezpieczną żywność, inteligentne systemy zarządzania oraz nowoczesne usługi dla biznesu.

Projekty w zakresie środowiska będą mogły być realizowane przede wszystkim w ramach osi:

- IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną, w tym: wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii

w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym (dostępne będą również zwrotne środki w ramach instrumentów finansowych), promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;

- V - Gospodarka przyjazna środowisku, w tym: wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń, przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami, inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie, zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę;

- VI - Jakość życia – w tym projekty związane z termomodernizacją (w ramach rewitalizacji)

- VII - Rozwój regionalnego systemu transportowego – w tym projekty związane z rozwojem transportu kolejowego (ograniczenie hałasu).

Maksymalny wkład środków UE na Mazowszu nie może przekroczyć 80% wartości projektu.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne.

Wsparcie z POIiŚ 2014- 2020 przewidziane jest dla:

- Mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw,
- osób fizycznych,
- samorządów, organizacji i innych podmiotów (administracja publiczna, przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, instytucje wspierające biznes, partnerstwa, służby publiczne inne niż administracja, instytucje ochrony zdrowia, duże przedsiębiorstwa, rolnicy, rybacy, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, instytucje nauki i edukacji).

Wsparcie można otrzymać w ramach siedmiu osi priorytetowych, do których przyporządkowano priorytety inwestycyjne. Poniżej scharakteryzowano poszczególne osie priorytetowe.

I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki.

Oś priorytetowa I przeznaczona jest do finansowania wyłącznie z jednego funduszu (tj. Funduszu Spójności). W ramach poszczególnych priorytetów inwestycyjnych przewiduje się wsparcie na budowę i przebudowę instalacji OZE, przebudowę linii produkcyjnych na bardziej efektywne energetycznie, kompleksową modernizację energetyczną, zastosowanie energooszczędnych technologii, wprowadzanie systemów zarządzania energią, przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i przyłączeniem źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, zastosowanie automatyki pogodowej i systemów zarządzania budynkiem; budowę lub przebudowę w kierunku inteligentnych sieci dystrybucyjnych, działania w zakresie popularyzacji wiedzy na temat inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii, rozwiązań, standardów, najlepszych praktyk w zakresie związanym z inteligentnymi sieciami elektroenergetycznymi, budowę nowych odcinków sieci ciepłej wraz z przyłączami i węzłami

ciepłowniczymi, przebudowę istniejących systemów ciepłowniczych; budowę, przebudowę instalacji wysokosprawnej kogeneracji.

II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach tej osi pochodzą z dwóch celów tematycznych 5. i 6., tj. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami.

Oś II przewiduje wsparcie dla opracowania lub aktualizacji dokumentów strategicznych wymaganych prawem unijnym lub krajowym lub przewidzianych w SPA 2020, poprawy bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania suszy, zabezpieczenia przed skutkami zmian klimatu obszarów szczególnie wrażliwych, infrastruktury w zakresie systemów selektywnego zbierania odpadów, instalacji do recyklingu i odzysku poszczególnych frakcji materiałowych odpadów, instalacji do mechanicznego i biologicznego przetwarzania odpadów, instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych wraz z odzyskiem energii, infrastruktury zagospodarowania ścieków i osadów komunalnych, ochrony in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych, rozwoju zielonej infrastruktury, opracowania m.in. planów zadań ochronnych i planów ochrony, wdrażania instrumentów zarządczych w ochronie przyrody, rekultywacji na cele środowiskowe zanieczyszczonych/zdegradowanych terenów, rozwoju miejskich terenów zieleni.

III. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego.

W ramach osi III będą realizowane projekty, których efektem będzie stworzenie spójnej sieci dróg o dużej przepustowości, dążące do rozwoju drogowej infrastruktury w sieci TEN-T oraz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Priorytetowo realizowane będą odcinki dróg w TEN-T, w sieci bazowej, a także dróg w sieci kompleksowej o dużym znaczeniu gospodarczym.

Dodatkowo dofinansowywane będą projekty służące rozwojowi i usprawnianiu przyjaznych środowisku i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych.

IV. Infrastruktura drogowa dla miast

Wsparcie finansowe w ramach osi IV otrzymają inwestycje na krajowej sieci drogowej w TEN-T dotyczące powiązania infrastruktury miejskiej z pozamiejską siecią TEN-T, obwodnice pozamiejskie na drogach krajowych i ekspresowych, drogi krajowe w miastach na prawach powiatu oraz trasy wylotowe na drogach krajowych, odcinki dróg ekspresowych przy miastach. Będą one uzupełniane o inwestycje z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD), obejmujące inwestycje infrastrukturalne. Projekty będą realizowane na drogach zarządzanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, a także przez miasta na prawach powiatu.

V. Rozwój transportu kolejowego w Polsce

Inwestycje wspierane w ramach tej osi będą dotyczyły modernizacji i rehabilitacji istniejących szlaków kolejowych w sieci TEN-T służących do przewozów pasażerskich i towarowych przede wszystkim głównych korytarzy kolejowych: E 20 / C-E 20, E 30 / C-E 30, C-E 59, C-E 65, E-59 i E

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2014-2020

Celem głównym PROW 2014-2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Planuje się, że łączne środki publiczne przeznaczone

na realizację PROW 2014-2020 wyniosą 13 513,29 mln euro.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020, a mianowicie:

- P1 – Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie oraz na obszarach wiejskich,
- P2 - Zwiększanie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami,
- P3 - Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie
- P4 – Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa,
- P5 – Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym,
- Promowanie włączenia społecznego, zmniejszenie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego w obszarach wiejskich

Pomoc finansowa ze środków Programu będzie skierowana głównie do sektora rolnego.

Planowane w Programie instrumenty pomocy finansowej będą miały na celu przede wszystkim rozwój gospodarstw rolnych (modernizacja gospodarstw rolnych, restrukturyzacja gospodarstw rolnych, premie dla młodych rolników, płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa rolne), co ma szczególne znaczenie dla regionu z uwagi na duże rozdrobnienie i duży udział małych gospodarstw.

XIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem opracowania jest kolejna aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża. Ostatnia aktualizacja Programu Ochrony Środowiska została uchwalona w 2016 r. przez Radę Miejską w Iłży. Zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem, gmina jest zobowiązana dokonywać aktualizacji tego typu strategicznych dokumentów. Program obejmuje szeroką tematykę związaną z analizą stanu środowiska i infrastruktury na terenie gminy Iłża. Na bazie tego, jaki stan środowiska został zdiagnozowany wytyczono dla jednostki cele ekologiczne, których realizacja do roku 2027 ma spowodować polepszenie złego stanu środowiska tam gdzie tego potrzeba bądź utrzymywanie dobrego poziomu tam, gdzie już na obecnym etapie jest to zapewnione. Do opisu środowiska i infrastruktury posłużono się danymi pochodzącymi z Urzędu Miejskiego w Iłży oraz z innych jednostek i podmiotów działających na tym terenie. Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane również dane zgromadzone przez jednostki zajmujące się monitorowaniem stanu środowiska - GIOŚ w Warszawie, WIOŚ w Warszawie, GUS.

Gmina Iłża położona jest w południowej części województwa mazowieckiego, w powiecie radomskim. Podstawową formą użytkowania terenu gminy są użytki rolne, duży udział mają także grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia.

Na terenie gminy najbardziej rozwiniętą działalnością gospodarczą jest handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodów, włączając motocykle oraz budownictwo i podmioty działające w zakresie przetwórstwa przemysłowego.

Obszar Gminy położony jest na pograniczu dwóch mezoregionów: Wzniesień Południowomazowieckich oraz Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. Rzeźba terenu ma charakter denudacyjny – z północnego zachodu na południowy wschód przebiega ostaniec denudacyjny, podzielony na dwie części doliną rzeki Iłżanki.

W gminie Iłża występują gleby wytworzone z piasków, gleby pyłowe, gliniaste, lessy, rędziny, czarne ziemie i w dolinach rzek i cieków oraz w bezodpływowych obniżeniach terenu – gleby hydrogeniczne.

Obszar gminy Iłża leży w obrębie zlewni rzeki Iłżanki i jej dopływów: Małyszyniec, Modrzejowica i Struga. Gmina położona jest w zasięgu dwóch JCWPd: PLGW200086 i PLGW200087. Główny poziom wodonośny występujący w wapieniach jury górnej stanowi zbiornik wód podziemnych Wierzbica- Ostrowiec GZWP 420. Zalega on prawie pod całym obszarem gminy z wyjątkiem jej północno - wschodniej części. W tej części znajduje się górnokredowy zbiornik wód podziemnych Niecka Radomska – GZWP 405.

Lesistość gminy Iłża wynosi 41,3 % powierzchni ogólnej. Pod względem własności ponad 86% stanowią lasy publiczne.

Obszarami i formami chronionymi na terenie gminy są:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Iłża-Makowiec
- Rezerваты przyrody: „Dąbrowa Polańska” i „Piotrowe Pole”
- Obszary Natura 2000: „Pakośław” PLH140015 i „Uroczyska Lasów Starachowickich” PLH260038
- 2 użytki ekologiczne
- 10 pomników przyrody

Na terenie gminy zlokalizowane jest składowisko odpadów komunalnych, które przewidziane jest do zamknięcia. Składowisko odpadów stanowi duże obciążenie dla środowiska, jednak jak wynika z przekazywanych informacji nie stanowi ono zagrożenia dla środowiska. Aktualnie

obszarami interwencji na terenie gminy, czyli obszarami stwarzającymi nadal problemy środowiskowe są: wody powierzchniowe, zasoby przyrodnicze, powietrze atmosferyczne, klimat akustyczny, infrastruktura kanalizacyjna, gospodarka odpadami.

Na podstawie wskazanych obszarów interwencji dla gminy określono cele ekologiczne, które powinny być realizowane w następujących kierunkach interwencji:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza
- Ochrona przed hałasem
- Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym
- Gospodarowanie wodami
- Gospodarka wodno-ściekowa
- Gleby
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
- Zasoby przyrodnicze

Głównymi priorytetami (w perspektywie do roku 2027) dla gminy są:

1. Poprawa stanu środowiska w poszczególnych obszarach interwencji
2. Rozwój gospodarczy gminy przyjazny środowisku naturalnemu

Gmina po dwóch latach wdrażania opracowanej strategii ochrony środowiska będzie zobowiązana do sporządzenia Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska, w którym zostaną przeanalizowane podejmowane działania i określony zostanie stan realizacji założonych celów. Program ochrony środowiska jest zatem dokumentem, który w sposób stały będzie wspomagać ochronę środowiska na terenie gminy Iłża, a także będzie stanowił podstawę do ubiegania się o dofinansowania na inwestycje prośrodowiskowe.

Przewodnicząca Rady

Agnieszka Okrula

**Prognoza oddziaływania na środowisko
dotycząca
*Programu Ochrony Środowiska
dla Gminy Iłża
na lata 2020-2023
z perspektywą do roku 2027***

Wykonawca opracowania:

PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie ul. Polna 72

tel./fax (41) 372 49 75

e-mail basz@post.pl

www.basz.pl

Iłża 2020

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
1.1. Podstawa prawna i cel Prognozy.....	4
1.2. Zawartość merytoryczna „Prognozy...”	4
1.3. Zawartość „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”	6
1.4. Cele „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”	7
2. Powiązanie projektów z innymi dokumentami	7
3. Analiza stanu środowiska	8
3.1. Ogólna charakterystyka Gminy Iłża	8
3.2. Gleby	9
3.3. Wody podziemne	9
3.4. Wody powierzchniowe.....	9
3.5. Powietrze atmosferyczne.....	10
3.6. Zasoby przyrodnicze.....	10
3.6.1. Stan zasób przyrodniczych	10
3.6.2. Obszary chronione	10
3.7. Różnorodność biologiczna.....	13
3.8. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.....	13
3.9. Gospodarka odpadami	14
4. Problemy ochrony środowiska na terenie Gminy Iłża istotne z punktu wdrażania projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”	17
4.1. Degradacja gleb i powierzchni ziemi.....	17
4.2. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych.....	18
4.3. Powietrze atmosferyczne	19
4.4. Zasoby przyrodnicze.....	22
4.5. Hałas	22
4.6. Pola elektromagnetyczne.....	23
4.7. Gospodarka odpadami.....	23
5. Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym oraz ich uwzględnienie podczas opracowania „Programu Ochrony Środowiska...”	24
6. Zadania ujęte w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”	31
7. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach przewidywanych znaczącym oddziaływaniem	34
7.1. Matryca wpływów zadań POŚ na poszczególne komponenty środowiska	34
7.2. Prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań	40
7.3. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko.....	41
7.4. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych	48
7.5. Oddziaływanie planowanych inwestycji.....	48
8. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”	69

9. Propozycje rozwiązań alternatywnych służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu POŚ dla Gminy Iłża.....	70
10. Odporność ustaleń projektowanego dokumentu na zmiany klimatu ze szczególnym uwzględnieniem klęsk żywiołowych oraz analiza oddziaływania zmieniających się warunków klimatycznych i środowiskowych	72
11. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w projekcie POŚ dla Gminy Iłża..	73
12. Oddziaływania transgraniczne projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”	74
13. Niedostatki i braki materiałów utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu.....	74
14. Informacje końcowe.....	75
14.1. Metody wykorzystane przy opracowaniu „Prognozy...” i analizie „Programu Ochrony Środowiska...”	75
14.2. Metody analizy realizacji skutków „Programu Ochrony Środowiska...”	76
14.3. Metody analizy realizacji postanowień projektu POŚ.....	76
15. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	76
16. Podpis autora oraz data opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko.....	79

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa prawna i cel Prognozy

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027” jest art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2018, poz. 2081 ze zm.). Artykuł ten zobowiązuje organy administracji opracowujące projekty strategii do przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to ze stosowaniem w prawodawstwie polskim postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Zgodnie z zapisami ustawowymi przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty: „strategii rozwoju regionalnego (...) polityki, strategię, plany lub programy dotyczące w szczególności przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, gospodarki przestrzennej, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu, opracowywane lub przyjmowane przez organy administracji (...) polityk, strategii, planów lub programów, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000”.

Nadrzędnym celem „Prognozy...” jest określenie potencjalnych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić po wdrożeniu zapisów projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027” jak również sformułowanie zaleceń o charakterze przeciwdziałania lub minimalizacji dla wszelkich jego negatywnych oddziaływań. „Prognoza...” winna wspierać proces decyzyjny dla realizacji inwestycji ingerujących w stan środowiska.

Celem przeprowadzenia niniejszej „Prognozy oddziaływania na środowisko...” jest:

1. ocena stopnia i sposobu uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”
2. ocena potencjalnych skutków środowiskowych wdrażania zapisów dokumentu
3. przygotowanie ewentualnych wytycznych, które pozwolą na udoskonalenie końcowej wersji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża ...”.

1.2. Zawartość merytoryczna „Prognozy...”

Zawartość niniejszej „Prognozy...” wynika z powyżej przedstawionej ustawy dotyczącej udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

W sprawie przeprowadzenia procedury środowiskowej do dokumentu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027” Gmina wystąpiła z pismami do:

- Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie (odpowiedź: znak pisma – ZS.7040.3.2020 MS1 z dnia 24 stycznia 2020 r.)
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie (odpowiedź: znak pisma – WOOŚ-III.411.347.2019.JD z dnia 31 grudnia 2019 r.)

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Warszawie określił zakres „Prognozy oddziaływania na środowisko dla Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża...” oraz wskazał na istotne elementy dokumentu, które należy szczegółowo przeanalizować.

„Prognoza oddziaływania na środowisko” powinna zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

„Prognoza oddziaływania na środowisko” powinna określać, analizować i oceniać:

1. istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
2. stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
3. przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne w szczególności na zdrowie ludzi. Należy uwzględnić zależności między poszczególnymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

„Prognoza oddziaływania na środowisko” powinna przedstawiać:

1. rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko,
2. rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie ustalił zakres prognozy oddziaływania na środowisko zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy ooŚ oraz stopień szczegółowości. Prognoza powinna zawierać wpływ realizacji założeń i planowanych przedsięwzięć na wszystkie formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018r., poz. 1614, ze zm.).

1.3. Zawartość „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Zgodnie z Ustawą „Prawo ochrony środowiska” jednostki samorządu terytorialnego mają obowiązek opracowania „Programu Ochrony Środowiska”. Poprzedni „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023” przyjęty został Uchwałą Rady Miejskiej w Iłży Nr XXVII/154/16 z dnia 12 października 2016 r.

W programie uwzględnione zostały wymagania dokumentów strategicznych wyższego szczebla (powiatowych, wojewódzkich i krajowych), określono rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i źródła finansowania zadań.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża...” stanowi opracowanie, które ma za zadanie umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska. Ma on zapewnić niezbędną koordynację działań proekologicznych w gminie, przyczynić się do rozwiązania istniejących problemów w tym zakresie, a także ukierunkować podejmowane przeciwdziałania mogącym pojawić się w przyszłości zagrożeniom.

W „Programie...” uwzględniono zagadnienia z zakresu ochrony środowiska i dziedzin bezpośrednio powiązanych, co powinno pomóc we właściwym ukierunkowaniu działań zmierzających do zrównoważonego rozwoju gminy.

Projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027” opracował zespół konsultantów PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik (Końskie, ul. Polna 72).

Projekt „Programu...”: składa się z rozdziałów:

- Przedmiot i zakres opracowania
- Podstawy i cel opracowania
- Metodyka opracowania programu
- Gmina Iłża – Ogólna charakterystyka
- Działania samorządu w latach 2014-2018
- Ocena stanu środowiska w poszczególnych obszarach przyszłej interwencji
- Adaptacja do zmian klimatu
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska
- Działania edukacyjne
- Monitoring środowiska
- Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym
- Analiza SWOT
- Cele, kierunki interwencji oraz zadania i ich finansowanie
- Zarządzanie ochroną środowiska
- Wdrażanie programu ochrony środowiska dla Gminy Iłża
- Streszczenie w języku niespecjalistycznym

1.4. Cele „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Priorytety:

Poprawa stanu środowiska na terenie gminy w poszczególnych jego obszarach interwencji
Rozwój gospodarczy gminy przyjazny środowisku naturalnemu

Działania w "Programie Ochrony Środowiska dla gminy Iłża..." realizowane będą w podziale na obszary interwencji:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza
- Ochrona przed hałasem
- Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym
- Gospodarowanie wodami
- Gospodarka wodno-ściekowa
- Gleby
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
- Zasoby przyrodnicze

2. Powiązanie projektów z innymi dokumentami

Prognozę oddziaływania projektu POŚ dla Gminy Iłża wykonano z wykorzystaniem następujących materiałów sporządzonych na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności;
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.);
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”;
- Strategia innowacyjności efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”;
- Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030);
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020;
- Strategia „Sprawne Państwo 2020”;
- Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022;
- Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie;
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020;
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020;
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku;
- Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.);
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;

- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030;
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2022;
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów;
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020;
- Program Ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, Plan działań na lata 2015-2020;
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (Uchwała nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.);
- Program ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2022 Warszawa, listopad 2016r.;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024, Warszawa, listopad 2018r.;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Radomskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025, Radom 2018r.;
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Iłża, 2015r.;
- Strategia Rozwoju Gminy Iłża na lata 2018-2028;
- Program Rewitalizacji Gminy Iłża na lata 2017-2023;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2023, Iłża 2016.

3. Analiza stanu środowiska

3.1. Ogólna charakterystyka Gminy Iłża

Gmina Iłża położona jest w powiecie radomskim, w południowej części województwa mazowieckiego. Gmina graniczy:

- od północy z miastem i gminą Skaryszew (powiat radomski) oraz gminą Kazanów (powiat zwoleński),
- od wschodu z gminami: Ciepiałów i Rzecznów (powiat lipski),
- od południa z gminą Brody (powiat starachowicki),
- od zachodu z gminami: Wierzbica (powiat radomski) i Mirzec (powiat starachowicki).

W skład gminy wchodzi: Miasto Iłża, 31 sołectw i 4 miejscowości nie posiadające statusu sołectwa.

Gmina zajmuje powierzchnię 256 km², co stanowi 16,7 % powierzchni powiatu i 0,7 % powierzchni województwa. W 2018r. zamieszkała była przez 14 743 osoby, w tym 7 249 mężczyzn i 7 494 kobiet. Siedzibą władz gminy jest miasto Iłża.

Użytki rolne stanowią 40% (10 238,45 ha), lasy i grunty leśne ponad 41% powierzchni ogólnej gminy. Znaczny obszar gminy objęty jest granicami obszaru chronionego krajobrazu.

W Iłży zarejestrowanych jest ogółem 949 podmiotów gospodarczych (GUS, 2018), z czego: 39 w sektorze publicznym i 910 w sektorze prywatnym (w tym: osoby prywatne prowadzące

działalność gospodarczą - 746 podmiotów). 95 % podmiotów gospodarczych to podmioty prywatne. Na terenie gminy znajduje się podstrefa Specjalnej Strefy Ekonomicznej Starachowice, obejmująca obszar 9,2 ha.

3.2. Gleby

W gminie Iłża występują gleby:

- wytworzone z piasków - głównie na północy i na południu gminy
- gleby pyłowe - w środkowej części gminy
- gliniaste - na północnym zachodzie gminy
- lessy - na wschód od Iłży po Rzecznów
- rędziny lokalnie - w rejonie Seredzic, Kolonii Seredzic i Iłży
- w typie czarnych ziem - głównie we wschodniej części terenu w rejonie wsi Małomierzycy – Stara Wieś oraz na zachodzie w rejonie Gaworzyny- Krzyżanowic – Starosiedlic
- hydrogeniczne - w dolinach rzek i cieków oraz w bezodpływowych obniżeniach terenu.

Na obszarze gminy Iłża jak i na terenie całego województwa mazowieckiego dominują gleby o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym, pH od 5,5 do pH 7,2. 58 % gleb w gminie to gleby bardzo kwaśne i kwaśne (w subregionie radomskim 75 %) (pH 4,5 -f- 5,5).

Niskie pH obniża przyswajalność związków fosforowych, magnezu, powoduje nadmierną rozpuszczalność metali ciężkich oraz glinu.

Zakwaszenie gleb wpływa nie tylko na zmniejszenie plonów, lecz także sprzyja przyswajaniu przez rośliny metali ciężkich, co wymusza zwiększenie nakładów na zabiegi agrotechniczne gleb - wapnowanie i nawożenie.

3.3. Wody podziemne

Na obszarze gminy Iłża wody podziemne występują w kilku zalegających nad sobą poziomach. Tuż pod powierzchnią zalegają wody zaskórne, głębiej wody gruntowe. Warunki hydrograficzne na terenie gminy powiązane są ściśle z budową geologiczną. Główny poziom wodonośny występujący w wapieniach jury górnej stanowi zbiornik wód podziemnych Wierzbica- Ostrowiec GZWP 420. Zalega on prawie pod całym obszarem gminy z wyjątkiem jej północno - wschodniej części. W tej części znajduje się górnokredowy zbiornik wód podziemnych Niecka Radomska – GZWP 405. Z wodami podziemnymi związane jest występowanie źródeł. W dolinie Iłżanki występują źródła pulsujące w utworach aluwialnych, które charakteryzują się dużą wydajnością, nigdy nie zamarzają i nie wysychają.

3.4. Wody powierzchniowe

Obszar gminy Iłża leży w obrębie zlewni rzeki Iłżanki, która jest lewobrzeżnym dopływem Wisły. Jest to rzeka IV rzędu, o długości 76,8 km i powierzchni dorzecza 1 127,4 km². Źródła Iłżanki znajdują się w Gąsawach Rządowych (gm. Mirów). Stąd rzeka płynie w kierunku wschodnim przecinając północne krańce Przedgórza Iłżeckiego. Od Iłży rzeka płynie

w kierunku wschodnim przepływając przez południową część Równiny Radomskiej, aż do miejscowości Kazanów, gdzie łączy się z Modrzejowicą (swym największym lewostronnym dopływem). Dalej płynie w kierunku południowo - wschodnim ku dolinie Wisły. Długość Iłżanki na terenie gminy Iłża wynosi około 13 km, średnia szerokość rzeki wynosi 6-7 m. Na południe od miasta dolina Iłżanki rozszerza się tworząc przepływowe jezioro, którego średnia głębokość wynosi 4,5 m, a szerokość miejscami przekracza 50 m.

Przez Błaziny przepływa rzeka Błazinka, prawobrzeżny dopływ Iłżanki. Jej długość wynosi 26 km. W Krzyżanowicach bierze początek ciek wodny, który stanowi lewy dopływ Iłżanki. Długość cieku 2,1 km.

3.5. Powietrze atmosferyczne

Na stan czystości powietrza w Gminie Iłża wpływają głównie zanieczyszczenia emitowane przez:

- szlaki komunikacyjne drogowe,
- lokalne kotłownie i źródła ciepła,
- zakłady przemysłowe i usługowe.

3.6. Zasoby przyrodnicze

3.6.1. Stan zasób przyrodniczych

Lasy w gminie Iłża należą do VI krainy przyrodniczo – leśnej Wyżyn Środkowo – Polskich w dzielnicy Wzniesienia Łódzko – Radomskiego. Wskaźnik lesistości dla gminy Iłża wynosi 41,3% i jest dużo wyższy niż wskaźnik dla kraju (29,6%), dla województwa mazowieckiego (23,3%) oraz dla powiatu radomskiego (26,9%). Pod względem własności ponad 86% stanowią lasy publiczne.

Lasy Skarbu Państwa nadzorowane są przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Warszawie (Nadleśnictwo Marcule). Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa (las prywatne), nadzorowane są przez Starostę Radomskiego. Dominującym typem siedlisk w nadleśnictwie są siedliska: lasów mieszanych świeżych oraz borów mieszanych świeżych. W drzewostanie dominuje sosna.

3.6.2. Obszary chronione

Obszar Chronionego Krajobrazu

Nazwa obszaru	Charakterystyka
Obszar Chronionego Krajobrazu Iłża-Makowiec Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 105 poz. 2948, ze zm.)	Obszar ten jest charakteryzowany rozporządzeniem Nr 41 Wojewody Mazowieckiego z dnia 05 maja 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Iłża – Makowiec (DUWM.2005.105.2948) uchwała Nr 34/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 18 lutego 2013 r. zmieniająca niektóre rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego dotyczące obszarów chronionych krajobrazu (DUWM.2013.2486). Powierzchnia OChK Iłża Makowiec, położona w granicach administracyjnych gminy Iłża wynosi 7 142 ha. Tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Rezerваты

Nazwa obszaru	Charakterystyka
Dąbrowa Polańska w gminie Iłża o powierzchni 28,55 ha	Rezerwat utworzony został w 2000r. Położony jest na terenie Nadleśnictwa Marcule. Celem ochrony jest zachowanie zanikającego w Polsce zespołu świetlistej dąbrowy z licznym udziałem roślin chronionych i rzadkich. Stwierdzono tu kilkanaście gatunków roślin naczyniowych objętych ochroną całkowitą i częściową np. orlik pospolity, parzydło leśne, pomocnik baldaszkowaty, naparstnica zwyczajna, lilia złotogłów, podkolan biały.
Piotrowe Pole w gminie Iłża o powierzchni 1,9 ha	Rezerwat utworzony został w 2000r. Położony jest na terenie Nadleśnictwa Marcule. Celem ochrony jest zachowanie fragmentu grądu wysokiego ze starodrzewem modrzewia polskiego (<i>Larix polonica</i>) i europejskiego (<i>Larix decidua</i>). W rezerwacie stwierdzono występowanie 46 gatunków roślin naczyniowych w tym 17 drzew i krzewów oraz 1 gatunek mchu. Rezerwat jest jednym z nielicznych stanowisk tak starego drzewostanu modrzewiowego.

Obszary Natura 2000

Nazwa obszaru	Charakterystyka
Pakosław (PLH140015)	Obszar torfowiska „Pakosław” zajmuje niewielkie obniżenie terenu w Krainie Gór Świętokrzyskich, położone u źródeł rzeki Modrzejowicy, stanowiącej dopływ Modrzejowianki, która z kolei jest dopływem Iłżanki. Obszar Natura 2000 Pakosław, znajduje się w odległości ok. 30 km na południe od Radomia, pomiędzy miejscowościami Wierzbica i Iłża, w powiecie radomskim, w województwie mazowieckim. Obejmuje on pozostałości torfowisk przejściowych i niskich z występującymi nań łozowiskami wierzby rokity z brzozą niską, ale też łozowisk wierzby szarej, pod którymi zalegają duże pokłady torfu o grubości od 1,5 do 3,1 m. W obrębie torfowiska „Pakosław” występuje najliczniejsze w Polsce i dobrze rozwijające się reliktowe stanowisko języczki syberyjskiej <i>Ligularia sibirica</i> , gatunku z grupy roślin syberyjsko-boreoeuropejskich. Ze względu na niewielką liczbę stanowisk tego gatunku w centralnej i zachodniej Europie jest on uznawany za cenny. Został umieszczony w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG tzw. Dyrektywie Siedliskowej, wskazującej typy siedlisk przyrodniczych oraz gatunki fauny i flory, których obszar występowania należy objąć ochroną w ramach programu Natura 2000. Języczka syberyjska jako gatunek krytycznie zagrożony w Polsce (kategoria CR według klasyfikacji IUCN) wpisany został do czerwonej księgi roślin i umieszczony na Czerwonej liście roślin i grzybów Polski.
Uroczyska Lasów Starachowickich (PLH260038)	Ostoja jest częścią rozległego kompleksu leśnego na Przedgórzu Iłżeckim tzw. Puszczy Iłżeckiej nazywanej też Lasami Starachowickimi. Zlokalizowana jest jej w północno-wschodniej części. Poprzecinana jest licznymi strumieniami. Ostoja obejmuje także obszar źródłiskowy rzeki Małaszyniec. Dominują tu siedliska borowe z sosną oraz domieszką jodły, dęba, modrzewia i buka. W runie spotkać można wiele gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych. Uroczyska Lasów Starachowickich zabezpieczają duże kompleksy wyżynnego jodłowego boru mieszanego <i>Abietetum polonicum</i> , uznawanego za zbiorowisko endemiczne Polski, występujące jedynie w Górach Świętokrzyskich i na Rostocu. Ponadto znajdują się tutaj rozległe płaty fitocenozy grądowej <i>Tilio-Carpinetum</i> nawiązującej do ciepłych grądów na glebach lessowych. Mimo, iż ostoja ta położona jest na przedpolu Gór Świętokrzyskich to znajduje się tutaj wiele gatunków górskich.

Użytki ekologiczne

Nazwa obszaru	Charakterystyka
Użytek 134 - Pakosław	Obszar o łącznej powierzchni 207,13 ha, obejmuje kompleks nieużytków, łąk, pastwisk, lasów i wód stanowiących fragment torfowiska "Pakosław". Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych torfowiska przejściowego o bardzo zróżnicowanej i cennej przyrodniczo florze i faunie. Stwierdzono tu gniazdowanie 35 gatunków ptaków, w tym błotniaka stawowego, przepiórki, kszyska, świergotka łąkowego, pokrzewki jarzębatej i dziwonii. Ważną rolą tego terenu jest także naturalna możliwość retencjonowania wód gruntowych.
Użytek 135	Obszar stanowią należące wcześniej do ZGM "Zębica" zalewane okresowo wodą nieużytki, o powierzchni 24,18 ha, na którym występują m.in. liczne gatunki mchów, bagno zwyczajne, welnianki czy żurawina błotna. Jest to także miejsce bytowania licznych owadów, płazów i ptaków wodno-błotnych.

Pomniki przyrody

Lokalizacja	Pomnik przyrody	Opis
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, pododz. nr 103 c	Dąb szypułkowy	obwód 345 cm, wysokość 25 m
Pakosław, park zabytkowy działka nr ewid. 369/2	Dąb szypułkowy	obwód 450 cm, wysokość 26 m
Pakosław, park zabytkowy działka nr ewid. 369/2	Modrzew polski	obwód 325 cm, wysokość 27 m
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, oddz. nr 104 g	Modrzew europejski	obwód 350 cm, wysokość 24 m
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, oddz. nr 104 g	Modrzew europejski	obwód 300 cm, wysokość 23 m
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, oddz. nr 104 g	Dąb szypułkowy	obwód 280 cm, wysokość 22 m
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, oddz. nr 82 b	Modrzew polski	obwód 265 cm, wysokość 28 m
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, oddz. nr 82 b	Modrzew polski	obwód 275 cm, wysokość 28 m
Nadleśnictwo Marcule, Obręb Marcule, oddz. nr 82 b	Modrzew polski	obwód 270 cm, wysokość 26 m
Drzewo zlokalizowane na terenie Arboretum (ogrodu dendrologicznego) przy Nadleśnictwie Marcule	Dąb szypułkowy „Marcel”	obwód 470 cm,

Na terenie gminy Iłża występuje pięć parków zabytkowych wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- Park w Iłży
- Dwór i Park w Krzyżanowicach
- Dwór i Park w Starosiedlicach
- Park w Pakosławiu
- Dwór i Park w Prędocinie

3.7. Różnorodność biologiczna

Na obszarze gminy Iłża zagrożeniem różnorodności biologicznej są przede wszystkim zmiany zachodzące w siedliskach, które uniemożliwiają zachowanie gatunku. Zagrożenia zwykle mają związek z gospodarczą działalnością człowieka, która w głównej mierze polega na przekształcaniu siedlisk.

Dużym zagrożeniem dla zasobów przyrody w gminie jest silna antropopresja, która niesie za sobą wymieranie gatunków, a w konsekwencji ubożenie ekosystemów i zmniejszanie lokalnej bioróżnorodności. Głównym zagrożeniem dla gatunków roślin jest zmiana charakteru ich siedlisk.

Straty w bioróżnorodności spowodowane są m.in. poprzez wylesianie, zabiegi pielęgnacyjne w lasach, utworzenie sztucznych zbiorników wodnych, meliorację, wypalanie traw, powstawanie dzikich wysypisk śmieci oraz zanieczyszczenie wód.

3.8. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałas komunikacyjny

Źródłem hałasu na terenie gminy Iłża jest przede wszystkim komunikacja samochodowa. Drogami o największej uciążliwości jest droga krajowa nr 9 (Radom-Rzeszów) i droga wojewódzka nr 747 (Iłża-Lipsko). Szlaki te krzyżują się w Iłży, w centralnej części miasta i stanowią jego główne ulice, czyniąc z niego ważny i bardzo przeciążony węzeł komunikacyjny. Do tego schematu dochodzą również drogi powiatowe i drogi gminne. Sąsiedztwo wymienionych arterii komunikacji drogowej z obszarami wymagającymi zapewnienia właściwych standardów jakości stanu akustycznego środowiska powoduje, że obszary te należy sklasyfikować jako miejsca potencjalnego zagrożenia hałasem komunikacyjnym drogowym.

Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników związanych z ruchem pojazdów i parametrami drogi. Do najważniejszych z nich należą:

- problemy komunikacyjne – nieprzystosowanie nawierzchni do występującego natężenia ruchu i obciążenia (duży udział pojazdów ciężarowych powoduje szybkie niszczenie nawierzchni),
- natężenie ruchu związane bezpośrednio ze znaczeniem drogi w układzie komunikacyjnym,
- struktura ruchu (udział pojazdów ciężkich i hałaśliwych),
- średnia prędkość pojazdów i ich stan techniczny,
- płynność ruchu,
- rodzaj i stan nawierzchni.

Hałas drogowy jest zjawiskiem o tendencjach wzrostowych, uzależnionym od takich czynników jak: wskaźnik presji motoryzacji, gęstość sieci dróg i odległość terenów stale zamieszkiwanych od dróg o dużym natężeniu. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach

zurbanizowanych. Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, że na terenie gminy Iłża utrzymywać się będzie tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Należy jednak podkreślić, że wzrost natężenia hałasu nie jest wprost proporcjonalny do wzrostu natężenia ruchu samochodowego i rośnie wolniej. Wynika to głównie z poprawy jakości użytkowanych samochodów.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych oraz instalacje i wyposażenie zakładów produkcyjnych, rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne). Taki hałas ma charakter lokalny.

Obecnie systemy lokalizacji nowych inwestycji, a także potrzeba sporządzenia ocen oddziaływania na środowisko, kontrole i egzekucja nałożonych kar pozwalają na znaczne ograniczenie tych uciążliwości. Ponadto dla źródeł hałasu przemysłowego, ze względu na ich niewielkie rozmiary, istnieją różne możliwości techniczne ograniczenia emisji hałasu (np. stosowanie tłumików akustycznych, obudów poszczególnych urządzeń czy zwiększenie izolacyjności akustycznej ścian pomieszczeń, w których znajdują się maszyny wytwarzające hałas).

Źródłem hałasu są także linie przesyłowe wysokiego napięcia. Hałas powstaje również na terenie stacji elektroenergetycznych najwyższych napięć w związku ze stosowaniem sprężarek do napędu łączników i transformatorów.

3.9. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne

Gmina Iłża przejęła obowiązek odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, zabudowanych domami wielo- i jednorodzinnymi, lub wielolokalowymi (blokami).

Odpady komunalne z terenu gminy Iłża w latach 2015-2018 odbierane były przez firmy:

- 2015 r. – PPUH Radkom Sp. z o.o.
- 2016 r. - PPUH Radkom Sp. z o.o. i EKOM Maciejczyk Sp. J., ul. Zakładowa 29, 26-052 Nowiny
- 2017 r. - EKOM Maciejczyk Sp. J., ul. Zakładowa 29, 26-052 Nowiny
- 2018 r. - EKOM Maciejczyk Sp. J., ul. Zakładowa 29, 26-052 Nowiny.

Odpady komunalne z terenu gminy Iłża odbierane są w postaci zmieszanej i selektywnej. Przy zbiórce odpadów segregowanych uwzględnia się następujące frakcje:

- Odpady z papieru, w tym tektury, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury;

- Odpady metali, w tym odpady opakowaniowe z metalu, odpady tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe;
- Odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła;
- Meble i inne odpady wielkogabarytowe;
- Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, świetlówki i inne źródła światła;
- Przeterminowane leki i chemikalia;
- Zużyte baterie i akumulatory;
- Zużyte opony;
- Odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów;
- Odpady budowlane i rozbiórkowe (z wyjątkiem wyrobów zawierających azbest);
- Popiół i żużel paleniskowy z gospodarstw domowych;
- Pozostałe zmieszane odpady komunalne dalej zwane komunalnymi.

Zmieszane odpady komunalne odbierane są w systemie pojemnikowym. Odpady komunalne zbierane w sposób selektywny, gromadzone są w pojemnikach (zabudowa wielorodzinna) i w workach (zabudowa jednorodzinna), z podziałem na:

- Papier (odpady z papieru, w tym tektury, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury) – pojemniki i worki w kolorze niebieskim;
- Metale, tworzywa sztuczne (odpady metali, w tym odpady opakowaniowe z metali, odpady tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe) – pojemniki i worki w kolorze żółtym;
- Szkło opakowaniowe (odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła) – pojemniki i worki w kolorze zielonym;
- Odpady ulegające biodegradacji (odpady ulegające, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów) – pojemniki i worki w kolorze brązowym;
- Popiół i żużel paleniskowy z gospodarstw domowych – pojemniki i worki w kolorze szarym.

Zebrane odpady zmieszane przekazane były do PPUH RADKOM Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych, 26-600 Radom, ul. Witosa 94, Linia segregacji zmieszanych odpadów komunalnych.

Odbiór wszystkich odpadów komunalnych, zarówno zmieszanych jak i selektywnie zebranych odbywa się zgodnie z ustalonym harmonogramem.

Na terenie gminy organizowana jest również mobilna zbiórka odpadów, w ramach której zbierano:

- Chemikalia, zużyte baterie i akumulatory;
- Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- Meble i odpady wielkogabarytowe;
- Odpady budowlane i rozbiórkowe (z wyjątkiem wyrobów zawierających azbest);
- Zużyte opony.

W gminie Iłża zorganizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Jedlance Starej. Dopuszcza się oddawanie do PSZOK następujących odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych:

- Odpady z papieru i tektury;
- Odpady metali;
- Odpady tworzyw sztucznych;
- Odpady opakowaniowe wielomateriałowe;
- Odpady ze szkła;
- Meble i inne odpady wielkogabarytowe;
- Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, świetlówki i inne źródła światła;
- Przeterminowane leki i chemikalia;
- Zużyte baterie i akumulatory;
- Zużyte opony;
- Odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów;
- Odpady budowlane i rozbiórkowe (z wyjątkiem zawierających azbest);
- Popiół i żużel paleniskowy z gospodarstw domowych.

Odpady niebezpieczne

Podstawowym źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych jest działalność przemysłowa i usługowa. Odpady niebezpieczne powstają również w gospodarstwach domowych, służbie zdrowia i szkolnictwie.

Do odpadów niebezpiecznych znajdujących się w strumieniu odpadów komunalnych zalicza się: lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć, baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami ołowiowymi, niklowo-kadmowymi lub bateriami zawierającymi rtęć oraz niesortowane baterie i akumulatory, detergenty zawierające substancje niebezpieczne, środki ochrony roślin (np. insektycydy, fungicydy, herbicydy), kwasy i alkalia, rozpuszczalniki, odczynniki fotograficzne, leki cytotoksyczne i cytostatyczne, urządzenia zawierające freony, oleje i tłuszcze inne niż jadalne, farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcza i żywice zawierające substancje niebezpieczne, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne.

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych czynnych składowisk odpadów niebezpiecznych, mogilnika, składowisk przyjmujących azbest oraz obiektów umożliwiających neutralizację odpadów medycznych.

Zorganizowane zbieranie odpadów niebezpiecznych występuje w niektórych placówkach:

- zużyty sprzęt RTV i AGD w sklepach sprzedających takie produkty;
- baterie - pojemniki na baterie znajdują się w sklepach, obiektach administracyjnych, w tym: w szkołach;
- przeterminowane leki - w aptekach;
- opony, zużyte akumulatory i inne - w punktach wulkanizacji, naprawy lub demontażu samochodów.

Gmina posiada opracowany „Program usuwania wyrobów zawierających azbest...”. Realizacja programu odbywa się na zgłoszenie właściciela nieruchomości z wnioskiem o sfinansowanie wywozu i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

Odpady z sektora gospodarczego

Na terenie gminy Iłża zlokalizowane jest jedno składowisko odpadów przemysłowych: Składowisko Zakładów Górniczo-Metalowych „Zębica” w Zębcu.

Odpady z sektora gospodarczego są odbierane – na podstawie indywidualnych umów z wytwórcami – przez specjalistyczne firmy, posiadające odpowiednie zezwolenia w tym zakresie, unieszkodliwiane (odpady niebezpieczne) lub wykorzystane gospodarczo. Wytwórcy tych odpadów gospodarczych organizują ich wywóz we własnym zakresie.

4. Problemy ochrony środowiska na terenie Gminy Iłża istotne z punktu wdrażania projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

4.1. Degradacja gleb i powierzchni ziemi

Gleby gminy Iłża narażone są na degradację w związku z rozwojem rolnictwa i sieci osadniczej oraz prowadzonej eksploatacji kopalin. Ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej. Stan i jakość gleb są uzależnione od kompleksowego oddziaływania czynników naturalnych i antropogenicznych. Do najważniejszych obszarów problemowych związanych z ochroną gleb na terenie gminy można zaliczyć:

- odcinki dróg o dużym natężeniu ruchu,
- obszary położone w sąsiedztwie stacji paliw,
- obszary związane z eksploatacją kopalin,
- obszary użytkowane rolniczo,
- obszary zajmowane pod zabudowę.

Naturalna odporność gleb na chemiczne czynniki niszczące związana jest ściśle z typem gleb. Najmniejszą odporność na tego typu zagrożenia wykazują gleby luźne i słabo gliniaste, ubogie w składniki pokarmowe, a więc głównie gleby bielcowe. Gleby brunatne, zasobne w składniki pokarmowe i wodę, są bardziej odporne na zagrożenia chemiczne. Działania antropogeniczne powodują przechodzenie związków biogennych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Do zwiększenia degradacji przyczyniają się także rzeźba terenu oraz warunki atmosferyczne. Jednym z głównych czynników zmian w strukturze chemicznej gleb jest rolnicze użytkowanie, które może powodować nadmierne przechodzenie składników pokarmowych, takich jak azot, fosfor, potas i magnez do gleby, a tym samym dalej do wód powierzchniowych i podziemnych powodując eutrofizację. Niewłaściwe używanie nawozów naturalnych i mineralnych może spowodować poważne straty w środowisku. Biorąc pod uwagę rolniczy charakter gminy oraz funkcjonujące liczne gospodarstwa rolne należy mieć na uwadze możliwość stosowania

nawozów organicznych, takich jak gnojowica pochodząca z gospodarstw o profilu produkcji zwierzęcej. W przypadku rolnictwa erozja i degradacja gleb najczęściej powiązana jest z niewłaściwym nawożeniem mineralnym i organicznym, nieprawidłową uprawą, likwidacją zakrzewień i zadrzewień śródpolnych. Dla gleb gminy Iłża problemem są również zanieczyszczenia pyłowe, których źródłem jest głównie rozwijający się transport drogowy. Z komunikacją samochodową związane są takie zanieczyszczenia jak: substancje ropopochodne, metale ciężkie, związki azotu, węglowodory WWA i inne, takie jak sól stosowana w czasie zimy, detergenty, itp.

4.2. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych

Dla rzek przepływających przez gminę Iłża badania wód powierzchniowych prowadzone były w jednym punkcie pomiarowo-kontrolnym (Iłżanka – Chotcza (ujście do Wisły)).

W 2018 roku w badanym punkcie nie określono stanu ekologicznego. Na podstawie badań monitoringowych realizowanych w 2018 roku stan chemiczny ustalono jako stan poniżej dobrego, stan jcwp określono jako zły.

Ocena jednolitych części wód powierzchniowych badanych w 2018 roku

Nazwa punktu	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego	Klasa stanu chemicznego	Ocena jcwp
Iłżanka - Chotcza (ujście do Wisły)	PLRW 2000192369	Iłżanka od Modrzejowianki do ujścia	-	Stan poniżej dobrego	Zły stan wód

* Źródło: GIOŚ Warszawa – Klasyfikacja i ocena stanu jcwp rzecznych 2018 Mazowieckie

W celu ochrony wód sporządzono „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” (PGW). Dokument wyznacza cele środowiskowe dla jednolitych części wód i obszarów chronionych (ustala wartości graniczne wybranych wskaźników jakości wód dla poszczególnych JCWP, JCWPd i obszarów chronionych). Zgodnie z zapisami w/w dokumentu, dla naturalnych części wód celem środowiskowym będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, natomiast dla silnie zmienionych oraz sztucznych części wód - co najmniej dobrego potencjału ekologicznego.

Według map obrazujących granice jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), mapy dostępne na stronie Geoportal Otwartych Danych Przestrzennych (polska.e-mapa.net) teren gminy Iłża położony jest w regionie wodnym Środkowej Wisły, w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych PLGW200086 i PLGW200087.

Według sprawozdania z monitoringu regionalnego zwykłych wód podziemnych na terenie województwa mazowieckiego w 2017 r. (GIOŚ Warszawa, 2018) w granicach Gminy Iłża w okresie sprawozdawczym znajdowały się 2 punkty pomiarowe wód podziemnych. Ocena jakości wód w punktach badawczych okazała się korzystna. Dla punktu pomiarowego w miejscowości Sieredzice otrzymano wyniki typowe dla II klasy wód - wody dobrej jakości

(wartości niektórych wskaźników są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych; wskaźniki jakości wody nie przekraczają wartości dopuszczalnych jakości wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi). Dla punktu w Iłży klasę wód oceniono nieznacznie gorzej (klasa III - wody zadowalającej jakości; wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego oddziaływania antropogenicznego; mniejsza część wskaźników jakości wody przekracza wartości dopuszczalne jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi).

Główne zagrożenia i problemy:

- nie oczyszczone ścieki komunalne, przemysłowe
- nieszczelne instalacje bezodpływowych zbiorników na nieczystości
- spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, komunikacyjnych i przemysłowych
- dopływ zanieczyszczonych wód powierzchniowych z poza terenu gminy
- stosowanie nawozów chemicznych na terenach dolinnych w miejscach gdzie wody gruntowe zalegają płytko pod powierzchnią terenu oraz gruntach o większych spadkach w kierunku cieków wodnych
- zanieczyszczenia naturalne, które pochodzą z domieszek zawartych w wodach powierzchniowych i podziemnych – np. zasolenie, zanieczyszczenie związkami żelaza

Planowane na terenie gminy inwestycje, zarówno na etapie realizacji (faza budowy) jak i późniejszej eksploatacji nie będą negatywnie oddziaływać na jakość wód, tym samym nie będą stanowić zagrożenia dla osiągnięcia celów środowiskowych wód i ekosystemów wodnych. W czasie prac budowlanych należy dbać o właściwy stan techniczny maszyn budowlanych i urządzeń oraz środków transportujących materiały budowlane na plac budowy w celu zapobieżenia ewentualnym awariom instalacji paliwowych i tym samym wyciekom substancji ropopochodnych, które mogą spowodować zanieczyszczenie gruntu, a pośrednio również wód. Na etapie funkcjonowania inwestycji zalecenia w zakresie ochrony wód dotyczyć będą właściwego sposobu gospodarowania powstającymi w budynku ściekami i odpadami.

4.3. Powietrze atmosferyczne

W celu scharakteryzowania stanu aktualnego w zakresie jakości powietrza atmosferycznego odniesiono się do ogólnej oceny jakości powietrza prezentowanej przez WIOŚ w Warszawie dla obszaru strefy mazowieckiej PL 1404. Strefa badania jest rozległa i obejmuje m.in. przedmiotowy obszar gminy Iłża.

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dostępne dane za lata 2015-2017 pochodzące z opracowania WIOŚ w Warszawie pt.: „Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie mazowieckim”. Raporty za lata 2015, 2016, 2017.

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk)

Kod strefy	Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy													
		SO ₂	NO ₂	PM10	Pb ¹⁾	C ₆ H ₆	CO	As ²⁾	Cd ³⁾	Ni ³⁾	BaP ³⁾	PM2,5 ¹⁾	PM2,5 ²⁾	O ₃	O ₃
PL1404	2015	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C1	A	D2
	2016	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C1	C	D2
	2017	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C1	A	D2
	2018	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C1	A	D2

¹⁾wg poziomu dopuszczalnego faza I, ²⁾według poziomu dopuszczalnego faza II, ³⁾wg poziomu docelowego,
³⁾według poziomu celu długoterminowego

Klasyfikacja strefy mazowieckiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin

Kod strefy	Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
		SO ₂	NO ₂	O ₃ (według poziomu docelowego)	O ₃ (według poziomu długoterminowego)
PL1404	2015	A	A	A	D2
	2016	A	A	A	D2
	2017	A	A	A	D2
	2018	A	A	A	D2

Źródło – WIOŚ Warszawa i GIOŚ Warszawa

Wyniki klasyfikacji strefy mazowieckiej w 2018 roku przedstawiają się następująco:

- ze względu na ochronę zdrowia dla zanieczyszczeń takich jak dwutlenek azotu (NO₂), dwutlenek siarki (SO₂), benzen (C₆H₆), ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd), nikiel (Ni), tlenek węgla (CO) strefę zaliczono do klasy A. Oznacza to, że w obszarze strefy standardy imisyjne dla tych zanieczyszczeń zostały dotrzymane. Natomiast dla opadu pyłu PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu strefa mazowiecka zaliczana jest do klasy C, co oznacza niedotrzymanie unormowanych poziomów. Dla ozonu notuje się przekroczenia zarówno w zakresie poziom docelowego, jak również celu długoterminowego. Za prawdopodobne przyczyny tego zjawiska uznać należy przede wszystkim procesy spalania paliw w celach energetycznych i technologicznych oraz komunikacyjnych. Ze względu na ochronę roślin przekroczenia notuje się dla ozonu.

Przedstawione informacje dotyczą podstawowych zanieczyszczeń powietrza w skali całej strefy badania i stanowią wyłącznie punkt wyjścia do oceny jakości powietrza w obszarze gminy. Stan powietrza w ujęciu lokalnym zależy od charakteru zainwestowania terenu, wielkości i gęstości źródeł emisji, jak również od ilości ładunków napływających z terenów sąsiednich.

Na terenie gminy Iłża głównymi arteriami komunikacyjnymi, powodującymi zwiększoną emisję liniową są: droga krajowa Radom – Rzeszów, droga wojewódzka Iłża – Lipsko oraz drogi powiatowe i gminne.

Emisja niska - powierzchniowa - pochodzi z lokalnych kotłowni i pieców węglowych używanych w indywidualnych gospodarstwach domowych. W wielu gospodarstwach spala się różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Głównym paliwem w lokalnych kotłowniach jest węgiel o różnej jakości i różnym stopniu zasilczenia.

Zaopatrzenie w ciepło na terenie gminy Iłża realizowane jest za pomocą:

- systemu ciepłowniczego – źródła ciepła zasilające miejską sieć ciepłowniczą w Iłży, kotłowni lokalnych i przemysłowych również z sieciami niskoparametrowymi obsługującymi obszary lokalne lub pojedyncze obiekty,
- rozproszonych indywidualnych źródeł ciepła małych mocy w postaci wbudowanych kotłowni centralnego ogrzewania lub pieców – źródła te należą do indywidualnych mieszkańców i zaspokajają wyłącznie potrzeby własne.

Zgodnie z Programem Ochrony Powietrza dla strefy mazowieckiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu (Uchwała nr 98/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 20 czerwca 2017 r.) gmina Iłża nie została wskazana jako obszar przekroczeń dopuszczalnej wartości stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu.

W Programie Ochrony Powietrza dla strefy mazowieckiej, do której należy gmina Iłża określono działania zmierzające do ograniczenia zanieczyszczeń powietrza, w tym następujące działania w zakresie ograniczania emisji powierzchniowej (niskiej, rozproszonej emisji komunalno-bytowej i technologicznej):

- rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą,
- zmiana paliwa na inne o mniejszej zawartości popiołu lub zastosowanie energii elektrycznej, względnie indywidualnych źródeł energii odnawialnej,
- zmniejszanie zapotrzebowania na energię ciepłą poprzez ograniczanie strat ciepła - termomodernizacja budynków,
- ograniczanie emisji z niskich rozproszonych źródeł technologicznych,
- zmiana technologii i surowców stosowanych w rzemiośle, usługach i drobnej wytwórczości wpływająca na ograniczanie emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ i pyłu zawieszonego PM_{2,5}.

Podstawowym narzędziem wspomagającym proces redukcji niskiej emisji może być gminna polityka finansowa wspomagająca właścicieli mieszkań i lokali użytkowych zdecydowanych do zamiany ogrzewania węglowego na ogrzewanie proekologiczne. Gmina opracowała i przystąpiła do realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Iłża (Uchwała Nr XXVIII/165/16 Rady Miejskiej w Iłży z dnia 23.11.2016 r.).

Główne zagrożenia i problemy:

- zanieczyszczenia komunikacyjne: droga krajowa, droga wojewódzka, drogi powiatowe i drogi gminne,
- zanieczyszczenia przemysłowe,
- emisja niezorganizowana: oczyszczalnie ścieków, obiekty infrastruktury społecznej, stacje obsługi samochodów i stacje paliw płynnych, składowiska materiałów opałowych, budowlanych, inne.

4.4. Zasoby przyrodnicze

Działania w zakresie ochrony przyrody powinny obejmować ochronę prawnie chronionych form przyrody, lasów (przeciwdziałanie powstawaniu dzikich wysypisk, wypalaniu traw), jak również możliwość wykorzystania tych terenów dla rozwoju turystyki.

Zagrożenia dla terenów pod ochroną:

- zmiany stosunków wodnych: przeprowadzone melioracje i brak obsługi urządzeń na rowach melioracyjnych wpłynęły na obniżenie poziomu wód gruntowych i przesuszenie wielu miejsc,
- intensywna gospodarka leśna (wycinka),
- zabiegi melioracyjne na terenach leśnych prowadzące do zaniku siedlisk torfowiskowych i podmokłych łąk,
- zmiana sposobu gospodarowania na łąkach i odejście od ich wykaszania i wypasania, co powoduje ich zakrzaczenie,
- nielegalne wysypiska śmieci,
- wypalanie łąk,
- zagrożenia komunikacyjne występujące wzdłuż drogowych szlaków komunikacyjnych,
- zagrożenia związane z pracami dotyczącymi odwodnienia dróg lub budową urządzeń infrastruktury drogowej.

4.5. Hałas

Najbardziej uciążliwym źródłem hałasu na obszarze gminy Iłża jest komunikacja drogowa oraz działalność przemysłowa. Szacuje się, że z uwagi na zwiększającą się liczbę pojazdów mechanicznych natężenie hałasu będzie stopniowo wzrastać. Ponadto hałas drogowy jest trudny do eliminowania, ze względu na fakt przebiegania tras przez tereny zurbanizowane.

Ochrona przed hałasem powinna polegać na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez zmniejszanie poziomu hałasu komunikacyjnego poprzez nasadzenia drzew lub montaż ekranów akustycznych w miejscach szczególnie narażonych.

Główne zagrożenia i problemy:

- niekorzystne zjawisko rozszerzania się obszarów zagrożonych hałasem samochodowym,

- problemy komunikacyjne – nieprzystosowanie nawierzchni do występującego natężenia ruchu i obciążenia (duży udział pojazdów ciężarowych powoduje szybkie niszczenie nawierzchni)
- brak inwentaryzacji obszarów, na których występują przekroczenia wartości normatywnych hałasu w środowisku, a w szczególności obszarów, na których przekroczone są wartości progowe hałasu w środowisku.

4.6. Pola elektromagnetyczne

Dopuszczalne poziomy PEM w środowisku określone są dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i dla miejsc dostępnych dla ludności. Promieniowanie elektromagnetyczne na terenie województwa mazowieckiego mierzone jest w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys., poniżej 50 tys. oraz na terenach wiejskich. Na terenie gminy Iłża nie były prowadzone pomiary promieniowania elektromagnetycznego, najbliższym położonym miejscem objętym pomiarami jest miasto Radom. W żadnym punkcie pomiarowym na terenie województwa nie odnotowano wartości przekraczającej dopuszczalną wartość składową elektryczną $E=7V/m$ określoną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 292 poz. 1883 z późn. zm.).

W stosunku do przesyłowych linii elektroenergetycznych oraz obiektów z nimi związanych przyjmuje się, że:

- szkodliwy wpływ linii energetycznych o napięciu 110, 220 i 400 kV obejmuje strefę o szerokości od 12 do 25m od osi linii w obie strony,
- uciążliwość stacji transformatorowych zamyka się w granicach obiektu.

Uciążliwość masztów telefonii komórkowej mieści się w ich strefach ochronnych.

4.7. Gospodarka odpadami

Gmina Iłża przejęła obowiązek odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, zabudowanych domami wielo- i jednorodziennymi, lub wielolokalowymi (blokami). Zorganizowany system gospodarki odpadami w gminie zapewnia odbiór odpadów komunalnych zmieszanych i zbieranych selektywnie, odpadów niebezpiecznych (w tym azbestu).

Na terenie gminy Iłża zlokalizowane jest składowisko odpadów w m. Jedlanka Stara, – pojemność pozostała do wypełnienia 27 075 m³. Zgodnie z zapisami „Planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024” składowisko to przewidziane jest do zamknięcia. Planowany termin wydania decyzji na zamknięcie to lata 2019-2020. Planowany termin rekultywacji to lata 2020-2021 lub 2021-2022.

Główne zagrożenia i problemy:

- występowanie odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych,
- niedostateczne wykorzystywanie odpadów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego jako źródła energii odnawialnej,
- niewystarczająca świadomość ekologiczna społeczeństwa,
- niezgodne z prawem pozbywanie się odpadów („dzikie wysypiska”, spalanie odpadów w gospodarstwach domowych).

5. Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym oraz ich uwzględnienie podczas opracowania „Programu Ochrony Środowiska...”

Polityka ochrony środowiska jest jedną z najważniejszych polityk Unii Europejskiej, ponieważ obejmuje swym zakresem wszystkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego oraz przewiduje realizację działań o efektach długofalowych (charakter horyzontalny). Dlatego też polityka wspólnotowa musi znajdować odzwierciedlenie w strategiach niższego rzędu.

Cele polityki ochrony środowiska

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020r.	
<p>Cel główny Strategii realizowany będzie poprzez cele szczegółowe i kierunki interwencji:</p> <p>Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:</p> <p>1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin</p> <p>1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody</p> <p>1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna</p> <p>1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią</p> <p>Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:</p> <p>2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii</p> <p>2.2. Poprawa efektywności energetycznej</p> <p>2.3. Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych</p> <p>2.4. Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzania energetyki jądrowej</p> <p>2.5. Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy</p> <p>2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii</p> <p>2.7. Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich</p> <p>2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne</p> <p>Cel 3. Poprawa stanu środowiska</p> <p>3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa kanalizacji sanitarnej • Oczyszczanie jeziora • Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach: szkół, przedszkola samorządowego, Urzędu Miejskiego i Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej • Wymiana oświetlenia ulicznego na LED • Wymiana urządzeń grzewczych w indywidualnych gospodarstwach domowych

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

<p>gospodarki</p> <p>3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne</p> <p>3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki</p> <p>3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych</p> <p>3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.</p>	
Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku	
<p>Kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej • wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii • wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła • rozwój wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, • ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach: szkół, przedszkola samorządowego, Urzędu Miejskiego i Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej • Wymiana urządzeń grzewczych w indywidualnych gospodarstwach domowych
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	
<p>Celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski, szczególnie ochrony ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</p>	<p>Jak wyżej</p>
Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły	
<p>Dla naturalnych części wód celem jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.</p> <p>Dla wód podziemnych określono następujące główne cele środowiskowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych • Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych • Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych • Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego na skutek działalności człowieka <p>Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa kanalizacji sanitarnej • Oczyszczanie jeziora w Iłży
Program wodno-środowiskowy kraju	
<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niepogarszanie stanu części wód • Osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych, • Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi 	<p>Jak wyżej</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji	
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	
Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa kanalizacji sanitarnej
Master Plan dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG	
Master Plan dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG przygotowany na podstawie ustaleń z Komisją Europejską, który przedstawia sposób osiągnięcia celu wskazanego w dyrektywie Rady 91/271/EWG uwzględniając zmiany w prawodawstwie polskim oraz nową perspektywę finansową na lata 2016-2020. Master Plan zakłada inwestycje planowane po roku 2015 zgodnie, z którymi przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców, którzy skorzystają z usług kanalizacyjnych w wyniku wybudowania sieci powinien wynosić: 72 367 osób, a długość sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy ogółem to: 734,8 km.	Jak wyżej
MasterPlan dla obszaru dorzecza Wisły	
Nadrzędne cele strategiczne polityki wodnej Unii Europejskiej, które uwzględniono w dokumencie, skupiają się przede wszystkim na: <ul style="list-style-type: none"> • Osiągnięciu i utrzymaniu dobrego stanu oraz potencjału wód, a także związanych z nimi ekosystemów, • Zapewnieniu dostępu do zasobów wodnych dla zaspokojenia potrzeb ludności, środowiska naturalnego oraz społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki • Ograniczeniu negatywnych skutków powodzi i suszy oraz minimalizowaniu ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych • Wdrożeniu systemu zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami 	Jak wyżej
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022	
W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele: <ol style="list-style-type: none"> 1) zmniejszenie ilości powstających odpadów 2) zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji; 3) doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami; 4) zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie) 5) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995r., 6) zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych; 7) zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia; 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja systemu zbiórki odpadów zmieszanych i segregowanych na terenie gminy

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

<p>8) zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych;</p> <p>9) utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi;</p> <p>10) monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12);</p> <p>11) zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016r.</p>	
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	
<p>W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest • Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju • Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja Programu usuwania azbestu z terenu gminy
Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	
<p>Celem głównym jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.</p> <p>Celami szczegółowymi są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niskoemisyjne wytwarzanie energii, • Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami, • Rozwój zrównoważonej produkcji – obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo • Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności 	<ul style="list-style-type: none"> • Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach: szkół, przedszkola samorządowego, Urzędu Miejskiego i Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej • Wymiana urządzeń grzewczych w indywidualnych gospodarstwach domowych
Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej	
<p>Podstawowe cele zdefiniowane w NSEE to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek człowieka, czyli objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Polski, • Wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej • Tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, a ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty, realizujące projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności, • Promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej 	<p>Cele te będą realizowane przez działania opisane w punkcie Edukacja ekologiczna</p>
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności	
<p>Wśród celów Strategia wymienia, m.in. zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochronę i poprawę stanu środowiska, wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego i wzrost społecznego kapitału rozwoju. Wśród wskaźników Strategia wymienia m.in. energochłonność gospodarki, udział energii ze źródeł odnawialnych w finalnym zużyciu energii,</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

emisję CO ₂ , wskaźnik czystości wód, wskaźnik odpadów nierecyclengowanych.	
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020	
<p>Strategia ta wyznacza m.in. następujące priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich, • Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich • Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich, • Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich, • Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego • Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom • Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich, • Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich 	Priorytety te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku	
<p>Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie; ➤ Modernizacja i rozbudowa lokalnych sieci energetycznych oraz poprawa infrastruktury przesyłowej. 	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w obszarze interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, gospodarka wodno – ściekowa, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020	
<p>Oś priorytetowa wyznaczona w ramach RPO WM 2014-2020:</p> <p>Oś priorytetowa I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce</p> <p>Oś priorytetowa II – Wzrost e-potencjału Mazowsza</p> <p>Oś priorytetowa III – Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości</p> <p>Oś Priorytetowa IV – Przejście na gospodarkę niskoemisyjną</p> <p>Oś priorytetowa V – Gospodarka przyjazna środowisku</p> <p>Oś priorytetowa VI – Jakość życia</p> <p>Oś Priorytetowa VII – Rozwój regionalnego systemu transportowego</p> <p>Oś Priorytetowa VIII – Rozwój rynku pracy</p> <p>Oś Priorytetowa IX – Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem</p> <p>Oś Priorytetowa X - Edukacja dla rozwoju regionu</p> <p>Oś Priorytetowa XI – Pomoc Techniczna</p>	Niektóre zadania przewidziane w Programie będą finansowane z RPOWM, co świadczy o zgodności zaplanowanych zadań z celami w poszczególnych ośiach priorytetowych
Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024	
<p>W PGO wyznaczono szereg celów dotyczących poszczególnych rodzajów odpadów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Odpady komunalne, w tym odpady żywności i inne odpady ulegające biodegradacji 2. Odpady powstające z produktów: <ul style="list-style-type: none"> – Oleje odpadowe – Zużyte baterie i zużyte akumulatory – Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny – Pojazdy wycofane z eksploatacji – Zużyte opony – Opakowania i odpady opakowaniowe 3. Odpady niebezpieczne: 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja systemu zbiórki odpadów zmieszanych i segregowanych na terenie gminy • Kontynuacja programu usuwania azbestu

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Itża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

<ul style="list-style-type: none"> – Odpady medyczne i weterynaryjne – Odpady zawierające PCB – Odpady zawierające azbest <p>4. Odpady pozostałe</p> <ul style="list-style-type: none"> – Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej – Komunalne osady ściekowe – Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne – Odpady z wybranych gałęzi gospodarki, których zagospodarowanie stwarza problemy 	
<p style="text-align: center;">Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego do roku 2022</p>	
<p>Cele dla każdego obszaru interwencji:</p> <p>Ochrona klimatu i jakości powietrza</p> <p>I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu,</p> <p>II. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu;</p> <p>Zagrożenia hałasem</p> <p>I. Ochrona przed hałasem;</p> <p>Pola elektromagnetyczne</p> <p>I. Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym;</p> <p>Gospodarowanie wodami</p> <p>I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych,</p> <p>II. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą;</p> <p>Gospodarka wodno-ściekowa</p> <p>I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej;</p> <p>Zasoby geologiczne</p> <p>I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi;</p> <p>Gleby</p> <p>I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu;</p> <p>Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów</p> <p>I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa mazowieckiego;</p> <p>Zasoby przyrodnicze</p> <p>I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej,</p> <p>II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,</p> <p>III. Zwiększanie lesistości;</p> <p>Zagrożenia poważnymi awariami</p> <p>I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.</p>	<p>Wszystkie zadania zaplanowane w ramach programu wpisują się w cele strategiczne omawianego dokumentu</p>
<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Powiatu Radomskiego do 2020 roku</p>	
<p>MISJA ROZWOJU POWIATU RADOMSKIEGO:</p> <p>Powiat radomski to obszar zrównoważonego rozwoju, zapewniający stałą poprawę jakości życia mieszkańców, chroniący zasoby środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, wspierający dalszy rozwój funkcji osadniczej, gospodarczej i turystyczno-rekreacyjnej</p> <p>Strategiczne cele rozwoju:</p> <p>Cel strategiczny</p> <p>1. Wzrost konkurencyjności gospodarki, zatrudnienia i przedsiębiorczości mieszkańców</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>1.1. Likwidacja niedoborów w sferze infrastruktury technicznej oraz</p>	<p>Wszystkie zadania zaplanowane w ramach programu wpisują się w cele strategiczne omawianego dokumentu</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

<p>ochrona środowiska przyrodniczego</p> <p>1.2. Poprawa efektywności i specjalizacja sektora rolnego</p> <p>1.3. Rozwój aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu</p> <p>1.4. Rozwój infrastruktury turystycznej</p> <p>1.5. Promocja walorów i zasobów oraz rozwój współpracy międzynarodowej powiatu</p> <p>Cel strategiczny</p> <p>2. Rozwój usług społecznych oraz tworzenie społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>2.1. Podniesienie poziomu wykształcenia, wiedzy i umiejętności praktycznych mieszkańców</p> <p>2.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz opieki społecznej</p> <p>2.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego</p> <p>2.4. Wspieranie działań na rzecz integracji i aktywizacji prospołecznej mieszkańców</p> <p>2.5. Edukacja ekologiczna i promocja proekologicznego stylu życia mieszkańców</p> <p>2.6. Upowszechnienie technologii informacyjnych i komunikacyjnych</p>	
<p>Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Radomskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025</p>	
<p>Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza</p> <p>Cel: Poprawa jakości powietrza</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa energooszczędnych obiektów ➤ Poprawa efektywności energetycznej obiektów na terenie powiatu ➤ Wdrażanie odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu ➤ Minimalizacja negatywnych skutków oddziaływania ruchu drogowego na środowisko ➤ Edukacja ekologiczna <p>Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa</p> <p>Cel: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozbudowa sieci kanalizacyjnej ➤ Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej ➤ Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków <p>Cel: Zapewnienie dostępu do czystej wody dla mieszkańców powiatu</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozbudowa sieci wodociągowej ➤ Rozbudowa infrastruktury wodociągowej <p>Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów</p> <p>Cel: Minimalizacja składowanych odpadów</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tworzenie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych <p>Cel: Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu</p> <p>Kierunek interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest 	<p>Wszystkie zadania zaplanowane w ramach programu wpisują się w cele strategiczne omawianego dokumentu</p>

6. Zadania ujęte w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Zadania przewidziane do realizacji na terenie Gminy Iłża w latach 2020-2027:

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Lata realizacji	Źródła środków
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA			
Wymiana urządzeń grzewczych w indywidualnych gospodarstwach domowych	Gmina Iłża	2020-2027	Środki własne, Fundusze UE
Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach: szkół, przedszkola samorządowego, Urzędu Miejskiego i Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej	Gmina Iłża	2021-2027	Środki własne, Fundusze UE
Wymian oświetlenia ulicznego na LED	Gmina Iłża	2020-2027	Środki własne, Fundusze UE
Sukcesywna kontrola uciążliwości źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ w Warszawie	2020-2027	Budżet Państwa
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA PRZED HAŁASEM			
Przebudowa drogi Prędocin-Prędocinek o dł. 1 239 mb	Gmina Iłża	2020-2021	Środki własne, Fundusze UE
Dostosowanie przedsiębiorstw do obowiązujących standardów emisji hałasu do środowiska	Przedsiębiorstwa	Według potrzeb	Budżet przedsiębiorstw Środki WFOŚiGW, RPO WM
Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe poziomów hałasu określonych w decyzjach administracyjnych	WIOŚ w Warszawie	Według potrzeb	Budżet Państwa
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM			
Prowadzenie cyklicznych kontrolnych badań poziomów promieniowania na obszarach o zwiększonym stopniu ryzyka	WIOŚ w Warszawie	Według potrzeb	Koszty administracyjne
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI			
Oczyszczanie jeziora	Gmina Iłża	2021-2027	Środki własne, Fundusze UE
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA			
Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy	Gmina Iłża	2021-2027	Środki własne, Fundusze UE

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Lata realizacji	Źródła środków
OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY			
Realizacja programu rolnośrodowiskowego	ARiMR ARR Województwo Mazowieckie, rolnicy indywidualni	2020 – 2027	ARiMR ARR rolników indywidualnych
Upowszechnienie dobrych praktyk rolniczych	ARiMR, ŚODR	2020-2027	ARiMR, ŚODR
Ochrona przed erozją wietrzną m In. Poprzez prowadzenie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych i wprowadzenie zalesień na glebach o niższych klasach bonitacyjnych	Właściciele terenów	W zależności od zainteresowania właścicieli gruntów porolnych	Budżet właścicieli terenów
Promocja rolnictwa ekologicznego i agroturystyki poprzez działania edukacyjno-szkoleniowe, a także promocyjne	Gmina Iłża	Według potrzeb	Budżet Gminy, WFOŚiGW, budżet Państwa, środki UE
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW			
Kontynuacja systemu zbiórki odpadów zmieszanych i segregowanych na terenie gminy	Gmina Iłża	2020 - 2027	Środki własne Środki krajowe
Kontynuacja programu usuwania azbestu	Gmina Iłża	2020 - 2027	Środki własne Fundusze UE WFOŚiGW
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE			
Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Iłża	2020 – 2027	Środki własne WFOŚiGW Budżet Państwa Środki UE
Wykonywanie zabiegów ochrony czynnej wybranych gatunków fauny, flory, zbiorowisk roślinnych; idea włączenia szkół, jako społecznych opiekunów nad pomnikami przyrody	Gmina Iłża Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie	2020 - 2027	Środki własne WFOŚiGW
Utrzymanie walorów i funkcji obszarów oraz obiektów objętych ochroną prawną	Gmina Iłża	2020 – 2027	Środki własne WFOŚiGW Budżet Państwa Środki UE

Zadania inwestycyjne wskazane do realizacji na terenie gminy Iłża to zarówno inwestycje wynikające z planów Samorządu, planów rozwoju przedsiębiorstw działających na tym terenie, jak również innych zadań, których wdrożenie uzależnia się od czynników zewnętrznych, m.in. pozyskania dofinansowania, zainteresowania mieszkańców.

Modernizacje w systemie ogrzewania oraz wymiana źródeł ciepła to z założenia inwestycje, które będą realizowane w oparciu o nowe rozwiązania technologiczne, ograniczające zanieczyszczenia pochodzące ze spalania poszczególnych mediów grzewczych oraz ograniczające straty energii. Przedmiotem działań będą źródła ciepła małych mocy w istniejącej zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej, w budynkach użyteczności publicznej oraz instalacje w budynkach prowadzących działalność gospodarczą (w zależności od potrzeb danego rodzaju działalności). Inwestycje prowadzone będą dla potrzeb danego budynku, wewnątrz obiektu. Zadanie realizowane może być także poprzez:

- wymianę przestarzałego kotła na kocioł o wyższej sprawności z możliwością zmiany paliwa na bardziej ekologiczne (np. z węgla na paliwo gazowe). Moc kotłów dostosowana do potrzeb budynków mieszkalnych, tj. maksymalnie do kilkudziesięciu kW
- przyłączanie budynków do sieci gazowniczej (budowa przyłącza do sieci gazowniczej średniego lub niskiego ciśnienia, tj. o ciśnieniu nie większym niż 0,5MPa).

Przewidywane inwestycje w obszarze wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii dotyczą budowy lokalnych rozproszonych małych źródeł energii produkujących ciepło na potrzeby budynku (typu kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne). Są to instalacje małych mocy w aplikacjach indywidualnych (budynek mieszkalny, budynek użyteczności publicznej).

Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej ma na celu upłynnienie ruchu i ograniczenia emisji spalin z komunikacji. Inwestycje drogowe głównie zadań modernizacyjnych i usprawniających w obecnym stanie zainwestowania – w śladzie przebiegu drogi.

Modernizacje w kierunku nowoczesnego i inteligentnego oświetlenia ulic to modernizacje w stanie istniejącym. Polegać one mają na wymianie przestarzałych technologicznie urządzeń na urządzenia energooszczędne nowej generacji. Inwestycje obejmują wyłącznie prace montażowe w obszarze już zainwestowanym (są to linie oświetlenia ulicznego).

Budowa sieci kanalizacyjnej będzie prowadzona na terenach zainwestowanych, zamieszkałych, w pobliżu ciągów komunikacyjnych lub nawet w pasie drogowym.

7. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach przewidywanych znaczącym oddziaływaniem

Głównym celem Prognozy jest określenie możliwych skutków i oddziaływań na środowisko, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji zapisów „Programu Ochrony Środowiska...”.

Dla wszystkich przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839) nakłada obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, a przedsięwzięcia które mogą oddziaływać na środowisko mogą mieć nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny i sporządzenia raportu. Raporty oddziaływania na środowisko dot. poszczególnych zadań inwestycyjnych mogą wskazywać działania wariantowe.

7.1. Matryca wpływów zadań POŚ na poszczególne komponenty środowiska

Dla przeanalizowania skutków i oddziaływań na środowisko założeń „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża....” posłużono się matrycą logiczną.

Przewidywane znaczące oddziaływania zadań inwestycyjnych na terenie gminy na następujące zagadnienia i aspekty środowiska

Zadania inwestycyjne zawarte w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”	obszary Natura 2000		różnorodność biologiczna		ludzi		zwierzęta		rośliny		woda		powietrze		powierzchnia ziemi		krajobraz		klimat		zasoby naturalne		zabytki		dobra materialne	
	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA																										
Wymiana urządzeń grzewczych w indywidualnych gospodarstwach domowych	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach: szkół, przedszkola samorządowego, Urzędu Miejskiego i Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej	*	*	*	*	*	+	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	-	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Wymian oświetlenia ulicznego na LED	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Sukcesywna kontrola uciążliwości źródeł zanieczyszczeń	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA PRZED HAŁASEM																										
Przebudowa drogi Prędocin-Prędocinek o dł. 1 239 mb	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Dostosowanie przedsiębiorstw do obowiązujących standardów emisji hałasu do środowiska	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe poziomów hałasu określonych w decyzjach administracyjnych	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM																										
Prowadzenie cyklicznych kontrolnych badań poziomów promieniowania na obszarach o zwiększonym stopniu ryzyka	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Zadania inwestycyjne zawarte w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”	obszary Natura 2000		różnorodność biologiczna		ludzi		zwierzęta		rośliny		woda		powietrze		powierzchnia ziemi		krajobraz		klimat		zasoby naturalne		zabytki		dobra materialne	
	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E
REALIZACJA (R)/ EKSPLOATACJA (E)																										
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI																										
Oczyszczanie jeziora	*	*	*	*	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	*	*	*	*	*	*	*	+
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA																										
Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	+
OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY																										
Realizacja programu rolno środowiskowego	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Upowszechnienie dobrych praktyk rolniczych	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Ochrona przed erozją wietrzną m.ln. poprzez prowadzenie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych i wprowadzenie zalesień na glebach o niższych klasach bonitacyjnych	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Promocja rolnictwa ekologicznego i agroturystyki poprzez działania edukacyjno-szkoleniowe, a także promocyjne	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW																										
Kontynuacja systemu zbiórki odpadów zmieszanych i segregowanych na terenie gminy	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Kontynuacja programu usuwania azbestu	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Zadania inwestycyjne zawarte w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”	obszary Natura 2000		różnorodność biologiczna		ludzi		zwierzęta		rośliny		woda		powietrze		powierzchnia ziemi		krajobraz		klimat		zasoby naturalne		zabytki		dobra materialne			
	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E		
REALIZACJA (R)/ EKSPLOATACJA (E)																												
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE																												
Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+		
Wykonywanie zabiegów ochrony czynnej wybranych gatunków fauny, flory, zbiorowisk roślinnych; idea włączenia szkół, jako społecznych opiekunów nad pomnikami przyrody	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+		
Utrzymanie walorów i funkcji obszarów oraz obiektów objętych ochroną prawną	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+		

Oznaczenia symboli w powyższej matrycy: + wpływ pozytywny, - wpływ negatywny, * brak wpływu

Wpływ przedsięwzięć na poszczególne komponenty środowiska – wnioski z matrycy logicznej

Komponent	Opis
Natura 2000	Oddziaływanie przedsięwzięć inwestycyjnych na siedliska objęte ochroną w ramach sieci ekologicznej Natura 2000 na terenie gminy nie będzie występowało, ze względu na lokalizację inwestycji na terenach zagospodarowanych lub w konkretnych obiektach. Obszary Natura zajmują fragmenty terenów leśnych, niezainwestowanych, przedsięwzięcia zlokalizowane są w odległości od chronionych terenów i nie będą bezpośrednio oddziaływać na środowisko przyrodnicze oraz na gatunki roślin i zwierząt znajdujące się pod ochroną.
Różnorodność biologiczna	Dla planowanych inwestycji brak wpływu, ponieważ inwestycje nie mają zbyt dużego zasięgu (najczęściej inwestycje ograniczają się do poszczególnych obiektów lub przestrzeni), aby znacząco wpłynąć na ograniczenie różnorodności biologicznej.
Ludzi	Dla inwestycji realizowanych w budynkach brak wpływu na etapie realizacji inwestycji oraz znaczący wpływ pozytywny na etapie eksploatacji obiektów (po wymianie urządzeń grzewczych, montażu kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych). Inwestycje liniowe wiąże się z wykorzystaniem niezbędnych maszyn czy urządzeń. Hałas i zanieczyszczenia generowane przez wykorzystywany sprzęt będą mocno ograniczone i nie będą przekraczać dopuszczalnych, określonych przepisami prawa norm w zakresie emisji hałasu i zanieczyszczeń, zatem nie będą powodować znaczących uciążliwości dla ludzi. Wpływ znaczący pozytywny na etapie eksploatacji, ponieważ w wyniku realizacji poszczególnych inwestycji nastąpi rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury, nastąpi wzrost standardu życia mieszkańców gminy, a także poprawa stanu jakości powietrza w wyniku zmniejszenia emisji CO ₂ . Przy zachowaniu przepisów BHP oraz postępowania przy prowadzeniu inwestycji budowlanych nie powinno dojść do sytuacji, w których narażone byłoby zdrowie i życie ludzi. Dzięki planowanym inwestycjom powstaną infrastruktura techniczna i odnowione zostaną obiekty użyteczności publicznej, uzbrojone zostaną tereny inwestycyjne itp. Większość działań będzie prowadziła do zwiększenia standardu życia mieszkańców na terenie gminy. Efekty działań będą widoczne także w sferze ekonomicznej.
Zwierzęta	Obecnie żyjące gatunki zwierząt na terenach zurbanizowanych, gdzie będzie przeprowadzana zdecydowana większość inwestycji, to gatunki synantropijne, czyli wykorzystujące bliskość siedzib ludzkich z korzyścią dla siebie. Po zakończeniu działań inwestycyjnych gatunki te mogą bez przeszkód egzystować dalej.
Rośliny	Okresowy, chwilowy niekorzystny wpływ na szatę roślinną może wystąpić na etapie realizacji inwestycji - zwłaszcza inwestycji liniowych. Wyjątek stanowią będą inwestycje związane z wymianą źródeł ciepła i oświetlenia ulicznego czy montażem paneli fotowoltaicznych, które zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji pozostaną bez wpływu na szatę roślinną. Inwestycje liniowe (dotyczące np. rozbudowy sieci kanalizacyjnej, poprawy stanu technicznego dróg publicznych) będą miały ograniczony wpływ wyłącznie do granic terenu inwestycji. Planowane inwestycje realizowane będą w obszarach zurbanizowanych, użytkowanych i przekształcanych przez człowieka. Po zakończeniu prac roślinność powróci w drodze naturalnej sukcesji lub celowych, zaplanowanych nasadzeń. Na etapie eksploatacji poszczególnych inwestycji nie przewiduje się wpływu na roślinność. Inwestycje nie dopuszczają możliwości ograniczania terenów zielonych. Wszelkie inwestycje znajdujące się w obszarach podlegających ochronie będą przestrzegały przepisów dotyczących tychże obszarów.
Woda	Na etapie realizacji inwestycji, zwłaszcza związanych z pracami ziemnymi należy dbać o stan techniczny zaplecza budowy oraz wykorzystywanych maszyn celem zapobieżenia przedostania się substancji ropopochodnych do gruntu a następnie do wód. Odpowiedni nadzór nad pracą sprzętu i jego stanem technicznym wyeliminuje wpływ robót budowlanych na wody powierzchniowe i podziemne. Nie przewiduje się wpływu na stan i jakość wód powierzchniowych i podziemnych na etapie eksploatacji większości inwestycji. Wpływ pozytywny - w wyniku realizacji przedsięwzięć powstanie sieć kanalizacji sanitarnej.
Powietrze	W trakcie realizacji przedsięwzięć zagrożenie dla stanu powietrza wynikać będzie głównie z pracy sprzętu budowlanego, powodującego emisję zanieczyszczeń (produkty spalania oleju napędowego). Niezorganizowana emisja zanieczyszczeń występować będzie podczas realizacji robót

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Komponent	Opis
	<p>budowlanych. Ilość zanieczyszczeń wytwarzanych przez maszyny budowlane będzie stosunkowo niewielka ze względu na ograniczoną powierzchnię, na jakiej będą odbywały się roboty oraz ograniczony czas ich przeprowadzania. Można stwierdzić, że powstające zanieczyszczenia powietrza w trakcie budowy będą miały zasięg lokalny. Emisja ta będzie zjawiskiem czasowym i nie będzie miała większego znaczenia w długofalowym kształtowaniu jakości powietrza atmosferycznego na omawianym obszarze ani w jego otoczeniu. Po zakończeniu realizacji poszczególnych inwestycji ustaną uciążliwości w tym zakresie.</p> <p>Wpływ pozytywny na etapie eksploatacji inwestycji dotyczy większości inwestycji ujętych w "Programie...":</p> <ul style="list-style-type: none"> • modernizacja systemów grzewczych - ograniczy zanieczyszczenia pochodzące ze spalania poszczególnych mediów grzewczych oraz ograniczające straty energii • rozwój instalacji bazujących na odnawialnych źródłach energii spowoduje ograniczenie „niskiej emisji”, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji chemicznych (m.in. CO₂, SO₂) do środowiska • wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne - zmniejszone zapotrzebowanie na energię elektryczną i tym samym ograniczenie emisji zanieczyszczeń • poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej - realizacja tego zadania może wpłynąć (choć w niewielkim stopniu) na poprawę jakości powietrza w perspektywie długoterminowej. Zwiększy się płynność poruszania się pojazdów po drogach oraz średnią prędkość ruchu
Powierzchnia ziemi	Wpływ pozytywny lub neutralny, ponieważ inwestycje nie przekształcą znacząco powierzchni ziemi, naruszają ją jedynie w fazie budowy (dotyczy to głównie terenów niezurbanizowanych i inwestycji liniowych), a po przeprowadzeniu inwestycji teren zostanie uprzątnięty.
Krajobraz	Okresowy niekorzystny wpływ na krajobraz może wystąpić na etapie realizacji większości inwestycji (m.in. obecność maszyn budowlanych). Oddziaływania te będą mieć charakter przejściowy i ustąpią po zakończeniu etapu budowy.
Klimat	Brak wpływu, ponieważ inwestycje nie mają na tyle szerokiego zasięgu, aby znacząco wpłynąć na zmiany klimatyczne.
Zasoby naturalne	Brak wpływu zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji poszczególnych inwestycji. Jedynie etap realizacji związany będzie z wykorzystywaniem paliw do zasilania maszyn i urządzeń. Skala inwestycji przewidzianych w projekcie dokumentu nie jest tak duża aby mogła negatywnie wpływać na stan zasobów naturalnych.
Zabytki	Wpływ neutralny. Inwestycje nie obejmują obiektów zabytkowych.
Dobra materialne	Wpływ znaczący pozytywny, ponieważ w wyniku realizacji przedsięwzięć wzrośnie jakość przestrzeni publicznej, wyposażenie terenów w infrastrukturę techniczną oraz jakość zagospodarowania terenów. Wzrośnie atrakcyjność gminy dla przyszłych inwestorów oraz zwiększy się standard życia mieszkańców.

Dokładne określenie oddziaływania poszczególnych inwestycji przewidzianych w projekcie "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027" na komponenty środowiska, określane będzie na etapie trwania procedury oceny oddziaływania na środowisko. Obecnie nie jest możliwa szczegółowa ocena wpływu poszczególnych inwestycji na środowisko ze względu na różny stopień zaawansowania prac projektowych (albo ich brak) dla poszczególnych przedsięwzięć.

Podsumowując wpływ powyższych inwestycji na poszczególne komponenty środowiska należy zaznaczyć, że poprzez realizację konkretnych zadań inwestycyjnych osiągnięte zostaną założenia „Programu Ochrony dla gminy Iłża”. Poszczególne zadania mogą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko, jednak w efekcie prognozuje się poprawę jakości środowiska i jego funkcjonowania.

Jedną z ważniejszych inwestycji przeprowadzanych na terenie gminy jest poprawa jakości środowiska przede wszystkim w zakresie gospodarki ściekowej. Zadania dotyczą głównie budowy kanalizacji. Uporządkowanie działań związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków bez wątpienia stanie się przyczyną poprawy jakości środowiska w gminie.

Kolejną grupę zadań inwestycyjnych w gminie stanowią zadania zmierzające do poprawy infrastruktury drogowej. Są to inwestycje wykazujące nieznaczne negatywne oddziaływanie na środowisko, jedynie w fazie realizacji prac drogowych. Drogi z poprawioną nawierzchnią, w fazie eksploatacji, stanowią źródło zanieczyszczeń znacznie mniej uciążliwe dla środowiska w porównaniu ze stanem wcześniejszym. Ograniczeniu ulegają szczególnie emisje hałasu i wibracji. Usprawnienie płynności ruchu w sieci dróg może doprowadzić do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, biorąc pod uwagę stale wzrastające natężenie ruchu na drogach w gminie.

Ponadto Projekt „Programu ...” przewiduje szereg działań zmierzających do poprawy stanu środowiska poprzez:

- edukację ekologiczną,
- wprowadzanie urządzeń i instalacji wykorzystujących energię odnawialną (montaż ogniw fotowoltaicznych).

Planowane inwestycje występują na terenie zamieszkałym, w skupiskach siedzib ludzkich, na terenie gminy Iłża i nie będą bezpośrednio oddziaływać na siedliska przyrodnicze oraz chronione gatunki roślin i zwierząt na obszarze chronionym Natura 2000. Ich oddziaływanie będzie miało jedynie skutek lokalny i tylko w trakcie budowy. Po zakończeniu i uprzątnięciu terenu budowy w/w zadania będą miały pozytywny wpływ na środowisko.

7.2. Prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań

Realizacja celów „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027” poprzez konkretne zadania, ma dla większości inwestycji pozytywny lub neutralny wpływ na środowisko. Poszczególne inwestycje mogą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko, jednak w efekcie końcowym prognozuje się poprawę jakości środowiska i jego funkcjonowania.

W omawianym dokumencie przewiduje się szereg działań z zakresu poprawy jakości powietrza (wymiana źródeł ciepła). Zadania te powodują długofalowe korzyści ekonomiczne, społeczne i środowiskowe (redukcji emisji gazów cieplarnianych, redukcji zużycia energii finalnej poprzez podniesienie efektywności energetycznej i wzrostu udziału zużycia energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii).

W zadaniach inwestycyjnych są działania zmierzające do poprawy infrastruktury drogowej polegające na przebudowie dróg. Są to inwestycje wykazujące nieznaczne negatywne oddziaływanie na środowisko, jedynie w fazie realizacji prac. Drogi z poprawioną nawierzchnią, w fazie eksploatacji, stanowią źródło zanieczyszczeń znacznie mniej uciążliwe dla środowiska w porównaniu ze stanem wcześniejszym. Ograniczeniu ulegają szczególnie emisje hałasu i wibracji. Usprawnienie płynności ruchu w sieci dróg może doprowadzić także do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Pozytywny wpływ na zdrowie mieszkańców, poprawę jakości ich życia oraz na stan jakości wód będą miały wpływ inwestycje z zakresu gospodarki ściekowej.

Racjonalna gospodarka odpadami stanie się przyczyną poprawy jakości środowiska, a szczególnie powierzchni ziemi na terenie gminy. Istotnym zadaniem gminy Iłża są działania zmierzające do bezpiecznego usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Planowane inwestycje występujące na terenie zamieszkałym, w skupiskach siedzib ludzkich, na terenie poszczególnych miejscowości gminy Iłża, nie będą bezpośrednio oddziaływać na siedliska przyrodnicze oraz chronione gatunki roślin i zwierząt na obszarze chronionym Natura 2000. Ich oddziaływanie będzie miało jedynie skutek lokalny i występujący tylko w trakcie budowy. Po zakończeniu i uprzątnięciu terenu budowy w/w zadania będą miały pozytywny wpływ na środowisko.

Projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża...” wskazuje zadania zaplanowane do realizacji w perspektywie czasowej do roku 2027 i ogranicza zasięg tych działań do terenu Gminy Iłża. Zadania przewidziane do realizacji nie wiążą się w większości ze znacznym zasięgiem ponadlokalnym, długotrwałym i nieodwracalnym oddziaływaniem związanym z emisją substancji do powietrza, nadmierną uciążliwością hałasu, wykorzystaniem zasobów naturalnych czy wystąpieniem awarii przemysłowej.

7.3. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko

Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko (bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych i stałych i chwilowych) przedstawione zostały w podziale na poszczególne grupy zadań.

Dla poszczególnych inwestycji, dla których będą wymagane zostaną sporządzone szczegółowe raporty oddziaływania na środowisko, w chwili kiedy będzie wykonana dokumentacja na dane przedsięwzięcie.

Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko (bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych i stałych i chwilowych) dla zadań inwestycyjnych na terenie gminy Iłża

Kierunek działań (obszar interwencji)	Przewidywane oddziaływania	Oddziaływanie na środowisko
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Bezpośrednie	<ul style="list-style-type: none"> • podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienie emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów • zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną potrzebną do ogrzania budynku • poprawa energetyczności budynków • zmniejszenie kosztów utrzymania obiektu • wzrost wartości materialnej
	Pośrednie	<ul style="list-style-type: none"> • poprzez zapewnienie stałej temperatury w pomieszczeniach poprawa mikroklimatu wewnątrz pomieszczeń • poprawa stanu powietrza atmosferycznego w wyniku ograniczenia strat ciepła • ograniczenia zużycia nośników ciepła • wzrost estetyki przestrzeni publicznej
	Wtórne	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie „niskiej emisji”, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji (m. in. CO₂, SO₂) do środowiska - dodatni efekt ekologiczny • wzrost estetyki przestrzeni publicznej • poprawa standardu życia
	Skumulowane	<ul style="list-style-type: none"> • brak oddziaływania negatywnego w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań • w połączeniu z efektami realizacji pozostałych zadań nastąpi ograniczenie zużycia energii i tym samym emisji zanieczyszczeń do powietrza
	Krótkoterminowe	• podczas przeprowadzania inwestycji okresowe pogorszenie warunków akustycznych oraz powstawanie odpadów
	Średnioterminowe	• zmniejszenie strat ciepła w budynku - dodatni efekt ekologiczny
	Długoterminowe	<ul style="list-style-type: none"> • dodatni efekt ekologiczny • ekonomiczne użytkowanie energii, wzrost oszczędności na wytworzonej energii, zmniejszenie nakładów finansowych ponoszonych na zapewnienie właściwych warunków cieplnych w pomieszczeniach • zmniejszenie strat ciepła w budynku • podwyższenie wartości rynkowej budynku poprzez podwyższenie standardu użytkowego i estetycznego • poprawa standardu życia

Kierunek działań (obszar interwencji)	Przewidywane oddziaływanie	Oddziaływanie na środowisko
	Stałe	<ul style="list-style-type: none"> • ekonomiczne użytkowanie energii, wzrost oszczędności na wytworzonej energii, zmniejszenie nakładów finansowych ponoszonych na zapewnienie właściwych warunków cieplnych w pomieszczeniach • poprawa standardu życia
	Chwilowe	<ul style="list-style-type: none"> • podczas przeprowadzania inwestycji okresowe pogorszenie warunków akustycznych
Ochrona przed hałasem	Bezpośrednie	<ul style="list-style-type: none"> • podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia zwiększonej emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów, zanieczyszczenia wód w chwili niekorzystnych spływów powierzchniowych • występowanie uciążliwości komunikacyjnych: hałas, emisja spalin i zapylenia, występowanie odpadów m.in. ze sprzątnięcia nawierzchni i zimowego utrzymania, konieczność odprowadzania wód z nawierzchni - typowe oddziaływania infrastruktury drogowej • poprawa stanu technicznego jezdni, bezpieczeństwa i komfortu jej użytkowania
	Pośrednie	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie emisji spalin i pyłów poprzez poprawę nawierzchni dróg i usprawnienie przejazdów • poprawa zdrowia mieszkańców
	Wtórne	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu sanitarnego powietrza - dodatni efekt ekologiczny
	Skumulowane	<ul style="list-style-type: none"> • możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań w przypadku realizacji kilku zadań równocześnie - planuje się stworzenie harmonogramu niekolidujących robót inwestycyjnych • w połączeniu z efektami realizacji pozostałych zadań nastąpi ograniczenie zanieczyszczeń do powietrza
	Krótkoterminowe	<ul style="list-style-type: none"> • podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia zwiększonej emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów, zanieczyszczenia wód w chwili niekorzystnych spływów powierzchniowych
	Średnioterminowe	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie uciążliwości komunikacyjnych: hałas, emisja spalin i zapylenia, występowanie odpadów m.in. ze sprzątnięcia nawierzchni i zimowego utrzymania, konieczność odprowadzania wód z nawierzchni - typowe oddziaływania infrastruktury drogowej • poprawa stanu technicznego jezdni, bezpieczeństwa i komfortu jej użytkowania • zmniejszenie uciążliwości dla środowiska w związku z poprawą nawierzchni - ograniczenie emisji hałasu i wibracji, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza
	Długoterminowe	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie uciążliwości komunikacyjnych: hałas, emisja spalin i zapylenia, występowanie odpadów m.in. ze sprzątnięcia nawierzchni i zimowego utrzymania, konieczność odprowadzania wód z nawierzchni - typowe oddziaływania infrastruktury drogowej • poprawa stanu technicznego jezdni, bezpieczeństwa i komfortu jej użytkowania • zmniejszenie uciążliwości dla środowiska w związku z poprawą nawierzchni - ograniczenie emisji hałasu i wibracji,

Kierunek działań (obszar interwencji)	Przewidywane oddziaływania	Oddziaływanie na środowisko
		zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza
	Stałe	<ul style="list-style-type: none"> występowanie uciążliwości komunikacyjnych: hałas, emisja spalin i zapylenia, występowanie odpadów m.in. ze sprzątnięcia nawierzchni i zimowego utrzymania, konieczność odprowadzania wód z nawierzchni - typowe oddziaływania infrastruktury drogowej poprawa stanu technicznego jezdni, bezpieczeństwa i komfortu jej użytkowania zmniejszenie uciążliwości dla środowiska w związku z poprawą nawierzchni - ograniczenie emisji hałasu i wibracji, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza
	Chwilowe	<ul style="list-style-type: none"> w fazie realizacji i eksploatacji wskutek wypadków i zdarzeń na drogach (np. wypadki drogowe, zdarzenia z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, niewłaściwe i niedostateczne zabezpieczenie robót drogowych i samej drogi w wyniku błędnego rozpoznania warunków środowiskowych np. uwarunkowań geologicznych, hydrologicznych powodujących erozję) - wszelkie negatywne oddziaływania będą niezwłocznie eliminowane przez odpowiednie służby
Gospodarowanie wodami	Bezpośrednie	<ul style="list-style-type: none"> podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów podczas przeprowadzania inwestycji możliwość ingerencji w istniejącą szatę roślinną (może zostać przekształcona niewielka ilość powierzchni zajmowana przez roślinność ruderalną, której likwidacja nie spowoduje istotnych strat przyrodniczych - nie zostanie naruszona różnorodność biologiczna) poprawa jakości infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
	Pośrednie	<ul style="list-style-type: none"> wzrost estetyki przestrzeni publicznej wzrost ruchu turystycznego poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
	Wtórne	<ul style="list-style-type: none"> podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia zwiększonej emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów, zanieczyszczenia wód w chwili niekorzystnych spływów powierzchniowych zależne od dalszego sposobu zagospodarowania terenu związane z presją turystyczną, np. zwiększone powstawanie odpadów
	Skumulowane	<ul style="list-style-type: none"> brak oddziaływania negatywnego w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań
	Krótkoterminowe	<ul style="list-style-type: none"> podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia zwiększonej emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów zakłócenia w funkcjonowaniu migracji zwierząt (ryb)
	Średnioterminowe	<ul style="list-style-type: none"> wzrost estetyki przestrzeni publicznej
	Długoterminowe	<ul style="list-style-type: none"> przywrócenie równowagi biologicznej zbiornika

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Kierunek działań (obszar interwencji)	Przewidywane oddziaływanie	Oddziaływanie na środowisko
Gospodarka wodno-ściekowa	Stałe	<ul style="list-style-type: none"> • naturalne oczyszczanie jeziora
	Chwilowe	<ul style="list-style-type: none"> • podczas przeprowadzania inwestycji okresowe pogorszenie warunków akustycznych • brak oddziaływania
	Bezpośrednie	<ul style="list-style-type: none"> • podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów • podczas przeprowadzania inwestycji możliwość ingerencji w istniejącą szatę roślinną (może zostać przekształcona niewielka ilość powierzchni zajmowana przez roślinność ruderalną, której likwidacja nie spowoduje istotnych strat przyrodniczych - nie zostanie naruszona różnorodność biologiczna) - inwestycja prowadzona będzie w pasie drogowym lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie • eksploatacja sieci kanalizacyjnej nie powoduje negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe, krajobraz, nie emituje hałasu
	Pośrednie	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost wartości rynkowej budynków i przestrzeni
	Wtórne	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości ekologicznej użytkowników • poprawa standardu życia mieszkańców • przy założeniu funkcjonowania bezawaryjnego nie przewiduje się oddziaływania na środowisko wodno-gruntowe i inne elementy środowiska naturalnego
	Skumulowane	<ul style="list-style-type: none"> • możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań w przypadku realizacji kilku zadań równocześnie - planuje się stworzenie harmonogramu niekolidujących robót inwestycyjnych • przy założeniu funkcjonowania bezawaryjnego nie przewiduje się oddziaływania na środowisko wodno-gruntowe i inne elementy środowiska naturalnego
	Krótkoterminowe	<ul style="list-style-type: none"> • w fazie budowy sieci i obiektów towarzyszących - tworzenie wykopów, emisja spalin z urządzeń, odpady, hałas urządzeń – po zakończeniu inwestycji szkody zostaną zniwelowane
	Średnioterminowe	<ul style="list-style-type: none"> • w przypadku budowy sieci kanalizacji sanitarnej brak konieczności ciągłej kontroli stanu napełniania zbiornika na ścieki (szamba) i jego opróżniania oraz ograniczenie wycieku z nieszczelnych szamb do gruntu i wód gruntowych
	Długoterminowe	<ul style="list-style-type: none"> • wymuszenie racjonalizacji gospodarki wodno-ściekowej w gminie • poprawa standardu życia • eksploatacja sieci kanalizacyjnej nie przewiduje negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe, krajobraz, nie emituje hałasu
	Stałe	<ul style="list-style-type: none"> • korzyści ekologiczne: racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej w gminie, • poprawa stanu sanitarnego wód podziemnych i powierzchniowych - dodatni efekt ekologiczny • wzrost wartości rynkowej budynków i przestrzeni • poprawa standardu życia

Kierunek działań (obszar interwencji)	Przewidywane oddziaływania	Oddziaływanie na środowisko
	Chwilowe	<ul style="list-style-type: none"> • w sytuacjach awaryjnych (np. uszkodzenie sieci) może nastąpić wyciek ścieków i potencjalne uszkodzenie terenu, na którym wystąpiła awaria – planowany przebieg sieci umożliwia łatwy dostęp do uszkodzonego elementu sieci i szybka jego wymianę
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Bezpośrednie	<ul style="list-style-type: none"> • podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów • zmniejszenie ilości odpadów, w tym niebezpiecznych na terenie gminy • poprawy warunków sanitarnych w miejscu ewentualnego nielegalnego składowania odpadów, w tym wyrobów azbestowych
	Pośrednie	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie emisji pyłu do powietrza
	Wtórne	<ul style="list-style-type: none"> • brak oddziaływania - odpad azbestowy i odpady z dzikich wysypisk zostaną wywiezione i zabezpieczone w odpowiednim miejscu składowania poza terenem gminy
	Skumulowane	<ul style="list-style-type: none"> • brak oddziaływań
	Krótkoterminowe	<ul style="list-style-type: none"> • podczas prowadzenia robót - związane z lokalnymi utrudnieniami na terenie danej inwestycji oraz z koniecznością zachowania szczególnej ostrożności w pracy z azbestem oraz przepisów BHP (oddziaływania na zdrowie ludzi)
	Średnioterminowe	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie emisji pyłów do środowiska
	Długoterminowe	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa komfortu życia ludzi • zmniejszenie ilości odpadów niewłaściwie składowanych na terenie gminy • ograniczenie emisji pyłów do środowiska
	Stałe	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu środowiska oraz zdrowia ludzi
	Chwilowe	<ul style="list-style-type: none"> • brak oddziaływania
Zasoby przyrodnicze	Bezpośrednie	<ul style="list-style-type: none"> • podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów • wzrost wartości materialnej
	Pośrednie	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost estetyki przestrzeni publicznej • wzrost wartości rynkowej budynków i przestrzeni
	Wtórne	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost estetyki przestrzeni publicznej • poprawa standardu życia
	Skumulowane	<ul style="list-style-type: none"> • brak oddziaływania negatywnego w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań
	Krótkoterminowe	<ul style="list-style-type: none"> • podczas przeprowadzania inwestycji okresowe pogorszenie warunków akustycznych oraz powstawanie odpadów

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Kierunek działań (obszar interwencji)	Przewidywane oddziaływanie	Oddziaływanie na środowisko
	Średnioterminowe	• zmniejszenie strat ciepła w budynku - dodatni efekt ekologiczny
	Długoterminowe	• podwyższenie wartości rynkowej budynku poprzez podwyższenie standardu użytkowego i estetycznego • poprawa standardu życia
	Stałe	• poprawa standardu życia
	Chwilowe	• podczas przeprowadzania inwestycji okresowe pogorszenie warunków akustycznych

7.4. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań przewidzianych do realizacji. Jest to jednak kwestia uzależniona od harmonogramu prowadzonych robót i na obecnym etapie trudna do zidentyfikowania. Na tą chwilę przewiduje się, że zakres i skala planowanych w „Programie...” inwestycji nie powoduje ryzyka skumulowania oddziaływań – realizacja zadań będzie rozłożona w czasie, inwestycje będą prowadzone przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa i minimalizacji uciążliwości ich prowadzenia.

Aby uniknąć uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi należy dokładnie ustalić harmonogram prac oraz na bieżąco informować z określonym wyprzedzeniem zainteresowane strony (tj. mieszkańców, administratorów sieci infrastrukturalnych) o zamiarze prowadzenia prac budowlanych. Korzystne dla środowiska naturalnego oraz zdrowia lokalnej społeczności jest także łączenie realizacji poszczególnych prac na tych samych obiektach przez różnych administratorów, w tym samym czasie - np. podczas przebudowy nawierzchni odcinka drogi można wykonać wszystkie planowane prace na sieciach infrastruktury, zlokalizowanych w pasie drogowym.

7.5. Oddziaływanie planowanych inwestycji

Oddziaływanie planowanych inwestycji na poszczególne formy ochrony przyrody

Część zapisanych w „Programie Ochrony Środowiska...” inwestycji jest obecnie w fazie koncepcji – brak jest szczegółowych rozwiązań technologicznych, lokalizacji, zakresu prac itp. W związku z powyższym nie ma możliwości przeprowadzenia szczegółowej analizy oddziaływania na środowisko.

Dla inwestycji mogących oddziaływać na środowisko zostaną sporządzone raporty oddziaływania na środowisko, w chwili kiedy będzie wykonana dokumentacja techniczna i ustalony zakres inwestycji oraz gdy inwestycja będzie wymagała sporządzenia takiego raportu.

Oddziaływanie inwestycji na Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie gminy Ilża

Działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów	Zakazy
Obszary Chronionego Krajobrazu Ilża-Makowlec	
<p>1.ustalenia dla ekosystemów leśnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych; niedopuszczanie do ich nadmiernego użytkowania; • wspieranie procesów sukcesji naturalnej przez inicjowanie i utrwalanie naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie są możliwe odnowienia naturalne - używanie do odnowień gatunków miejscowego pochodzenia przy ograniczaniu gatunków obcych rodzimej florze czy też modyfikowanych genetycznie; • zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych; tworzenie układów ekotonowych z tych gatunków; • pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych oraz części drzew obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu; • zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na terenach porolnych tam, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe; sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej; tworzenie i utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków; • utrzymywanie, a w razie potrzeby podwyższanie poziomu wód gruntowych, w szczególności na siedliskach wilgotnych i bagiennych, tj. w borach bagiennych, olsach i łęgach; budowa zbiorników małej retencji jako zbiorników wielofunkcyjnych, w szczególności podwyższających różnorodność biologiczną w lasach; • zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw napiaskowych; niedopuszczanie do ich nadmiernego wykorzystania dla celów produkcji roślinnej lub sukcesji; • zwalczanie szkodników owadzych i patogenów grzybowych, a także ograniczanie szkód łowieckich poprzez zastosowanie metod mechanicznych lub biologicznych; stosowanie metod chemicznego zwalczania dopuszcza się tylko przy braku innych alternatywnych metod; • stopniowe usuwanie gatunków obcego pochodzenia, chyba że zaleca się ich stosowanie w ramach przyjętych zasad hodowli lasu; • ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; w przypadkach stwierdzenia obiektów i powierzchni cennych przyrodniczo (stanowiska rzadkich i chronionych roślin, zwierząt, grzybów oraz pozostałości naturalnych ekosystemów) 	<ul style="list-style-type: none"> • zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką; • realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.1)); • likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych; • wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu; • wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych; • dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka; • likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych; • lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów	Zakazy
<p>wnioskowanie do właściwego organu o ich ochronę;</p> <ul style="list-style-type: none"> kształtowanie właściwej struktury populacji zwierząt, roślin i grzybów stanowiących komponent ekosystemu leśnego; opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz reintrodukcji i restytucji gatunków rzadkich, zagrożonych; wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem; prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, w szczególności poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych. <p>2. <u>ustalenia dla ekosystemów nieleśnych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> przeciwdziałanie zarastaniu łąk, pastwisk i torfowisk poprzez koszenie i wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, a w razie konieczności także karczowanie z usunięciem biomasy z pozostawieniem kęp drzew i krzewów; propagowanie wśród rolników działań zmierzających do utrzymania trwałych użytków zielonych w ramach zwykłej, dobrej praktyki rolniczej, a także Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego - zgodnie z wymogami zbiorowisk łąkowych; propagowanie dominacji gospodarstw prowadzących produkcję mieszaną, w tym preferowanie hodowli bydła opartej o naturalny wypas metodą pastwiskową; zalecana jest ochrona i hodowla lokalnych starych odmian drzew i krzewów owocowych oraz ras zwierząt; promowanie agroturystyki i rolnictwa ekologicznego; maksymalne ograniczanie zmiany użytków zielonych na grunty orne; niedopuszczanie do przeorywania użytków zielonych; propagowanie powrotu do użytkowania łąkowego gruntów wykorzystywanych dotychczas jako rolne wzdłuż rowów i lokalnych obniżień terenowych; prowadzenie zabiegów agrotechnicznych zgodnie z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia), w tym powrót do tradycyjnego użytkowania (koszenie ręczne) oraz opóźnianie pierwszego pokosu po 15 lipca, a w przypadku łąk wilgotnych koszenie we wrześniu z pozostawieniem pojedynczych stogów siana na ich obrzeżach do końca lata; preferowanie ochrony roślin metodami biologicznymi; ochrona zieleni wiejskiej: zadrzewień, zakrzewień, parków wiejskich, oraz kształtowanie 	

Działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów	Zakazy
<p>zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachowanie śródpolnych torfowisk, zabagnień, podmokłości oraz oczek wodnych; • zachowanie zbiorowisk wydmykowych, śródpolnych muraw napiaskowych, wrzosowisk i psiar; • melioracje odwadniające, w tym regulowanie odpływu wody z sieci rowów, dopuszczalne tylko w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, jednak z bezwzględnym zachowaniem w stanie nienaruszonym terenów podmokłych, w tym torfowisk i obszarów wodno-błotnych oraz obszarów źródłiskowych cieków; • eliminowanie nielegalnego eksploatowania surowców mineralnych oraz rekultywacja terenów powyrobiskowych; w szczególnych przypadkach, gdy w wyrobisku ukształtowały się właściwe biocenozy wzbogacające lokalną różnorodność biologiczną, przeprowadzenie rekultywacji nie jest wskazane, zalecane jest podjęcie działań ochronnych w celu ich zachowania; • wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ochroną prawną stanowisk gatunków chronionych i rzadkich roślin, zwierząt i grzybów, także ekosystemów i krajobrazów ważnych do zachowania w postaci rezerwatów przyrody, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych; opracowanie i wdrażanie programów reintrodukcji, introdukcji oraz czynnej ochrony gatunków rzadkich i zagrożonych związanych z nieleśnym ekosystemami lądowymi; • utrzymywanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych; • prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami otwartymi do warunków środowiskowych; • melioracje nawadniające zalecane są w przypadku stwierdzonego niekorzystnego dla racjonalnej gospodarki rolnej obniżenia poziomu wód gruntowych. <p>3. <u>ustalenia dla ekosystemów wodnych:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zachowanie i ochrona zbiorników wód powierzchniowych wraz z pasem roślinności okalającej, poza rowami melioracyjnymi; • wyznaczenie lokalizacji nowych wałów przeciwpowodziowych o rzeczywistą konieczność ochrony człowieka i jego mienia przed powodzią; w miarę możliwości wały należy lokalizować jak najdalej od koryta rzeki, wykorzystując naturalną rzeźbę terenu; • tworzenie stref buforowych wokół zbiorników wodnych w postaci pasów zadrzewień i zakrzewień, celem ograniczenia spływu substancji biogennych i zwiększenia 	

Działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów	Zakazy
<p>bioróżnorodności biologicznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie prac regulacyjnych i utrzymaniowych rzek tylko w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej; • zachowanie i wspomaganie naturalnego przepływu wód w zbiornikach wodnych na obszarach międzywala; zalecane jest stopniowe przywracanie naturalnych procesów kształtowania i sukcesji starorzeczy poprzez wykorzystanie naturalnych wylewów; • ograniczanie zabudowy na krawędziach wysoczyznowych, w celu zachowania ciągłości przyrodniczo-krajobrazowej oraz ochrony krawędzi tarasów rzecznych przed ruchami osuwiskowymi; • rozpoznanie okresowych dróg migracji zwierząt, których rozwój związany jest bezpośrednio ze środowiskiem wodnym (w szczególności płazów) oraz podejmowanie działań w celu ich ochrony; • wznoszenie nowych budowli piętrzących na ciekach, rowach i kanałach (retencja korytowa) winno być poprzedzone analizą bilansu wodnego zlewni; • zapewnienie swobodnej migracji rybom w ciekach poprzez budowę przepławek na istniejących i nowych budowlach piętrzących; • utrzymanie i wprowadzanie zakrzewień i szuwarów wokół zbiorników wodnych, w szczególności starorzeczy i oczek wodnych jako bariery ograniczającej dostęp do linii brzegowej; utrzymanie lub tworzenie pasów zakrzewień i zadrzewień wzdłuż cieków jako naturalnej obudowy biologicznej ograniczającej spływ zanieczyszczeń z pól uprawnych; • ograniczenie działań powodujących obniżenie zwierciadła wód podziemnych, w szczególności budowy urządzeń drenarskich i rowów odwadniających na gruntach ornych, łąkach i pastwiskach w dolinach rzecznych oraz na krawędzi tarasów zalewowych i wysoczyzn; • wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody celem obejmowania ochroną prawną zachowanych w stanie zbliżonym do naturalnego fragmentów ekosystemów wodnych oraz stanowisk gatunków chronionych i rzadkich właściwych dla ekosystemów hydrogeniczných; • opracowanie i wdrożenie programów reintrodukcji, restytucji, czynnej ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów bezpośrednio związanych z ekosystemami wodnymi; • zachowanie i ewentualne odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne celem zachowania dróg migracji gatunków związanych z wodą; • zwiększanie retencji wodnej, przy czym zbiorniki małej retencji winny dodatkowo wzbogacać różnorodność biologiczną terenu, uwzględniając starorzecza i lokalne 	

Działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów	Zakazy
<p>obniżenia terenu; w miarę możliwości technicznych i finansowych zalecane jest odtworzenie funkcji obszarów źródłiskowych o dużych zdolnościach retencyjnych; w miarę możliwości należy zachowywać lub odtwarzać siedliska hydrogeniczne mające dużą rolę w utrzymaniu lokalnej różnorodności biologicznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zalecane jest rozpoznanie oraz ewentualną przebudowę struktury ichtiofauny zgodnie z charakterem siedliska we wszystkich zbiornikach wodnych przewidzianych do wykorzystania w myśl właściwych przepisów o rybactwie śródlądowym; gospodarka rybacka na wodach powierzchniowych powinna wspomagać ochronę gatunków krytycznie zagrożonych i zagrożonych oraz promować gatunki o pochodzeniu lokalnym prowadząc do uzyskania struktury gatunkowej i wiekowej ryb, właściwej dla danego typu wód; • zalecane jest utrzymanie i odtwarzanie meandrów na wybranych odcinkach cieków; w razie możliwości wprowadzanie wtórnego zabagnienia terenów. 	
<p>Oddziaływanie inwestycji: Zadania inwestycyjne zaplanowane są na terenach już zainwestowanych, w większości są to zadania w miejscowościach (inwestycje w centrach miejscowości, w konkretnych obiektach) lub inwestycje liniowe (np. drogi, sieci kanalizacyjne). Na terenie OChK inwestycje będą prowadzone w taki sposób, aby nie naruszać zakazów ustanowionych dla tego obszaru. Inwestycje podejmowane na tym obszarze będą to inwestycje w zamierzeniu proekologicznym - nie będą podejmowane żadne konfliktowe inwestycje. Przejściowe oddziaływania na OCHK Iłża-Makowiec mogą dotyczyć głównie fazy przeprowadzania inwestycji (np. budowy) i zostaną usunięte po jej przeprowadzeniu i uprzątnięciu terenu.</p>	

Oddziaływanie inwestycji na rezerваты, pomniki przyrody i użytki ekologiczne na terenie gminy Ilża:

Cele ochrony	Zakazy
Rezerваты przyrody: Dąbrowa Polańska i Piotrowe Pole	
<p>Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody • chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu • polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody • pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów • użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody • zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody; • pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu • niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów • palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody; • prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony • stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów • zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody • amatorskiego połowu ryb, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody
<p>Oddziaływanie inwestycji: Rezerваты położone są na terenach leśnych, w zwartych kompleksach, w ich centrach. W związku z powyższym, żadne prace inwestycyjne nie są zaplanowane i nie będą wykonywane na terenach w/w rezerwatów.</p>	

Cele ochrony	Zakazy
	Pomniki przyrody
Pomniki przyrody podlegają ochronie prawnej	W stosunku do pomników przyrody obowiązują zakazy na podstawie prawa miejscowego w zakresie zgodnym z obowiązującą ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2018r., poz. 1614 ze zm.).
Oddziaływanie inwestycji: W wyniku przeprowadzenia prac inwestycyjnych na terenie gminy istniejące pomniki przyrody nie będą narażone na łamanie zakazów wprowadzonych w celu ich ochrony. Inwestycyjne prowadzone będą poza obszarem lokalizacji pomników przyrody.	
	Użytki ekologiczne: Użytek 134-Pakosław i Użytek 135
Użytki ekologiczne podlegają ochronie prawnej.	<ul style="list-style-type: none"> • niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru • wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym • uszkodzenia i zanieczyszczania gleby • wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości • zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego; • dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej • wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych • likwidowania, małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych • budowy budynków, budowli obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu
Oddziaływanie inwestycji: Użytki ekologiczne znajdują się na terenach niezagospodarowanych, często trudnodostępnych, gdzie nie planuje się przeprowadzania inwestycji. Ze względu na charakter obszarów ewentualne inwestycje byłyby trudne bądź niemożliwe do przeprowadzenia.	

Oddziaływanie planowanych inwestycji na obszary mające znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000: Pakosław PLH140015 i Uroczyska Lasów Starachowickich PLH260038

opis obszaru	Pakosław	Obszar Natura 2000 Pakosław, znajduje się w odległości ok. 30 km na południe od Radomia, pomiędzy miejscowościami Wierzbica i Iłża, w powiecie radomskim, w województwie mazowieckim. Obejmuje on pozostałości torfowisk przejściowych i niskich z występującymi nań łożowiskami wierzby rokity z brzozą niską, ale też łożowisk wierzby szarej, pod którymi zalegają duże pokłady torfu o grubości od 1,5 do 3,1 m. W obrębie torfowiska „Pakosław” występuje najliczniejsze w Polsce i dobrze rozwijające się reliktowe stanowisko jęczyczki syberyjskiej <i>Ligularia sibirica</i> , gatunku z grupy roślin syberyjsko-boreoeuropejskich. Ze względu na niewielką liczbę stanowisk tego gatunku w centralnej i zachodniej Europie jest on uznawany za cenny. Został umieszczony w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG tzw. Dyrektywie Siedliskowej, wskazującej typy siedlisk przyrodniczych oraz gatunki fauny i flory, których obszar występowania należy objąć ochroną w ramach programu Natura 2000. Jęczyczka syberyjska jako gatunek krytycznie zagrożony w Polsce (kategoria CR według klasyfikacji IUCN) wpisany został do czerwonej księgi roślin i umieszczony na Czerwonej liście roślin i grzybów Polski.
	Uroczyska Lasów Starachowickich	Ostoja jest częścią rozległego kompleksu leśnego na Przedgórzu Iłżeckim tzw. Puszczy Iłżeckiej nazywanej też Lasami Starachowickimi. Zlokalizowana jest jej w północno-wschodniej części. Poprzecinana jest licznymi strumieniami. Ostoja obejmuje także obszar źródłiskowy rzeki Małaszyniec. Dominują tu siedliska borowe z sosną oraz domieszką jodły, dęba, modrzewia i buka. W runie spotkać można wiele gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych. Uroczyska Lasów Starachowickich zabezpieczają duże kompleksy wyżynnego jodłowego boru mieszanego <i>Abietetum polonicum</i> , uznawanego za zbiorowisko endemiczne Polski, występujące jedynie w Górach Świętokrzyskich i na Roztoczu. Ponadto znajdują się tutaj rozległe płaty fitocenozy grądowej <i>Tilio-Carpinetum</i> nawiązującej do ciepłych grądów na glebach lessowych. Mimo, iż ostoja ta położona jest na przedpolu Gór Świętokrzyskich to znajduje się tutaj wiele gatunków górskich.
zadania wykonywane na obszarze	Przez obszar mogą przebiegać inwestycje liniowe, ale będą one realizowane tylko i wyłącznie na terenach zainwestowanych, tj. w istniejącym pasie drogowym, a zaplecze ich budowy będzie zlokalizowane poza terenem ochrony.	
cele ochrony	Celem utworzenia Europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie różnorodności biologicznej krajów Unii Europejskiej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzięki flory i fauny na jej terytorium. Na obszarach NATURA 2000, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybna, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i zwierząt, ani nie wpływają w sposób istotny negatywnie na gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.	Realizacja projektu "Programu Ochrony Środowiska..." nie naruszy celów ochrony obszaru Natura 2000. Większość działań inwestycyjnych będzie prowadzona na terenach zurbanizowanych. Na terenach leśnych, łąkowych itp. inwestycje będą ograniczone do wąskiego pasa prowadzenia inwestycji w istniejącym pasie drogowym. Budowa infrastruktury turystycznej będzie odbywać się w miejscach wyznaczonych, przy istniejących i modernizowanych szlakach komunikacyjnych. Realizacja zadań na etapie budowy może wiązać się z zwiększonym oddziaływaniem hałasu, emisji spalin z urządzeń, powstawaniem odpadów - w związku z czym planuje się ewentualne organizowanie placu budowy inwestycji poza terenem pod ochroną. Inwestycje na etapie eksploatacji nie powinny naruszać celów ochrony

		wyznaczonych dla obszaru. Planowane przedsięwzięcia nie będą powodować opóźnienia lub przerwania procesu osiągnięcia celów ochrony obszaru.
zakazy	Zabrania się podejmowania działań mogących: <ul style="list-style-type: none"> • w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, • wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000 	Realizacja projektu "Programu Ochrony Środowiska..." nie będzie wpływała na łamanie zakazów wymienionych dla ochrony obszarów Natura 2000.
przedmiot ochrony	<div> <div>Pakosław</div> <div> <p>Na terenie obszaru specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 Pakosław PLH 140015 rozpoznano i oznaczono 3 typy siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>), • 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion</i>), • 91I0 Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>). <p>W ostatnich czterech latach torfowisko zasiedlone zostało przez bobry, odnotowano również masowe występowanie wydry.</p> <p>Płazy zasiedlające opisywany obszar Natura 2000 wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>), • Kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>). </div> </div> <div> <div>Uroczyska Lasów Starachowickich</div> <div> <p>Uroczyska Lasów Starachowickich zabezpieczają duże kompleksy wyżynnego jodłowego boru mieszanego <i>Abietetum polonicum</i>, uznawanego za zbiorowisko endemiczne Polski, występujące jedynie w Górach Świętokrzyskich i na Rostoczu. Ponadto znajdują się tutaj rozległe płaty fitocenozy grądowej <i>Tilio-Carpinetum</i> nawiązującej do ciepłych grądów na glebach lessowych. Mimo, iż ostoja ta</p> </div> </div>	Realizacja projektu "Programu Ochrony Środowiska..." nie naruszy przedmiotu ochrony obszarów Natura 2000. Żadna z inwestycji nie będzie się odbywać kosztem siedlisk wyznaczonych na obszarze - przedsięwzięcia nie będą powodować utraty, bądź fragmentacji siedlisk przyrodniczych oraz miejsc bytowania, żerowania i lęgu gatunków fauny. Planowane przedsięwzięcia nie będą zaburzać równowagi, rozmieszczenia gatunków, które są wskaźnikami właściwego stanu ochrony oraz zaburzać czynników sprzyjających utrzymania właściwego stanu ochrony obszaru.

		położona jest na przedpolu Gór Świętokrzyskich to znajduje się tutaj wiele gatunków górskich	
integralność obszarów	Integralność obszaru, to spójność jego czynników strukturalnych i funkcjonalnych umożliwiającą uzyskanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków, dla których ochrony wyznaczono dany obszar.		Nie przewiduje się naruszenia struktur i procesów ekologicznych, które są warunkiem do trwałego i prawidłowego funkcjonowania siedlisk przyrodniczych. Realizacja projektu "Programu Ochrony Środowiska..." nie naruszy integralności obszarów Natura 2000.
spójność Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000	Pojęcie spójności sieci obszarów Natura 2000 definiuje się jako kompletność zasobów przyrodniczych w sieci i zachowanie powiązań funkcjonalnych między poszczególnymi elementami sieci (czyli obszarami Natura 2000) na poziomie regionu biogeograficznego, gwarantujących utrzymanie we właściwym stanie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków. Spójność odnosi się do powiązań pomiędzy obszarami Natura 2000, a więc do korytarzy ekologicznych warunkujących ciągłość przestrzenną tego systemu.		Spójność pomiędzy obszarami Natura 2000 - tworzącymi korytarze ekologiczne nie zostanie naruszona poprzez realizację zadań na obszarze gminy

Oddziaływanie planowanych inwestycji na elementy przyrody

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów	<p>Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie trwałego zachowania gatunków roślin, zwierząt występujących w przyrodzie w stanie dzikim oraz gatunków grzybów. Ochroną gatunkową objęte są gatunki rzadkie, zagrożone wyginięciem w wyniku zmian zachodzących w środowisku determinowanych działalnością człowieka, odgrywających istotną rolę w funkcjonowaniu ekosystemów.</p> <p><u>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016, poz. 2183 ze zm.)</u>, zabrania: umyślnego zabijania, umyślnego okaleczania i chwytania, umyślnego niszczenia ich jaj i form rozwojowych, transportu, chowu, zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków, niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania, niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk i innych schronień, umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień, zdobywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków, wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego. Rozporządzenie wprowadza też szczegółowe odstępstwa od zakazów.</p> <p><u>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014, poz. 1409)</u>, określa gatunki roślin objętych ochroną ścisłą (z wyszczególnieniem gatunków) wymagających ochrony czynnej, gatunki roślin objęte ochroną częściową, gatunki roślin objęte ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane oraz sposoby ich pozyskiwania a także gatunki roślin wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk oraz wielkość tych stref.</p> <p>W stosunku do dziko występujących roślin należących do gatunków objętych ochroną ścisłą lub częściową, wprowadza się zakazy: umyślnego niszczenia, umyślnego zrywania lub uszkodzenia, niszczenia ich siedlisk, pozyskiwania lub zbioru, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków, zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny</p>	<p>Zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji inwestycji będą podejmowane działania, których skutkiem byłoby naruszenie katalogu w/w czynności zabronionych w odniesieniu do podlegających ochronie zarówno całkowitej jak i częściowej gatunków dziko występujących chronionych roślin, zwierząt i grzybów.</p> <p>Przed realizacją inwestycji, która np. wymaga wycinki drzew, w zależności od przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej, może zostać wydany na wniosek inwestora odstępstwo od zakazu wydaną w trybie art. 56 ustawy o ochronie przyrody.</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
	<p>lub transportu okazów gatunków, wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.</p> <p>W stosunku do dziko występujących roślin należących do gatunków, o których mowa w lp. 301 w załączniku nr 2 do rozporządzenia, wprowadza się następujące zakazy: przetrzymywania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub transportu okazów gatunków. Rozporządzenie wprowadza też szczegółowe odstępstwa od zakazów.</p> <p><u>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014, poz. 1408)</u> określa gatunki dziko występujących grzybów objętych ochroną ścisłą, ochroną częściową, ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane oraz sposoby ich pozyskiwania a także gatunki dziko występujących grzybów wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk oraz wielkość tych stref.</p> <p>W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną ścisłą lub częściową, wprowadza się zakazy: umyślnego niszczenia, umyślnego zrywania lub uszkodzania, niszczenia ich siedlisk, pozyskiwania lub zbioru, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków, zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków, wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.</p> <p>W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną częściową obowiązują następujące zakazy: umyślnego niszczenia, umyślnego zrywania lub uszkodzania, niszczenia ich siedlisk, pozyskiwania lub zbioru umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.</p> <p>W stosunku do innych niż dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową wprowadza się zakaz umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego. Rozporządzenie wprowadza też szczegółowe odstępstwa od zakazów.</p>	

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
drożność korytarzy ekologicznych i zadrzewień	Przez teren gminy Iłża przebiega główny korytarz ekologiczny: Puszcza Świętokrzyska – Dolina Wisły GKPdC-5. Coraz mniejsze korytarze lokalne występujące m.in. w rejonie rzek i cieków powierzchniowych.	Nie przewiduje się działań, które mogłyby naruszyć drożność i funkcjonowanie ekologicznych korytarzy lądowych i wodnych. W ramach przebudowy istniejącej infrastruktury technicznej, np. dróg w razie konieczności przewiduje się m.in. budowę przejść dla zwierząt, budowę przepustów wodnych. Działania te będą ukierunkowane na zniesienie lub ograniczenie barier dla przemieszczania się zwierząt.
ekosystemy wodno-błotne, łąki i torfowiska	<p>Obszary wodno-błotne stanowią, wraz z obszarami leśnymi, podstawowe układy przyrodnicze, które spełniają funkcje, min.: hamują odpływ wód podziemnych do rzek, retencjonują wody podziemne i powierzchniowe, oczyszczają wody, akumulują ograniczony węgiel i azot, podtrzymują i wzbogacają różnorodność form życia.</p> <p>W „Strategii rozwoju obszarów wodno-błotnych w Polsce” określono cele nadrzędne dla takich obszarów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienia ciągłości istnienia i naturalnego charakteru środowisk zachowanych dotychczas obszarów wodno-błotnych oraz pełnionych przez nie funkcji ekologicznych, • zatrzymania procesu degradacji i zanikania środowisk wodno-błotnych, • restytucji przyrodniczej obszarów zdegradowanych. <p>Ochrona ta powinna być realizowana w odniesieniu do całych ekosystemów, jak i pojedynczych elementów składających się na różnorodność biologiczną: biotopów wodno-błotnych, zbiorowisk roślinnych, a także cennych gatunków fauny i flory.</p>	Żadne z zadań infrastruktury liniowej, zadań w budynkach, nie będzie realizowane na obszarach wodno-błotnych oraz na terenach łąkowych. Nie przewiduje się aby te działania mogły pogarszać stan środowiska w obszarach wodno-błotnych oraz na terenach podmokłych.
krajobraz	O rodzaju oddziaływań inwestycji na krajobraz decyduje przede wszystkim ich rozmieszczenie i ciągłość w przestrzeni (charakter liniowy), a także parametry dotyczące wysokości, kubatury czy też materiału konstrukcyjnego. Nowe elementy w krajobrazie mogą przecinać istniejące układy przyrodnicze, przestrzenne i wpływać na zespoły krajobrazowe. Jednakże postrzeganie nowych obiektów w krajobrazie jest odczuciem	Nie planuje się inwestycji ingerujących w krajobraz. Inwestycje będą miały pozytywny wpływ na krajobraz, ponieważ w ich wyniku przeprowadzania zostaną odpowiednio zagospodarowane oraz dostosowane do pełnienia nowych funkcji tereny zaniedbane oraz tereny,

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie Inwestycji
	subiektywnym i w wielu przypadkach zależy od nastawienia wobec nowych, potencjalnych dominant w krajobrazie.	gdzie infrastruktura techniczna będzie zmodernizowana i służąca poprawie środowiska. Zadania przewidują również wzrost jakości przestrzeni publicznych i turystycznych.
wody powierzchniowe i podziemne oraz odprowadzenie i oczyszczanie ścieków (w tym wód deszczowych)	<p>Cele środowiskowe i zasady ochrony wód określa art. 38 ustawy „Prawo wodne” z dnia 20.07.2017 (tj. Dz. U. 2018, poz. 2268 ze zm.). Wody jako integralna część środowiska oraz siedliska dla zwierząt i roślin podlegają ochronie. Celem ich ochrony jest utrzymanie oraz poprawa ich jakości oraz biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na terenach podmokłych. Cele powinny być osiąganym poprzez podejmowanie działań zawartych w programie wodno-środowiskowym kraju. Działania te w szczególności powinny polegać na stopniowej redukcji i w konsekwencji eliminacji zanieczyszczeń szkodliwych dla środowiska wodnego. W obu przypadkach wskazano na konieczność utrzymania co najmniej dobrego stanu chemicznego wód.</p> <p>W „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”, na podstawie art. 4 RDW (dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna) określone zostały cele środowiskowe dla wód powierzchniowych, obszarów chronionych oraz wód podziemnych. Zgodnie z zapisami w/w dokumentu, dla naturalnych części wód celem środowiskowym będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, natomiast dla silnie zmienionych oraz sztucznych części wód - co najmniej dobrego potencjału ekologicznego.</p>	Inwestycje zawarte w projekcie "Programu..." nie będą powodować negatywnych skutków i oddziaływań na wody podziemne i powierzchniowe. Działania dotyczące rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej są inwestycjami proekologicznymi i nie przyniosą negatywnych skutków.

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
emisja zanieczyszczeń do powietrza	W sprawie emisji zanieczyszczeń do powietrza za obowiązujące przyjmuje się Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U.2012 poz. 1031).	<p>Na etapie realizacji większości działań inwestycyjnych można przyjąć czasowe i krótkotrwałe pogorszenie stanu powietrza w rejonie jego przeprowadzania, z powodu wykorzystania emisyjnego sprzętu budowlanego.</p> <p>Wpływ pozytywny na etapie eksploatacji inwestycji dotyczy niemal wszystkich inwestycji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dzięki zmodernizowanym szlakom komunikacyjnym zwiększy się płynność ruchu, zmniejszy zapylenie i emisja spalin • budowa OZE zwiększy udział wykorzystania energii odnawialnej w bilansie energetycznym gminy. <p>Przeprowadzanie powyższych inwestycji ma zdecydowanie krótkotrwały uciążliwy wpływ na ludzi (podczas realizacji inwestycji), a efekty działań będą znacząco pozytywne i odczuwalne w perspektywie</p>
oddziaływania pól elektromagnetycznych na tereny zabudowy mieszkaniowej oraz miejsca dostępne dla ludności	<p>Zasady ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.</p> <p>Ochrona przed niekorzystnym działaniem pola elektromagnetycznego polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska naturalnego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie poziomów elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego poniżej dopuszczalnego lub co najwyżej na poziomie dopuszczalnym, • zmniejszenie poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane. 	<p>Nie przewiduje się realizacji inwestycji, które byłyby potencjalnymi emitorami pól elektromagnetycznych i miałyby znaczący wpływ na tereny zabudowy mieszkaniowej oraz miejsca dostępne dla ludności.</p> <p>W chwili obecnej działające na terenie gminy stacje elektroenergetyczne są obiektami ogrodzonymi, gdzie pola elektromagnetyczne emitowane przez urządzenia zamykają się w granicach obiektu i nie wpływają niekorzystnie na otoczenie, nie występują przekroczenia dopuszczalnych norm promieniowania elektromagnetycznego.</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
gospodarka odpadami	<p>Od 1 lipca 2013 roku weszły w życie przepisy o przejęciu obowiązków gospodarowania odpadami przez gminy i ponoszenia opłat przez wytwórców. Zorganizowany system gospodarki odpadami w gminach zapewnia odbiór odpadów komunalnych zmieszanych i zbieranych selektywnie, odpadów niebezpiecznych. Odpady wywożone są poza teren gmin do unieszkodliwiania (odpady niebezpieczne) lub wykorzystania gospodarczego.</p> <p>Potencjalnym zagrożeniem dla środowiska są odpady niebezpieczne występujące w strumieniu odpadów komunalnych, które dziś w większości trafiają na składowisko odpadów. Odpady takie zbierane są selektywnie poprzez: Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, sklepy RTV i AGD, pojemniki w instytucjach na konkretne rodzaje odpadów, apteki, stacje demontażu pojazdów, itp. Prowadzenie stałej edukacji i informacji dotyczącej konieczności selektywnego zbierania tych odpadów, ze wskazaniem miejsc ich składowania, a także pokazującej szkodliwość ich oddziaływania na zdrowie i środowisko w przypadku niewłaściwego postępowania, powinno w rezultacie przyczynić się do znaczącej poprawy stanu środowiska w powiecie.</p>	<p>W ramach projektu "Programu..." przewiduje się realizację racjonalnej gospodarki odpadami, w tym: prowadzenie selektywnej zbiórki według zasady "zaśmiecający płaci", odzysk surowców, odbiór odpadów niebezpiecznych. Racjonalna gospodarka oraz prowadzenie selektywnej zbiórki i odzysk surowców, stanie się przyczyną poprawy jakości środowiska, a szczególnie powierzchni ziemi. Istotnym zadaniem gminy jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest. W przypadku braku realizacji w/w zadań może nastąpić sytuacja składowania tego rodzaju odpadów w miejscach na ten cel nie przeznaczonych – zanieczyszczenie środowiska oraz zagrożenie dla zdrowia ludzi poprzez niewłaściwe usuwanie azbestu.</p>
klimat	-	<p>Projekt dokumentu nie przewiduje inwestycji o tak szerokim zakresie, które miałyby znaczący wpływ na zmianę klimatu gminy i jej otoczenia.</p>
hałas	<p>Ocena stanu środowiska w wyniku emisji hałasu dokonywana jest przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego w dB. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku z dnia 14 czerwca 2007r. określa: dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby. Normy określone dla terenów zabudowy zagrodowej (w odniesieniu do jednej doby) wynoszą: $L_{Aeq D} = 65$ dB w porze dziennej, $L_{Aeq N} = 55$ dB w porze nocnej.</p>	<p>Najbardziej uciążliwe dla otoczenia będą prace związane z prowadzeniem prac ziemnych i budowlanych, np. modernizacja dróg, budowa nowych obiektów. Roboty drogowe o dużej koncentracji sprzętu budowlanego powodują istotne pogorszenie klimatu akustycznego w otoczeniu miejsca ich realizacji nawet do 25 m - 83,4 dB(A), 50 m - 73,7 dB(A), 100 m - 58,3 dB(A), 200 m - 48,9 dB(A). Po przeprowadzeniu inwestycji uciążliwości nie będą już takie znaczne.</p> <p>Poziom hałasu w czasie realizacji innych inwestycji jest zależny od skali inwestycji, jej usytuowania i przebiegu prac</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
	<p>Urządzenia stosowane podczas prac budowlanych powinny spełniać wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. 2007 poz. 105, poz. 718).</p>	<p>- w chwili obecnej trudny do przeanalizowania.</p> <p>W przypadku realizacji zadań, takich jak modernizacja dróg, na etapie eksploatacji inwestycji zmniejszą się niekorzystne oddziaływania hałasu na ludzi i poziomy imisji hałasu, zwłaszcza w otoczeniu zabudowy mieszkaniowej.</p> <p>Hałas związany z prowadzonymi pracami budowlanymi będzie występować okresowo. Uciążliwości związane z budową będą miały charakter tymczasowy i ustąpią w momencie ukończenia prac budowlanych.</p>
<p>ryzyko wystąpienia poważnych awarii</p>	<p>Przez pojęcie poważnych awarii rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania, lub transportu w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.</p> <p>W celu przeciwdziałania poważnym awariom organy Inspekcji Ochrony Środowiska: prowadzą kontrole podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii, prowadzą szkolenia dla organów administracji oraz podmiotów w/w, badają przyczyny powstawania oraz sposoby likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska, prowadzą rejestr zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku, w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska, prowadzą rejestr poważnych awarii.</p>	<p>Zadania w ramach projektu dokumentu zmierzają do poprawy stanu infrastruktury technicznej, żeby zmniejszyć ryzyko awarii i niekorzystnych skutków dla środowiska, np. wycieku substancji ropopochodnych lub niebezpiecznych na drogach, zmniejszenia ryzyka awarii instalacji technicznej.</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego		Planowane inwestycje nie wpłyną negatywnie na obiekty ważne dla dziedzictwa kulturowego występujące na terenie gminy

Oddziaływanie planowanych inwestycji na zdrowie i życie ludzi

Element	Oddziaływanie inwestycji
zdrowie i życie ludzi	<p>Większość zadań przewidzianych do realizacji na terenie gminy będzie miała pozytywny wpływ na zdrowie i życie ludzi, ponieważ w ich wyniku zmniejszą się niekorzystne oddziaływania np. zmniejszenie uciążliwości hałasu czy emisji spalin w wyniku modernizacji dróg, oszczędne gospodarowanie wodą w wyniku przeprowadzenia inwestycji rozbudowy sieci kanalizacyjnej, oszczędność ciepła w wyniku budowy nowych budynków, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii itp. Projekty przewidziane do realizacji nie będą miały znaczącego oddziaływania na zdrowie i życie ludzi, ponieważ są to zadania głównie budowlane, odbywające się z zamkniętym, zazwyczaj niewielkim obszarem, ograniczające swoje oddziaływanie do danego obiektu, terenu lub jego najbliższego otoczenia. Przy zachowaniu przepisów BHP oraz postępowania przy prowadzeniu inwestycji budowlanych nie powinno dojść do sytuacji, w których narażone byłoby zdrowie i życie ludzi.</p> <p>W projekcie "Programu..." przewidziano do realizacji zadania dotyczące usuwania azbestu, które są zadaniami mającymi wpływ na gospodarkę odpadami oraz zdrowie ludzi. Oczyszczenie terenu gminy z azbestu dotyczyć będzie głównie terenów zurbanizowanych. Dlatego też ewentualne szkodliwe oddziaływanie w trakcie rozbioru będzie dotyczyło tylko niewielkiego obszaru, nie będzie znacząco wpływać na stan środowiska naturalnego. Warunkiem jest właściwe, zgodne z normami bezpieczeństwa, przeprowadzone przez wyspecjalizowane firmy usunięcie pokryć azbestowych.</p> <p>Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest. Wykonawcy prac powinni posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają odpady niebezpieczne. Prace przy naprawie wyrobów zawierających azbest w obiektach i urządzeniach budowlanych lub prace mające na celu jego usunięcie z obiektu lub urządzenia budowlanego powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu terenowemu organowi nadzoru budowlanego. Wykonawca prac, polegających na naprawie lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów i urządzeń budowlanych, zobowiązany jest do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon, • ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m przy stosowaniu osłon, • umieszczeniu tablic ostrzegawczych o treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem", "Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony", • zastosowania odpowiednich środków technicznych celem zmniejszenia emisji włókien azbestu. <p>Prace związane z usuwaniem azbestu lub wyrobów zawierających azbest muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować uwalnianie azbestu lub co najmniej zminimalizować pylenie do dopuszczalnych wartości stężeń w powietrzu regulowanych przepisami szczególnymi. Zapewnienie powyższego wymaga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywania w stanie wilgotnym przez cały czas pracy, • demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzania (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.), tam gdzie jest to technicznie możliwe, • odspajania materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze. <p>Demontaż wyrobów zawierających azbest nierozdzielnie związany jest z procesem powstawania odpadów. Obecnie jedyną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie na odpowiednich składowiskach odpadów niebezpiecznych.</p>

Element	Oddziaływanie inwestycji
	<p>Inne projekty przewidziane do realizacji na terenie gminy nie będą miały znaczącego oddziaływania na ludzi. Przy zachowaniu przepisów BHP oraz postępowania przy prowadzeniu inwestycji budowlanych nie powinno dojść do sytuacji, w których narażone byłoby ich zdrowie i życie.</p> <p>Większość zadań przewidzianych do realizacji na terenie gminy będzie miała w perspektywie długoterminowej pozytywny wpływ na zdrowie i życie ludzi, ponieważ w ich wyniku zmniejszą się niekorzystne oddziaływania np. zmniejszenie uciążliwości hałasu czy emisji spalin w wyniku modernizacji dróg, oszczędne gospodarowanie wodą w wyniku przeprowadzenia inwestycji budowy kanalizacji sanitarnej, itp.</p>

8. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Prawidłowo realizowany rozwój przestrzenny Gminy powinien uwzględniać ochronę środowiska naturalnego oraz eliminować wszystkie zagrożenia mogące zakłócić jego funkcjonowanie.

Część obiektów i form zagospodarowania przestrzeni, w stosunku do których przewidziano zadania inwestycyjne, zapisane w projekcie „Programu...” (np. inwestycje z zakresu przebudowy dróg itp.) już istnieje. Obecny dokument uwzględnia głównie zmiany dotyczące podniesienia atrakcyjności terenów gminnych oraz aktywizacji obszarów wiejskich, zarówno w aspekcie gospodarczym, społecznym, jak i środowiskowym.

Poniżej przedstawiono potencjalne zmiany stanu środowiska, jakie mogłyby mieć miejsce w przypadku braku realizacji ustaleń projektu „Programu...”:

- pogorszenie jakości powietrza
- wzrost niekorzystnego oddziaływania hałasu na ludzi
- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków
- zmniejszanie się zasobów wodnych
- postępująca degradacja gleb
- postępująca degradacja zasobów przyrodniczych oraz walorów kulturowych
- wzrost zużycia surowców i wody
- niewłaściwą gospodarkę odpadami komunalnymi
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Należy zatem przyjąć, że ewentualne negatywne skutki dla środowiska byłyby większe przy braku realizacji zamierzeń omawianego dokumentu. Ponadto, z uwagi na fakt konieczności dostosowania zapisów „Programu...” do obecnych przepisów i norm prawnych, nie byłoby zasadne zaniechanie realizacji postanowień omawianego dokumentu. Zaniechanie działań negatywnie wpływałoby na dalszy rozwój przestrzenny gminy, a co za tym idzie także na rozwój społeczny i gospodarczy – zmniejszenie atrakcyjności gminy.

9. Propozycje rozwiązań alternatywnych służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu POŚ dla Gminy Iłża

Działania łagodzące to środki zmierzające do zmniejszenia lub nawet eliminacji negatywnego oddziaływania na element środowiska społecznego lub przyrodniczego.

Działania kompensujące to działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia.

Projekt "Programu...." nie jest konkretnym opracowaniem określającym szczegółowo planowane działania na terenie gminy. Jak wykazano w powyższych rozdziałach większość zaproponowanych do realizacji przedsięwzięć ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto dokument przedstawia ogólne propozycje inwestycji i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Ze względu na charakter i skalę planowanych zadań ujętych w „Programie ...” nie przewiduje się wystąpienia zagrożeń dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i życia ludzi. Teren, na którym prowadzone będą działania inwestycyjne nie wykracza poza granice administracyjne Gminy Iłża.

Proponowane środki i zalecenia minimalizacji niekorzystnych oddziaływań na środowisko

Element środowiska przyrodniczego	Środki/zalecenia minimalizacji niekorzystnych oddziaływań
Zdrowie ludzi	<ul style="list-style-type: none"> Oznakowanie obszarów, gdzie prowadzone będą prace budowlane w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac, Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP, Ograniczanie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu, Stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych
Świat zwierząt	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu nietoperzy czy innych gatunków ważnych ze względów przyrodniczych, których występowanie stwierdzono, Prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwie najkrótszym czasie
Świat roślin	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzanie nowych obszarów zieleni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz nawiązującej do otoczenia, Zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska, Prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych w czasie wykonywania prac budowlanych,

Prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Element środowiska przyrodniczego	Środki/zalecenia minimalizacji niekorzystnych oddziaływań
	<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego (np. włókniyny i obudowy drewniane), • Maksymalnie ograniczać rozmiary planów budowy
Wody powierzchniowe i podziemne	<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpieczenie placów budowy (skład materiałów, odpadów) w sposób zapobiegający kontaktowi z wodami opadowymi i gruntowymi, • Zbierać w sposób selektywny powstające odpady i gromadzić je czasowo do momentu wywozu na składowisko odpadów lub innego zagospodarowania, • Kontrola szczelności instalacji paliwowych pojazdów i maszyn wykorzystywanych w czasie prac budowlanych celem zapobieżenia możliwości miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi, • Zapewnienie zaplecza socjalnego oraz przenośnych toalet dla pracowników budowy oraz regularne opróżnianie toalet z wykorzystaniem samochodów asenizacyjnych wyposażonych w odpowiedni sprzęt, • Zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych
Jakość powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót w szczególności poprzez: systematyczne sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn budowlanych
Powierzchnia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • Przemysłany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez inwestycje przekształceń środowiska zależec będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań • Przed rozpoczęciem prac ziemnych należy zebrać warstwę gleby (humus), a po zakończeniu prac rozplantować na powierzchni terenu, • Przestrzeganie prawidłowej gospodarki odpadami
Krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> • Zintegrowanie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych z istniejącą rzeźbą terenu • Nie wprowadzanie elementów dyszharmonizujących w chronionym krajobrazie
Klimat	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczanie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum celem ograniczenia emisji spalin, • Stosowanie nowoczesnego i sprawnego technicznie sprzętu, • Stosować urządzenia o niskich parametrach emisji zanieczyszczeń
Zabytki i dobra materialne	<ul style="list-style-type: none"> • W wyniku realizacji przedsięwzięć nastąpi rozwój i odnowienie infrastruktury technicznej, • W wyniku realizacji inwestycji wzrośnie atrakcyjność gminy dla przyszłych inwestorów oraz zwiększy się standard życia lokalnej społeczności

Prace budowlane powinny zostać wykonane: pod nadzorem archeologicznym i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (jeśli inwestycja dotyczy budynku zabytkowego lub znajduje się w rejonie zainteresowania archeologicznego), w uzgodnieniu z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska i Inspektorem Sanitarnym.

10. Odporność ustaleń projektowanego dokumentu na zmiany klimatu ze szczególnym uwzględnieniem klęsk żywiołowych oraz analiza oddziaływania zmieniających się warunków klimatycznych i środowiskowych

W ostatnich latach zmiany klimatu nasilają się i nie można ich całkowicie powstrzymać. Zmiany średnich warunków klimatycznych na świecie będą w dalszym ciągu postępować, zaś ekstremalne zjawiska pogodowe mogą się nasilać. Zjawiska te mogą obejmować coraz to nowe obszary, które dotychczas nie zostały uznane za obszary narażone na występowanie tego typu zdarzeń. Obserwowany od ostatniej dekady XX w. wzrost temperatury globalnej sprzyja wzrostowi intensywności i częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych, tj. tornada, grad, błyskawice, fale upałów, ulewy i burze. Według zestawienia Europejskiej Agencji Środowiska skutków zdarzeń katastrofalnych dotyczących Europy pod koniec XX w. ze względu na częstotliwość występowania, wartość strat materialnych i liczbę ofiar śmiertelnych dominowały upały, powodzie i burze, w tym deszcze nawalne (wg „Poradnika przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe, oprac. Ministerstwo Środowiska Departament Zrównoważonego Rozwoju, Warszawa, 2015 r.). Zjawiska te stanowią największe zagrożenie dla życia i zdrowia mieszkańców Europy. Obszar Gminy Iłża nie należy do obszarów szczególnie wrażliwych na skutki zmian klimatu, w tym na częstsze występowanie powodzi i suszy. Przepływająca przez gminę rzeka Iłżanka wraz z dopływami sprzyja ograniczeniu oddziaływania susz. Realizacja planowanych inwestycji w niekorzystnych warunkach klimatycznych może wpłynąć na ich powodzenie i dalsze funkcjonowanie. Obecnie zmiany klimatu charakteryzują się: wzrastającą średnią temperaturą i zmniejszaniem liczby chłodnych dni, zmniejszaniem się okresu zalegania pokrywy śnieżnej na gruncie, zwiększaniem ilości opadów. Klimat wywiera wpływ na wszystkie rodzaje budownictwa i może mieć znaczenie w przypadku doboru lokalizacji obiektów, ich posadowienia, konstrukcji nośnej, termoizolacyjności, instalacji zewnętrznych oraz wykonawstwa. Warunki klimatyczne gminy Iłża są typowe dla Polski Środkowej, pośrednie pomiędzy strefą oddziaływania wpływów oceanicznych z zachodu i wpływów kontynentalnych ze wschodu. Obszar Gminy posiada dogodne warunki topoklimatyczne do realizacji zabudowy, m.in. ze względu na dogodne warunki solarne, które ograniczają częstość występowania mgieł i zwiększonej wilgotności. Obszary objęte opracowaniem POŚ, na których dopuszczono możliwość realizacji planowanych inwestycji posiadają dobre walory geotechniczne. Istnieje niewielka możliwość wystąpienia zagrożenia związanego z pożarem, w związku z czym należy również wprowadzić odpowiednie zabezpieczenia w budynkach przed tego rodzaju zjawiskami. Ważne jest, by zabezpieczenia przeciwpożarowe były optymalnie dobrane. Zaleca się m.in. wznoszenie obiektów w możliwie najwyższych klasach odporności pożarowej, właściwą eksploatację urządzeń przeciwpożarowych. Na podstawie przeprowadzonej oceny ustaleń projektu POŚ należy stwierdzić, że realizacja ustaleń dokumentu może pozytywnie wpłynąć na zahamowanie zmian klimatu w skali lokalnej. Nie

oznacza to jednak, że działaniami wskazanymi w projekcie POŚ można zahamować proces tych zmian, bo m.in. koncentracja gazów cieplarnianych w atmosferze stale rośnie wobec braku współdziałania w tym zakresie wszystkich krajów.

Szczególne znaczenie mają te ustalenia projektu POŚ które wpłyną, na ogół pośrednio, na redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Istotne znaczenie w zakresie odporności na zmiany klimatu, mają te ustalenia projektu POŚ, które zabezpieczają obszary przed niekorzystnymi zmianami pogodowymi, tj. susze, powodzie, ulewę. Dostosowanie poszczególnych obiektów budowlanych do wystąpienia klęsk żywiołowych realizowane jest poprzez respektowanie na etapie projektowania i realizacji inwestycji przepisów techniczno-budowlanych oraz norm branżowych.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji POŚ

POŚ jest ukierunkowany na zwiększanie odporności gminy na zmiany klimatu. Można prognozować, że w sytuacji braku podjęcia działań adaptacyjnych zmiany w środowisku będą dotyczyły przede wszystkim warunków życia ludzi. Brak podejmowania działań w odniesieniu do społeczeństwa będzie wpływał przede wszystkim na bezpieczeństwo, zarówno zdrowia jak i majątku obywateli, oraz jakość życia ludności. Zaniechanie działań adaptacyjnych w najbliższych latach wpłynie na zwiększenie negatywnego oddziaływania powodzi na strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy oraz jego mieszkańców. Wdrożenie działań adaptacyjnych przyczyni się do rozwiązania głównym problemów środowiskowych w gminie.

11. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w projekcie POŚ dla Gminy Iłża

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach POŚ ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto dokument przedstawia ogólne propozycje przedsięwzięć i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań w ramach POŚ silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy wykonywaniu zaplanowanych inwestycji należy rozważać warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać:

- warianty lokalizacji
- warianty konstrukcyjne i technologiczne
- warianty organizacyjne
- wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Na etapie sporządzania prognozy dysponowano dokumentami strategicznymi opracowanymi dla Gminy Iłża, które pozwoliły na sprawdzenie w jaki sposób proponowane w „Programie...” rozwiązania dostosowane są do planów inwestycyjnych. Realizacja zadań w zakładanych ramach czasowych będzie w większości przypadków uzależniona od pozyskania środków zewnętrznych (pomocowych).

12. Oddziaływania transgraniczne projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku oraz z Ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Gmina Iłża nie jest położony w obszarze przygranicznym, a realizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027” nie powoduje żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach „Programu Ochrony Środowiska...” ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny.

Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu dokumentu nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

13. Niedostatki i braki materiałów utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu

W trakcie opracowywania „Prognozy...” nie stwierdzono istotnych niedostatków lub braków materiałów, które ograniczyłyby możliwość jej wykonania. W trakcie prac nad „Programem Ochrony Środowiska...” opierano się na wszelkich dostępnych materiałach dotyczących opracowania diagnozy obecnego stanu środowiska oraz na dokumentach planistycznych gminy i innych podmiotów.

Podczas wdrażania „Programu...” zakłada się wykorzystanie obecnie znanych i używanych metod, technik, technologii. Dlatego też schematy: oceny, wdrażania, ewaluacji, monitoringu jego wskaźników, i finansowania „Programu...” zostały nakreślone.

14. Informacje końcowe

14.1. Metody wykorzystane przy opracowaniu „Prognozy...” i analizie „Programu Ochrony Środowiska...”

Przy opracowywaniu Prognozy oddziaływania na środowisko dla „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027” posłużono się następującymi metodami:

- aby w pełni ocenić czy poddawany prognozie dokument zawiera elementy zapewniające ochronę środowiska kierujące się zasadą zrównoważonego rozwoju zbadano zgodność „Programu...” z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla (wspólnotowych, krajowych, wojewódzkich, powiatowych),
- przeprowadzono analizę zgodności dokumentu z innymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na terenie gminy,
- w bezpośrednim badaniu prognozy oddziaływania na środowisko dokumentu „Programu...” posłużono się metodą sporządzenia matrycy interakcji: wpływ danej inwestycji na poszczególne komponenty środowiska naturalnego oznaczono określonym symbolem.

Schemat przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko

określenie zagadnień oceny oddziaływania na środowisko

identyfikacja stanu elementów środowiska, potencjalnie wrażliwych na zmiany w wyniku realizacji projektu Programu

identyfikacja kierunków działań, które mogą wpłynąć na stan środowiska

sporządzenie matrycy przedstawiającej w skondensowanej postaci obszary zależności w rozbiciu na poszczególne jego komponenty

Niniejsza "Prognoza oddziaływania na środowisko..." została opracowana na podstawie zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska i ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Przy sporządzaniu niniejszej prognozy wykorzystano również informacje udostępnione przez: WIOŚ w Warszawie, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Urząd Miejski w Iłży, a także posiadaną wiedzę i doświadczenia w zakresie ocen oddziaływania na środowisko przedsięwzięć.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan ochrony środowiska na terenie gminy oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie.

14.2. Metody analizy realizacji skutków „Programu Ochrony Środowiska...”

Zasadnicze znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027” posiada organ wykonawczy gminy. Projekt określa zasady oceny i monitorowania efektów jej realizacji (wskaźniki ilościowe i jakościowe), które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku.

Projekt „Programu...” jest dokumentem planistycznym, którego realizacja zależy od bardzo wielu czynników, nie tylko od możliwości inwestycyjnych gminy, ale też od planów i zasobów osób indywidualnych.

14.3. Metody analizy realizacji postanowień projektu POŚ

Projekt POŚ dla Gminy Iłża określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W ramach każdego priorytetu zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Dla każdego wskaźnika określono także źródło pozyskiwania danych do weryfikacji, co znacznie ułatwi ich uzyskanie. Ocena realizacji Programu na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata.

W ramach prac nad Prognozą dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w Programie propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku jego realizacji.

15. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Programu ochrony środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027”, została opracowana zgodnie z ustawą „Prawo ochrony środowiska” i stanowi element procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania tego dokumentu na środowisko przyrodnicze obszaru gminy.

Zakres merytoryczny prognozy wynika z art. 41 ust. 2 w/w ustawy. Celem „Prognozy...” jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań skutków wykonania „Programu...” na środowisko i stwierdzenie czy realizacja zawartych w niej założeń sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi. „Prognoza...” ma na celu określenie prawdopodobnych skutków realizacji „Programu...” na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu. Wpływ ten ma dotyczyć w szczególności: obszarów Natura 2000, bioróżnorodności przyrodniczej, roślin, zwierząt, ludzi, krajobrazu, wód, powierzchni ziemi, powietrza, klimatu, dóbr materialnych i dóbr kultury.

Gmina Iłża położona jest w południowej części województwa mazowieckiego, w powiecie radomskim. Podstawową formą użytkowania terenu gminy są użytki rolne, duży udział mają także grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia.

Na terenie gminy najbardziej rozwiniętą działalnością gospodarczą jest handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodów, włączając motocykle oraz budownictwo i podmioty działające w zakresie przetwórstwa przemysłowego.

Obszar Gminy położony jest na pograniczu dwóch mezoregionów: Wzniesień Południowomazowieckich oraz Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. Rzeźba terenu ma charakter denudacyjny – z północnego zachodu na południowy wschód przebiega ostaniec denudacyjny, podzielony na dwie części doliną rzeki Iłżanki.

W gminie Iłża występują gleby wytworzone z piasków, gleby pyłowe, gliniaste, lessy, rędziny, czarne ziemie i w dolinach rzek i cieków oraz w bezodpływowych obniżeniach terenu – gleby hydrogeniczne.

Obszar gminy Iłża leży w obrębie zlewni rzeki Iłżanki i jej dopływów: Małyszyniec, Modrzejowica i Struga. Gmina położona jest w zasięgu dwóch JCWPd: PLGW200086 i PLGW200087. Główny poziom wodonośny występujący w wapieniach jury górnej stanowi zbiornik wód podziemnych Wierzbica- Ostrowiec GZWP 420. Zalega on prawie pod całym obszarem gminy z wyjątkiem jej północno - wschodniej części. W tej części znajduje się górnokredowy zbiornik wód podziemnych Niecka Radomska – GZWP 405.

Lesistość gminy Iłża wynosi 41,3 % powierzchni ogólnej. Pod względem własności ponad 86% stanowią lasy publiczne.

Obszarami i formami chronionymi na terenie gminy są:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Iłża-Makowiec
- Rezerваты przyrody: „Dąbrowa Polańska” i „Piotrowe Pole”
- Obszary Natura 2000: „Pakośław” PLH140015 i „Uroczyska Lasów Starachowickich” PLH260038
- 2 użytki ekologiczne
- 10 pomników przyrody

Na terenie gminy zlokalizowane jest składowisko odpadów komunalnych, które przewidziane jest do zamknięcia. Składowisko odpadów stanowi duże obciążenie dla środowiska, jednak jak wynika z przekazywanych informacji nie stanowi ono zagrożenia dla środowiska. Aktualnie obszarami interwencji na terenie gminy, czyli obszarami stwarzającymi nadal problemy środowiskowe są: wody powierzchniowe, zasoby przyrodnicze, powietrze atmosferyczne, klimat akustyczny, infrastruktura kanalizacyjna, gospodarka odpadami.

Na podstawie wskazanych obszarów interwencji dla gminy określono cele ekologiczne, które powinny być realizowane w następujących kierunkach interwencji:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza
- Ochrona przed hałasem
- Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym
- Gospodarowanie wodami
- Gospodarka wodno-ściekowa
- Gleby
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
- Zasoby przyrodnicze

Głównymi priorytetami (w perspektywie do roku 2027) dla gminy są:

1. Poprawa stanu środowiska w poszczególnych obszarach interwencji
2. Rozwój gospodarczy gminy przyjazny środowisku naturalnemu

W „Prognozie...” przeprowadzono analizę stanu aktualnego środowiska naturalnego w gminie oraz analizę zagrożeń dla jego poszczególnych komponentów. Przeanalizowano możliwy wpływ wskazanych do realizacji zadań na następujące elementy: obszary Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta i rośliny, wodę, powietrze, powierzchnie ziemi i gleby, przyrodę i krajobraz. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko (bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych i stałych i chwilowych) przedstawione zostały w podziale na poszczególne grupy zadań. Ponadto wykazano wpływ inwestycji na:

- poszczególne formy ochrony przyrody,
- chronione gatunki zwierząt, roślin i grzybów,
- na drożność korytarzy ekologicznych i zadrzewień,
- ekosystemy wodno- błotne, łąki i torfowiska,
- krajobraz,
- na wody powierzchniowe i podziemne oraz odprowadzenie i oczyszczanie ścieków (w tym wód deszczowych),
- oddziaływanie pól elektromagnetycznych z urządzeń infrastruktury technicznej w terenach zabudowy mieszkaniowej oraz miejscach dostępnych dla ludności,
- gospodarkę odpadami,
- ryzyko wystąpienia poważnych awarii,
- klimat,
- poziom hałasu,
- zdrowie i życie ludzi.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych założeń „Programu...”. Wykazano, że żadne z proponowanych działań nie ma znaczącego, negatywnego oddziaływania na środowisko. Potencjalne negatywne krótkoterminowe oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji inwestycji: rozbudowy infrastruktury technicznej i infrastruktury drogowej. Dla większości przedsięwzięć bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie lokalne i krótkotrwałe. Oddziaływania te mogą być także znacznie ograniczone poprzez wybór odpowiedniej lokalizacji, właściwą realizację oraz użytkowanie inwestycji. Działania podejmowane w ramach „Programu...” przyniosą dodatnie – pozytywne – skutki dla środowiska w perspektywie długoterminowej.

Ponieważ większość proponowanych przedsięwzięć ma pozytywny wpływ na środowisko proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. W przypadku inwestycji, których oddziaływanie na środowisko może być negatywne należy, przed przystąpieniem do realizacji, rozważyć warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie niekorzystnie oddziaływać. Szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydawania decyzji środowiskowej i innych niezbędnych uzgodnień.

Szczegółowy wpływ konkretnej inwestycji na środowisko naturalne powinien zostać określony na etapie trwania procedury oddziaływania na środowisko tejże inwestycji. Organ

właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, uwzględniając łącznie wszystkie uwarunkowania przedsięwzięcia może w drodze postanowienia stwierdzić obowiązek przeprowadzenia oceny jego oddziaływania na środowisko.

Realizacja żadnego z proponowanych działań na terenie gminy nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko.

W przypadku, gdy „Program Ochrony Środowiska...” nie zostanie wdrożony prowadzić to może do pogłębiania się problemów ochrony środowiska (co negatywnie wpłynie na zdrowie mieszkańców).

Przeprowadzona analiza i ocena działań zawartych w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Iłża na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027” pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużycia zasobów środowiskowych.

16. Podpis autora oraz data opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko

Wykonawca opracowania:

PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie, ul. Polna 72

tel./fax (41) 372 49 75, e-mail: basz@post.pl

Data opracowania Prognozy: 31 styczeń 2020 r.

Przewodnicząca Rady

Agnieszka Okruta